

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

SOU

1962:17

5 MAJ 1962

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962:17

Socialdepartementet

1959 års undersökning av arbetstidsförsäkringens verkningar: Del I

**ARBETSTIDS-
FÖRSÄKRINGENS OMFATTNING
OCH UTLÄGGNING**

AV YNGVE ÅBERG

Stockholm 1962

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962

Kronologisk förteckning

1. Skogstillgångarna i Jämtlands län. Idun. 100 s. + 1 utvikskarta. S.
2. Yrkesutbildningen på trädgårdsområdet. Statens Reproduktionsanstalt. 71 s. Jo.
3. Totalförsvarets personalfrågor. Beckman. 305 s. Fö.
4. Arbetsuppgifter och utbildning för viss sjukvårdspersonal. Beckman. 165 s. I.
5. Vidgad vuxenutbildning på gymnasiestadiet. Kihlström. 116 s. E.
6. Statsbidrag till enskild väghållning, m. m. Idun. 92 s. K.
7. Kommunal beredskap. Idun. 198 s. I.
8. Finansplan för budgetåret 1962/63 samt Preliminär nationalbudget för år 1962. Marcus. XXIII + 61 s. Fl.
9. Städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Kihlström. 259 s. Fl.
10. Svensk ekonomi 1960—1965. Idun. 220 s. Fl.
11. Svensk ekonomi 1960—1965. Bilagor 1—5. Idun. 296 s. Fl.
12. Aspekter på utvecklingsbiståndet. Idun. 268 s. U.
13. Skärpta regler för rusdrycksinköp. Idun. 125 s. Fl.
14. Atomansvarighet II. Idun. 205 s. Ju.
15. Den allmänna näringslagstiftningen. Idun. 212 s. H.
16. Korrespondensundervisningen inom skolväsendet. Tryckeribolaget Värmlands Folkblad, Karlstad. 140 s. E.
17. Arbetstidsförkortningens omfattning och utläggning. Idun. 141 s. S.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962:17

Socialdepartementet

1959 års undersökning av arbetstidsförkortningens verkningar: Del I

ARBETSTIDS-
FÖRKORTNINGENS OMFATTNING
OCH UTLÄGGNING

AV YNGVE ÅBERG

IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG ESSELTE AB
STOCKHOLM 1962

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIEN 1902

1902 års undersökning om arbetslöshetsförhållanden i Sverige

ARBETSLÖSHET
FÖRKORTNINGENS ÖMSÄTTNING
OCH FÖRKLÄDNING

AV GÖRAN ÅBERG

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIEN
STOCKHOLM 1902

Innehåll

Skrivelse till departementschefen	7
Inledning	9
Kap. 1. Arbetstiden i lag och avtal	11
A. Utvecklingen mot kortare arbetstid	11
B. Den nya arbetstidslagstiftningen	13
1. Lagarnas tillämpningsområde	13
2. Den ordinarie arbetstiden	15
3. Lagarnas dispositiva utformning	15
C. Arbetstiden i avtalen	16
1. Arbetstidens längd	16
2. Begränsningsperioden	17
3. Olika principer för förkortningen	17
4. Centrala och lokala beslut	18
D. Behovet av kartläggning	19
Kap. 2. Arbetstidsförkortningen inom industrin.	20
A. Undersökningens uppläggning	20
1. De insamlade uppgifterna	20
2. Urvalet och svarsfrekvensen	21
B. Arbetare	23
1. Andelen arbetare med förkortning	23
2. Arbetstiden före och efter förkortningen	24
3. Olika sätt för förkortningen	27
4. Inarbetning av fria sommarlördagar	31
5. Förekomsten av lediga lördagar under 1960	32
C. Tjänstemän	34
1. Andelen tjänstemän med förkortning	34
2. Arbetstiden före och efter förkortningen	35
3. Olika sätt för förkortningen	38
4. Inarbetning av fria sommarlördagar	40
5. Förekomsten av lediga lördagar under 1960	42
D. Sammanfattning	44
Kap. 3. Arbetstidsförkortningen inom handeln	46
A. Undersökningens uppläggning	46
B. Andelen anställda med förkortning	48
C. Arbetstiden före och efter förkortningen	49
D. Olika sätt för förkortningen	52
E. Sammanfattning	55

Kap. 4. Arbetstidsförkortningen inom övriga områden	57
A. Informationskällor	57
B. Förkortningens utläggning inom olika områden	58
1. Byggnads- och anläggningsverksamhet	58
2. Transportverksamhet	59
a. Statens järnvägar	59
b. Privata godstransportföretag	60
c. Privata persontransportföretag	60
d. Sjöfart	60
3. Postverket	61
4. Televerket	61
5. Hälso- och sjukvård	62
6. Kommunal verksamhet (exkl. sjukvård)	63
7. Jordbruk och skogsbruk	63
C. Sammanfattning	64
Kap. 5. Förkortningen i huvuddrag och internationella jämförelser	67
A. Huvuddragen av förkortningen i Sverige	67
B. Förkortningen i Finland	70
C. Förkortningen i Danmark	70
D. Förkortningen i Norge	73

Bilagor

Bilaga 1. Tabeller rörande den ordinarie veckoarbetstidens längd för arbetare inom egentlig industri under åren 1957—1960	77
Bilaga 2. Tabeller rörande arbetstidsförkortningens utläggning under 1958 för arbetare inom egentlig industri	81
Bilaga 3. Tabeller rörande arbetstidsförkortningens utläggning i och med 1959 för arbetare inom egentlig industri	92
Bilaga 4. Tabeller rörande arbetstidsförkortningens utläggning i och med 1960 för arbetare inom egentlig industri	103
Bilaga 5. Tabeller rörande den ordinarie veckoarbetstidens längd för tjänstemän inom egentlig industri under åren 1957 och 1960	114
Bilaga 6. Tabeller rörande arbetstidsförkortningens utläggning i och med 1960 för tjänstemän inom olika yrkes- och industrigrupper inom egentlig industri	122
Bilaga 7. Tabeller rörande den ordinarie veckoarbetstidens längd för anställda inom detaljhandeln m. m. under åren 1957 och 1960	126
Bilaga 8. Blankett för undersökningen 1959 rörande arbetare inom industrin	128
Bilaga 9. Blankett för undersökningen 1960 rörande arbetare inom industrin	132
Bilaga 10. Blankett för undersökningen rörande tjänstemän inom industrin . .	136
Bilaga 11. Blankett för undersökningen rörande anställda inom detaljhandeln m. m.	133

Texttabeller

Kap. 2. Tabell A.	Antal företag och totala antalet arbetare samt det absoluta och relativa antalet arbetare med förkortad veckoarbetstid inom egentlig industri under åren 1958—1960	22
Tabell B.	Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar för arbetare inom egentlig industri under åren 1957—1960 samt den procentuella förändringen av denna arbetstid	26
Tabell C.	Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom egentlig industri. . .	29
Tabell D.	Det absoluta och relativa antalet arbetare med inarbetning av fria sommarlördagar utöver arbetstidsförkortningen inom egentlig industri under åren 1957—1960.	31
Tabell E.	Förekomsten av lediga lördagar för arbetare inom egentlig industri under 1960	33
Tabell F.	Antal företag och totala antalet tjänstemän samt det absoluta och relativa antalet tjänstemän med förkortad veckoarbetstid inom egentlig industri under 1960	34
Tabell G.	Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar för tjänstemän inom egentlig industri under 1957 och 1960 samt den procentuella förändringen av denna arbetstid.	37
Tabell H.	Antal tjänstemän med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom egentlig industri	39
Tabell I.	Det absoluta och relativa antalet tjänstemän med inarbetning av fria sommarlördagar utöver arbetstidsförkortningen inom egentlig industri under 1957 och 1960	41
Tabell J.	Förekomsten av lediga lördagar för tjänstemän inom egentlig industri under 1960	43
Kap. 3. Tabell K.	Antal företag och totala antalet anställda samt det absoluta och relativa antalet anställda med förkortad veckoarbetstid inom detaljhandeln m.m. under 1960	48
Tabell L.	Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar för anställda inom detaljhandeln m.m. under 1957 och 1960 samt den procentuella förändringen av denna arbetstid	51
Tabell M.	Antal anställda med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande inom detaljhandeln m.m. i och med 1960	53
Tabell N.	Antal anställda med olika sätt för förkortning av arbetsdagar inom detaljhandeln m.m. i och med 1960	54
Kap. 4. Tabell O.	Antal anställda med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom vissa områden utanför industri och handel (1 000-tal)	65

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Socialdepartementet

Den 20 mars 1959 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för socialdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga att undersöka den av 1957 års riksdag beslutade arbetstidsförkortningens ekonomiska och sociala verkningar. Enligt detta bemyndigande tillkallades som sakkunniga professorn och chefen för konjunkturinstitutet Bent Hansen, ordförande, nuvarande t. f. förste kanslisekreteraren i socialdepartementet Bertil Bagger-Sjöbäck, docenten Karl-Olof Faxén, Svenska arbetsgivareföreningen, filosofie kandidaten Per Holmberg, Landsorganisationen, samt filosofie licentiaten Arne Nilstein, Tjänstemännens centralorganisation.

Sedan Hansen den 2 februari 1962 på egen begäran entledigats från sitt uppdrag, uppdrog departementschefen samma dag åt Faxén att fungera som ordförande i utredningen.

Sekreterare och utredningsman har varit filosofie licentiaten Yngve Åberg, förordnad samtidigt som de sakkunniga. Vidare har under tiden 1 oktober 1960—15 juni 1961 amanuensen i finansdepartementet Olof Sundström varit förordnad som biträdande sekreterare.

Utredningen har antagit benämningen 1959 års undersökning av arbetstidsförkortningens verkningar.

Som ett led i sitt arbete har utredningen företagit speciella statistiska undersökningar för företag inom industrin och handeln. Syftet med dessa undersökningar har varit att belysa såväl arbetstidsförkortningens verkningar som dess omfattning och utläggning. Vidare har utredningen verkställt summariska undersökningar beträffande förkortningens omfattning och utläggning inom vissa områden utanför industrin och handeln.

Undersökningarna rörande arbetstidsförkortningens omfattning och utläggning har nu slutförts och utredningen får härmed vördsamt överlämna

en redogörelse häröver. Utredningen avser att i en senare redogörelse behandla frågan om förkortningens verkningar.

Vid de statistiska undersökningarna har stansningen av hålkort och en viss del av den maskinella bearbetningen utförts av socialstyrelsen. Sundström har biträtt vid undersökningen av handeln och vid insamlandet av uppgifter för områdena utanför industrin och handeln. Undersökningarna har planlagts och genomförts av Åberg, vilken också författat föreliggande redogörelse.

Stockholm den 15 mars 1962.

Karl-Olof Faxén

Bertil Bagger-Sjöbäck

Arne Nilstein

Per Holmberg

/ Yngve Åberg

Inledning

I direktiven¹ för utredningen framhålls angelägenheten av att den under åren 1958—1960 genomförda arbetstidsförkortningen från 48 till 45 timmar per vecka till sina verkningar klarläggs. Där presenteras också en provkarta på de verkningar som skulle kunna tänkas bli föremål för undersökning.

Enligt direktiven bör bl. a. arbetsprestationer per arbetad timme, frånvaro- och olycksfallsfrekvens, övertid och extraarbete belysas mot bakgrunden av utvecklingen av den totala produktionen inom enskilda företag, olika näringsgrenar och samhället i dess helhet. Vidare anses det önskvärt att företagens åtgärder undersöks i fråga om t. ex. investering, organisation och planering. Enligt direktiven bör slutligen utvecklingen på arbetsmarknaden studeras, särskilt beträffande löneavtalen. Kompensationsfrågan och ackordsvolymen skulle därvid höra till de viktigare undersökningsobjekten.

Ingen av dessa frågor rörande förkortningens verkningar skall emellertid här tas upp till behandling. Detta sker först i en senare redogörelse. I föreliggande arbete behandlas enbart frågan om förkortningens omfattning och utläggning.

Som underlag för en analys av förkortningens verkningar är en dylik kartläggning nödvändig. Verkningarna får nämligen antas i hög grad bero på hur förkortningen utlagts och hur omfattande den varit. Därför är det lämpligt att förkortningen först beskrivs från skilda synpunkter innan den till sina verkningar analyseras.

Kartläggningen ger dessutom ett resultat som i sig självt är av intresse. Genom den får man reda på vilka grupper av arbetstagare som erhållit förkortning. Vidare får man kännedom om på vilket sätt förkortningen har uttagits inom olika delar av förvärvslivet. Man kan exempelvis se om andra förkortningssätt tillämpats inom områden av mera servicebetonad karaktär än inom övriga områden.

Som mått på förkortningens omfattning används dels andelen arbetstagare (arbetare och tjänstemän) som fått del av förkortningen, dels

¹ Statsrådsprotokollet den 20 september 1957. Kungl. Maj:t uppdrog nämnda dag åt socialstyrelsen att undersöka verkningarna av förkortningen. Styrelsen befriades emellertid den 20 mars 1959 från detta uppdrag och i stället tillsattes den nu aktuella utredningen för att fullfölja uppdraget i fråga.

minskningen av medelveckoarbetstiden mellan olika år. Vid beräkningen av arbetstidsminskningen har ingen hänsyn tagits till att förändringar i frånvaron från arbetet eller i övertiden kan ha ägt rum som följd av förkortningen. Det är här med andra ord inte fråga om den faktiska förändringen av arbetstiden utan blott om den formella. Problemet med den faktiska förändringen kommer att behandlas i samband med frågan om förkortningens verkningar.

Framställningen börjar i kapitel 1 med en redogörelse för arbetstidslagarna och de nya lagbestämmelserna om den ordinarie arbetstidens längd. Där redogörs också för hur kollektivavtalen har förändrats på grund av den nya arbetstidslagstiftningen. Beskrivningen i detta kapitel tjänstgör huvudsakligen som bakgrund till de efterföljande kapitlen. I kapitel 2 behandlas förkortningens omfattning och utläggning inom industrin. Arbetstidsutvecklingen för såväl arbetare som tjänstemän beaktas där. I kapitel 3 ges en beskrivning av arbetstidsförkortningen för olika anställda inom detaljhandeln. Beskrivningen i båda dessa kapitel bygger på speciella statistiska undersökningar som utredningen själv har företagit. Kapitel 4 åter rör förkortningen inom områden utanför industri och handel, t. ex. byggnads- och anläggningsverksamhet, samfärdsel samt hälso- och sjukvård. Till skillnad från de båda föregående kapitlen är redogörelsen i detta kapitel endast summarisk. Som avslutning lämnas i kapitel 5 en sammanfattning av förkortningen här i Sverige, varefter en jämförelse görs med arbetstidsförkortningar i andra länder.

KAPITEL 1

Arbetstiden i lag och avtal

A. Utvecklingen mot kortare arbetstid

Bestämmelser om den ordinarie arbetstiden inom olika områden av arbetslivet finns intagna i kollektivavtal, tjänstgöringsföreskrifter o. d. Normgivande för de arbetstider som där förekommer är den förefintliga arbetstidslagstiftningen. Så är fallet inte blott för de områden där lagstiftningen formellt gäller utan även för övriga områden. Arbetstiden enligt avtal eller liknande kan dock på vissa håll avvika från den lagenliga, varvid det då som regel är fråga om en avvikelse nedåt.

I arbetstidslagstiftningen ingår den allmänna arbetstidslagen jämte de speciella arbetstidslagarna, bestående av lantarbetstidslagen, arbetstidslagen för detaljhandeln, arbetstidslagen för hotell, restauranger och kaféer samt sjöarbetstidslagen. Tillsammans täcker dessa lagar flertalet arbetare inom det enskilda näringslivet samt arbetare i kommunal verksamhet i form av rörelse. Utanför lagstiftningen står däremot med vissa undantag samtliga tjänstemän i privat och kommunal tjänst samt alla statliga arbetstagare.

Alltsedan dessa lagar tillkom — den allmänna arbetstidslagen 1919, lantarbetstidslagen 1936, detaljhandelslagen 1939, hotellagen 1944 och sjöarbetstidslagen 1948 — har de vilat på principen om 48-timmars ordinarie arbetsvecka.

Vid olika tillfällen har emellertid spørsmålet om kortare arbetstid aktualiserats, främst då under 1940- och 1950-talen. År 1947 tillkallades således en kommitté, arbetstidsutredningen, som hade till uppgift att utreda bl. a. frågan om förkortning av arbetstiden för vissa yrkesgrupper. Men redan innan denna kommitté avlämnade sitt förslag¹ framfördes tanken om en allmän förkortning av arbetstiden. En kommitté, utredningen om kortare arbetstid, tillsattes år 1954 för att utreda denna fråga och den avlämnade sitt betänkande² år 1956 med förslag om en successiv förkortning av arbetstiden till 45-timmars arbetsvecka. År 1957 avlämnades en proposition³ till riksdagen om ändring i arbetstidslagstiftningen i huvudsaklig överensstämmelse med kommittéförslaget och riksdagen antog propositionen i oföränd-

¹ SOU 1954:22—23.

² SOU 1956:20—21.

³ Prop. nr 80, 1957.

rat skick. Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 1958. Detta gällde samtliga arbetstidslag utom sjöarbetstidslagen. År 1958 tillsattes därför en kommitté, sjöarbetstidsutredningen, för att utreda arbetstiden för sjöfolket och en proposition,¹ grundad på det förslag² denna kommitté framlade, avlämnades till 1959 års riksdag. I enlighet med propositionen fattade riksdagen beslut om en ny sjöarbetstidslag, innebärande liksom i fråga om de övriga arbetstidslagarna en övergång till 45-timmars arbetsvecka. Övergången skulle här dock inte ske etappvis utan på en gång. Den nya lagen trädde i kraft den 1 juli 1960.

Denna förkortning av arbetstiden tänkte man sig skulle gälla samtliga arbetstagare som tidigare hade längre arbetstid än 45 timmar per vecka, alltså även de arbetstagare som inte direkt faller under arbetstidslagstiftningen. Av de sistnämnda arbetstagarna räknade man i första hand med den personal som staten själv är arbetsgivare för, men även med andra liknande grupper, exempelvis viss personal i kommunal tjänst, privat anställda tjänstemän m. fl.³ Däremot åsyftades ingen förkortning för arbetstagare som genom avtal eller på annat sätt redan tidigare hade kortare veckoarbetstid än 45 timmar. Detta sammanhänger naturligtvis med att arbetstidslagarna endast anger en övre gräns för arbetstiden. De arbetstagare det här är fråga om kan dock som följd av lagändringarna genom avtal eller dylikt ha fått sin arbetstid ytterligare förkortad.

Utöver införandet av 45-timmars arbetsvecka har under 1950-talet arbetstiden enligt lag även reducerats genom en allmän övergång från två till tre veckors semester. Den nya semesterlagen trädde i kraft den 1 juli 1951. Dessutom har arbetstiden på en hel del områden av arbetslivet under senare år förkortats oberoende av lagstiftningen.

I samband med arbetstidsförkortningen har man också diskuterat frågan om en reglering av arbetstiden på det militära området. Enligt ett förslag som framlagts av en statlig utredning, militära arbetstidsberedningen, skall aktiv militär och civilmilitär personal få en under året genomsnittlig normal arbetsvecka på 45 timmar. För närvarande är arbetstiden för dessa grupper oreglerad.

Övergången till kortare arbetstid har berört inte enbart förvärvslivet utan i viss mån även undervisningsväsendet. Den genom arbetstidsförkortningen allt vanligare lördagsledigheten inom arbetslivet har nämligen aktualiserat frågan om fria lördagar även i skolorna. På vissa håll har man där för övrigt redan nu på försök infört lediga lördagar antingen under hela eller en viss del av läsåret.

Vidare kan nämnas att arbetstidsförkortningen lett till ändringar i lagar som inte direkt har med arbetstiden att göra. Så t. ex. har lagstiftningen

¹ Prop. nr 120, 1959.

² Stencilerat betänkande.

³ Jfr SOU 1956:20, s. 53—54.

rörande växlar, checker, skuldebrev och beräkning av lagstadgad tid förändrats så att lördagar under tiden april—september likställs med bankfridagar. Dessa ändringar har vidtagits för att lördagsledigheten under sommaren ej skall störas av utlöpande fatalietider samtidigt som tjänstemän vilka handhar hithörande frågor också skall kunna få fria sommarlördagar.

De förkortningar av arbetstiden som hittills ägt rum utgör antagligen blott steg mot ytterligare förkortningar i form av såväl reducerad veckoarbetstid som längre semester.¹ Utvecklingen mot kortare arbetstid kan också sägas vara en internationell företeelse. Utom i Sverige har arbetstiden under de senaste åren förkortats även i t. ex. Västtyskland, Danmark, Finland och Norge.

Bakgrunden till denna utveckling har såväl i Sverige som i andra länder delvis varit värderingen att det förbättrade produktionsresultatet till en del borde uttas i form av ökad fritid och ej enbart i form av ökad konsumtion. Dessutom har det gjorts gällande att mera vila och rekreation numera krävs på grund av det allt mer uppdrivna arbetstempot, ackordsjaktet och monotonin i arbetet. Vidare har rättvisesynpunkten framförts, nämligen att större likhet mellan olika samhällsgrupper i fråga om arbetstid och fritid borde föreligga. Dessa olika motiv har framträtt mer eller mindre vid sidan av varandra, men vid skilda tillfällen har det ena eller det andra motivet skjutits fram mer i förgrunden. Bakom den nu i Sverige genomförda förkortningen torde enligt utredningen som föregick densamma huvudsakligen den förstnämnda synpunkten ha legat, dvs. avvägningen mellan fritid och ökad konsumtion.²

B. Den nya arbetstidslagstiftningen

1. Lagarnas tillämpningsområde

Både i den allmänna arbetstidslagen och i de speciella arbetstidslagarna finns föreskrifter om vilka områden de olika lagarna äger tillämpning på. Dessa bestämmelser är av betydelse när det gäller vilka grupper av arbetstagare som enligt lag erhållit kortare arbetstid.

Bestämmelserna om lagarnas tillämpningsområden anger dels vilka arbetsställen som faller under respektive lagar, dels vilka arbetstagare som lagarna där gäller för.

Den allmänna arbetstidslagen är med vissa undantag tillämplig på varje

¹ Se direktiven för denna utredning. Jfr även t. ex. direktiven för den statliga utredning som i december 1960 tillsattes för att verkställa en översyn av semesterlagstiftningen med inriktning på införande av fyra veckors semester.

² Se SOU 1956:20, s. 132.

rörelse, industriell eller icke, samt på hus-, väg- eller vattenbyggnad, vattenavledning eller annat sådant särskilt arbetsföretag. Även kommunal verksamhet som bedrivs under sådana förhållanden att den är att betrakta som rörelse faller under lagen. Bland undantagen kan förutom områdena för de speciella arbetstidslagarna nämnas statligt arbete samt arbete inom sjukvården. För lagens tillämpning fordras dessutom att det i rörelsen eller arbetsföretaget används i regel flera än fyra arbetare för arbetsgivarens räkning.

De speciella arbetstidslagarna i sin tur omfattar i stort sett de områden som framgår av respektive lagars rubrik. Lantarbetstidslagen äger tillämpning på jordbruk jämte därtill hörande binäringar. Arbetstidslagen för detaljhandeln omfattar rörelse som avser detaljhandeln och i omedelbar anslutning därtill bedriven verksamhet och dessutom rörelse som bedrivs i rakstuga, frisérsalong, fotografiateljé och badinrättning. Arbetstidslagen för hotell, restauranger och kaféer är tillämplig på hotell-, restaurang- och kaförörelse samt i omedelbar anslutning därtill utövad verksamhet. Sjöarbetstidslagen slutligen äger tillämpning på arbete som en person, anställd på svenskt fartyg för fartygets räkning eller eljest på grund av förmans uppdrag utför ombord på fartyget eller annorstädes. Härifrån undantas dock arbete som utförs på vissa slag av fartyg, exempelvis fartyg som tillhör kronan. Bortsett från lantarbetstidslagen uppställer dessa lagar för sin tillämpning inte som i fråga om den allmänna arbetstidslagen något krav på ett visst minsta antal arbetare. I lantarbetstidslagen förutsätts att det för arbetsgivarens räkning i regel används minst en arbetare i företaget. Lagen gäller alltså inte för ett företag som blott har tillfälligt anställda arbetare.

Arbetstidslagarna inbegriper dock inte samtliga arbetstagare på de arbetsställen som de i övrigt gäller för, utan de omfattar i princip endast arbetarna. Tjänstemännen står med andra ord utanför lagstiftningen. Här skiljer sig dock detaljhandelslagen från de övriga lagarna därigenom att den inte undantar lägre tjänstemän utan blott högre sådana. Samtliga lagar undantar dessutom medlemmar av arbetsgivarens familj.

Sammanfattningsvis kan sägas att arbetstidslagstiftningen täcker vissa arbetare med kommunal anställning samt med ett fåtal undantag samtliga arbetare i privat tjänst. Undantagen utgörs bl. a. av arbetare i företag inom industrin, byggnadsverksamheten och samfärdseln, där mindre än fem arbetare är sysselsatta. Vidare gäller lagstiftningen inte för privat anställda tjänstemän utom sådana i lägre ställning inom detaljhandeln och ej heller för statsanställda och för personal inom sjukvården.

Med undantag för sjöarbetstidslagen har inte i någon av arbetstidslagarna bestämmelserna om tillämpningsområdet förändrats i samband med den nya lagstiftningen. De ändringar som vidtagits i sjöarbetstidslagen är dock inte i detta sammanhang av någon större betydelse, varför de här inte närmare skall beröras.

2. Den ordinarie arbetstiden

Bestämmelserna i arbetstidslagarna begränsar den ordinarie arbetstiden på tre olika sätt, nämligen med avseende på veckoarbetstiden, dygnsarbetstiden och begränsningsperioden. Med begränsningsperiod menas här den tidsperiod inom vilken veckoarbetstiden genomsnittligt sett inte får överskrida ett visst maximum. Denna period kan vara en vecka eller längre. Om den är längre än en vecka kan tydligen veckoarbetstidens längd vara olika under olika delar av perioden.

Som tidigare nämnts innebär nu de nya lagbestämmelserna att den ordinarie veckoarbetstiden i samtliga lagar förkortats från i genomsnitt 48 till 45 timmar.

Däremot har dygnsarbetstiden inte förändrats i någondera av lagarna utom för djurskötare i lantarbetstidslagen. Den utgör sålunda med vissa undantag 9 timmar i den allmänna arbetstidslagen, 10 timmar i detaljhandelslagen och 8 timmar i sjöarbetstidslagen samt utan undantag 10 timmar i lantarbetstidslagen och 11 timmar i hotellagen.

Begränsningsperioden är också oförändrad i samtliga lagar utom i lantarbetstidslagen, där den nu uppgår till 12 månader för alla arbetare. I den allmänna arbetstidslagen däremot utgör den nu liksom tidigare en vecka eller vid skiftarbete tre veckor, i detaljhandelslagen likaså en vecka eller i vissa fall två veckor och i hotellagen utan undantag tre veckor. Sjöarbetstidslagen slutligen föreskriver med vissa smärre undantag en period av en eller två veckor beroende på arbetets art. Där stadgas också att om någon del av den ordinarie arbetstiden inom de nämnda perioderna överskrider 45 respektive 90 timmar skall kompensation för denna del utgå i form av fritid i hamn.

Med undantag för sjöarbetstidslagen trädde som redan nämnts ändringarna i arbetstidslagarna i kraft den 1 januari 1958. För att minska eventuella anpassningssvårigheter vid övergången bestämdes emellertid att förkortningen av veckoarbetstiden skulle ske successivt med en timme om året under tre på varandra följande år. Den genomsnittliga ordinarie veckoarbetstiden skulle följaktligen maximalt utgöra 47 timmar under 1958, 46 timmar under 1959 samt 45 timmar fr. o. m. 1960. Enligt sjöarbetstidslagen skulle i motsats härtill förkortningen till 45 timmar ske i en enda etapp i samband med lagens ikraftträdande den 1 juli 1960.

3. Lagarnas dispositiva utformning

En viktig nyhet i arbetstidslagstiftningen är att dess bestämmelser om den ordinarie arbetstidens begränsning inte gäller, om arbetsgivare och arbetstagare träffar överenskommelser om annat än vad lagbestämmelserna anger. För att en sådan överenskommelse skall vara giltig måste dock två villkor vara uppfyllda. För det första skall överenskommelsen ha träffats

i form av ett kollektivavtal och för det andra skall avtalet på arbetstagar-sidan vara slutet eller godkänt av huvudorganisation.¹

Parterna på arbetsmarknaden har följaktligen numera möjlighet att göra avvikelser i vilken riktning som helst från den lagenliga veckoarbetstiden, dygnsarbetstiden och begränsningsperioden. Vidare har de haft möjlighet att genomföra arbetstidsförkortningen både i långsammare och i hastigare takt än vad övergångsbestämmelserna föreskriver. Tidigare kunde parterna i motsats härtill blott förhandla om kortare arbetstid än den i lagen angivna.

Denna dispositiva utformning av lagstiftningen betingas av att arbetsmarknadens parter antagits själva på sina egna områden bäst kunna bestämma arbetstidens längd och förläggning. Parterna anses också ha uppnått en sådan mognad att de utan vidare skulle kunna ta på sig ett sådant ansvar.²

C. Arbetstiden i avtalen

I. Arbetstidens längd

Bestämmelserna om den ordinarie arbetstidens längd i kollektivavtal, tjänstgöringsföreskrifter o. d. har som följd av ändringarna i arbetstidslagstiftningen också ändrats. Därvid har man som regel följt de respektive arbetstidslagarna och föreskrivit en etappvis respektive direkt sänkning av veckoarbetstiden ned till 45 timmar under år 1960 i den mån arbetstiden tidigare var längre. Detta gäller oavsett ifrågavarande arbetsställe eller arbetstagarer faller under lagstiftningen eller ej. Här kan följaktligen konstateras dels att avtalsfriheten i allmänhet inte har utnyttjats när det gäller arbetstidens längd, dels att den nya lagstiftningen, som meningen också var, i regel har slagit igenom även på områden där den inte formellt äger tillämpning.

På en del områden har man emellertid inte genomfört arbetstidsförkortningen i den ordning som arbetstidslagstiftningen anger. Vissa områden inom det grafiska facket kan här nämnas, exempelvis tidningsstryckerierna. Parterna kom där i stället överens om att den ordinarie veckoarbetstiden skulle sänkas direkt från 48 till 45 timmar i mitten av 1959, vilken bestämmelse infördes i 1959 års avtal. På samma sätt förhåller det sig med en del av personalen vid statens järnvägar. Där enades man om att ta ut en del av förkortningen under år 1958 och resten under år 1959. Dessa uppgörelser utgör alltså exempel på att parterna i vissa fall kan ha gjort avsteg från övergångsbestämmelserna i lagstiftningen.

¹ För uttydning av lagtexten på denna punkt se Filip Rune, 45-timmarsveckan, Stockholm 1958, s. 15—22.

² SOU 1956:20, s. 238.

2. Begränsningsperioden

Om parterna på arbetsmarknaden således i regel följt lagstiftningen i fråga om veckoarbetstidens längd, har de däremot i samma utsträckning inte gjort det när det gäller begränsningsperiodens längd. De har nämligen i stor omfattning beslutat att göra denna period längre än den i arbetstidslagarna föreskrivna. Så t. ex. har de ofta förlängt den till 12 månader, när den lagstadgade perioden, vilket ju alltid är fallet utom i fråga om lantarbetstidslagen, är kortare än denna tid.

På grund av denna förlängning har parterna fått större möjlighet att variera arbetstidens längd och förläggning under året. De har därigenom också fått större frihet att välja olika sätt för arbetstidsförkortningens utläggning. Detta har ansetts önskvärt därför att man på så sätt kunnat anpassa arbetstiden efter de växlande produktionsförhållandena å ena sidan och efter arbetstagarnas önskemål beträffande fritiden å den andra.

Vägleddande vid detta beslut om förlängning av begränsningsperioden har varit den överenskommelse om bl. a. arbetstiden som kom till stånd mellan Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF) och Landsorganisationen (LO) i februari 1957 och som sedan förnyades i februari 1959 och i mars 1960. Överenskommelsen, som återgetts ordagrant i flertalet avtal, lyder:

»Parterna äro ense om att vid arbetstidsförkortningen beakta önskvärdheten av att undvika störningar i produktionen. Bland annat skall härvid olika förläggning av arbetstiden under olika tidsperioder liksom olika lång arbetstid under olika delar av året kunna genomföras. Vidare skall arbetstiden kunna förläggas på olika sätt vid företag, som tillhöra samma avtalsområde.»

3. Olika principer för förkortningen

Genom att parterna ej nödvändigtvis följt lagbestämmelserna i fråga om begränsningsperiodens längd utan i stället låtit denna variera har de kunnat genomföra arbetstidsförkortningen på många olika sätt.

I det fall begränsningsperioden omfattar exempelvis en vecka kan en förkortning av veckoarbetstiden från 48 till 45 timmar ske så att varje arbetsdag förkortas en halv timme eller också så att vissa arbetsdagar förkortas mer än en halv timme och andra mindre. En annan möjlighet är att samtliga lördagar görs helt fria, varvid de övriga arbetsdagarna förlängs till att omfatta 9 timmar vardera. I alla dessa situationer sker förkortningen inom ramen för en vecka.

Om begränsningsperioden däremot uppgår till ett helt år, vilket ofta är fallet, tillkommer ytterligare ett antal förkortningssätt. Den ökade ledigheten kan uttas i form av hellediga dagar, t. ex. i form av fria lördagar under sommarhalvåret. Vidare kan veckoarbetstiden minskas under vissa delar av året utan att därför någon arbetsdag görs helt fri. Slutligen föreligger också den möjligheten att hellediga dagar kombineras med förkortade arbetsdagar.

Är begränsningsperioden, som i detta fall, längre än en vecka behöover alltså inte varje vecka förkortas utan det räcker med att den ökade ledigheten uttas under en viss del av perioden. Vid en förkortning från 48 till 45 timmar motsvaras den på så sätt intjänade ledigheten av tre gångerr så många timmar som begränsningsperioden innehåller arbetsveckor. Om semester eller annan ledighet ingår i perioden skall i princip enligt en överenskommelse mellan SAF och LO antalet arbetsveckor i perioden minska med denna tid.

4. Centrala och lokala beslut

Förkortningen av den ordinarie arbetstidens längd är en fråga som beslutats av de centrala parterna, dvs. av de olika förbunden. Däremot har frågan om sättet för arbetstidsförkortningens genomförande vanligtvis varit föremål för lokala beslut. Som tidigare nämnts måste dock ett sådant lokalt beslut vara godkänt av vederbörande huvudorganisation (förbund) på arbetstagar-sidan.

De centrala parterna har emellertid på de allra flesta områdena enats om att föreslå olika alternativ för förkortningens genomförande. I vissa fall har dessa förslag endast haft karaktären av rekommendationer, medan de i andra fall har varit tvingande i den meningen att de skulle följas om de lokala parterna inte kunnat enas om något annat.

På vissa områden har man dock centralt inte ens avgett något förslag utan frågan om förkortningssättet har helt överlämnats åt de lokala instanserna. Ofta har detta helt enkelt berott på att man inte har kunnat komma överens om något sådant förslag. Så är fallet framför allt för anställda inom de mera servicebetonade näringsgrenarna, exempelvis för vissa grupper av handelsanställda.

I motsats härtill har i vissa undantagsfall förkortningens utläggning också beslutats centralt. Som exempel härpå kan olika områden inom byggnadsbranschen nämnas, såsom byggnadsindustrin, elektriska installationsfacket, glasmästeribranschen, bleck- och plåtslagerifacket samt rörledningsbranschen.

Att frågan om förkortningens utläggning i allmänhet har hänskjutits till de lokala parterna kan sägas vara helt i linje med det sätt på vilket arbetstidens förläggning eljest bestäms. De lokala parterna brukar nämligen som regel få avgöra vilken tid på dagen arbetet skall börja och sluta och hur arbetstiden skall fördelas på de olika veckodagarna. Visserligen ingår ofta bestämmelser härom i de centrala avtalen, men dessa bestämmelser äger vanligtvis tillämpning endast när de lokala parterna inte kan komma överens i frågan. Hänskjutningen till de lokala instanserna sammanhänger med att produktionsbetingelserna eller arbetsförhållandena ofta växlar från den ena arbetsplatsen till den andra och likaså arbetstagarernas preferenser i

fråga om fritiden. Denna frihet i valet av arbetstidsförläggning kommer för övrigt också till uttryck i den tidigare nämnda överenskommelsen mellan SAF och LO.

D. Behovet av kartläggning

Som framgått av det föregående täcker inte arbetstidslagarna samtliga arbetsställen och ej heller samtliga arbetstagare på ett arbetsställe där lagarna eljest gäller. Där arbetstidslagarna inte är tillämpliga har dock lagarnas bestämmelser om maximiarbetstiden i stort sett slagit igenom och en arbetstidsförkortning således ägt rum. Både på dessa områden och på de områden där arbetstidslagarna gäller kan emellertid den ordinarie arbetstiden för vissa grupper av arbetstagare vara kortare än den lagstadgade. Trots detta kan de grupper det här är fråga om också ha kommit i åtnjutande av kortare arbetstid och på så sätt helt eller delvis upprätthållit avståndet till de övriga grupperna.

Detta gör att storleken av arbetstidsförkortningen inte kan anges blott genom en hänvisning till lagbestämmelserna, utan en statistisk undersökning erfordras. En sådan undersökning måste utgå från de enskilda arbetsställena och ta sikte på både hur många arbetstagare som fått förkortning och hur stor förkortning varje arbetstagare erhållit.

En undersökning av denna karaktär erfordras också när det gäller arbetstidsförkortningens utläggning. Genom att denna fråga som regel har överlämnats åt de lokala parterna kan nämligen förkortningssätten variera högst väsentligt mellan olika arbetsställen. Den nödvändiga förutsättningen härför föreligger också, i det att parterna inte nödvändigtvis behöver följa lagens bestämmelser angående begränsningsperiodens längd.

För en fullständig kartläggning av förkortningen fordras att en systematisk genomgång görs av samtliga näringsgrenar, dvs. jordbruket, industrin, handeln, samfärdseln och byggnadsverksamheten, samt av vårdanstalter o. d. De uppgifter som behövs härför kan emellertid inte erhållas från den officiella statistiken eller från den statistik som enskilda institutioner tillhandahåller. Den enda utvägen att allsidigt belysa förkortningen är därför att utföra en speciell statistisk undersökning för vart och ett av de nämnda områdena.

Detta har dock inte varit möjligt att göra för utredningen, utan denna har fått nöja sig med att statistiskt undersöka industrin och handeln, vilket har skett i form av en enkät bland ett urval av företag. Industrin har valts därför att den utgör den största näringsgrenen och handeln därför att den är en typisk exponent för de mera servicebetonade näringsgrenarna. De övriga områdena har undersökts mera summariskt. Dessa undersökningar bygger huvudsakligen på uppgifter från kollektivavtal och arbetsföreskrifter och på upplysningar från olika organisationer.

KAPITEL 2

Arbetstidsförkortningen inom industrin

A. Undersökningens uppläggning

I. De insamlade uppgifterna

Under vardera av åren 1959 och 1960 utförde kommittén en enkät bland industriföretag i syfte att få arbetstidsförkortningen inom den egentliga industrin¹ belyst. I den första enkäten insamlades uppgifter enbart för arbetare, medan den andra utökades till att omfatta även tjänstemän. De blanketter som användes vid dessa enkäter återges i bilagorna 8—10.

Uppgifterna rörande arbetarna avser män och kvinnor, vuxna som minderåriga. Bland arbetare inbegrips förmän som deltar i arbetet samt lagerarbetare och chaufförer men däremot inte skogs- och jordbruksarbetare, hemarbetare, butikspersonal, städerskor och servitriser. Tjänstemannauppgifterna åter innefattar fullt arbetsföra, heltidsanställda vuxna och minderåriga tjänstemän. Däremot ingår inte deltidsanställda, elever, praktikanter och partiellt arbetsföra och inte heller direktörer, disponenter, överingenjörer m. fl., som utövar en självständig ledande verksamhet i företaget. De medtagna tjänstemännen har uppdelats i olika yrkesgrupper, nämligen teknisk personal, arbetsledare, kontorspersonal, försäljningspersonal och övrig personal.

De här tillämpade definitionerna på arbetare och tjänstemän sammanfaller helt med de definitioner som socialstyrelsen använder vid sin årligen utarbetade lönestatistik för arbetare respektive tjänstemän. Att dessa definitioner valts beror på att jämförelser på så sätt lättare skulle kunna göras med socialstyrelsens statistik.

I fråga om arbetarna inhämtades vid den första enkäten uppgifter om den genomsnittliga ordinarie veckoarbetstidens längd under 1957, 1958 och 1959 samt om arbetstidsförkortningens utläggning under 1958 och 1959. Vidare insamlades uppgifter om hur drifttiden förändrats i samband med förkortningen och i vilken utsträckning fria sommarlördagar inarbetats vid sidan av densamma. Vid den andra enkäten efterfrågades för arbetarnas del samma saker som vid den första, men med den skillnaden att det då gällde år 1960. Även för tjänstemännen inhämtades vid denna enkät uppgifter om

¹ Här ingår aktieföretag i vilka staten helt eller delvis äger aktierna. Däremot inkluderas ej statliga verkstäder och skeppsvarv m. m. och ej heller kommunala industriföretag. Vissa av dessa arbetsställen redovisas i stället i olika avsnitt i kapitel 4.

den ordinarie veckoarbetstidens längd, dock endast för åren 1957 och 1960. Liksom i fråga om arbetarna insamlades dessutom uppgifter om förkortningens utläggning under 1960 samt i hur stor omfattning fria sommarlördagar inarbetats under 1957 och 1960.

För varje särskilt företag har uppgifterna beträffande arbetarna för respektive år kompletterats med vissa uppgifter från socialstyrelsens och SAF:s årliga lönestatistik och från kommerskollegii industristatistik. Från lönestatistiken har inhämtats uppgifter om bl. a. antalet arbetare, antalet arbetstimmar och lönesummor och från industristatistiken uppgifter om bl. a. värdet av salutillverkningen. Dessa senare uppgifter har inhämtats för att vissa verkningar av förkortningen skall kunna belysas. Som inledningsvis nämndes skall emellertid den sidan av undersökningen inte här beröras utan blott den sida som rör förkortningens storlek och utläggning.

2. Urvalet och svarsfrekvensen

Enkäterna för båda åren begränsades till ett stickprov av företag utvalda på representativ basis ur ett på socialstyrelsen förefintligt företagsregister. Ur detta register utvaldes samma företag som de som ligger till grund för socialstyrelsens kvartalsvis utarbetade lönestatistik, den s. k. kvartalsstatistiken. Detta innebär att i urvalet för respektive år medtogs samtliga i nämnda register upptagna företag med över 25 arbetare och vart tionde av övriga företag. Som företag räknas här vanligen varje separat arbetsställe.

Beträffande enkäterna för arbetarna anpassades sedan detta urval efter kommerskollegii företagsregister för industristatistiken. Från urvalet undantogs sådana företag som inte återfanns i detta register, dvs. företag med mindre än 5 arbetare och företag som i industristatistiken inte betraktas som industriföretag utan som handelsföretag. Vidare sammanslogs två eller flera företag till en enda enhet i de fall då avgränsningen mellan företagen ej var densamma i de båda registren.

Hur många företag som vid de olika enkäterna på så sätt kom att ingå i de båda urvalsgrupperna (företag med över 25 arbetare respektive företag med 25 arbetare eller därunder) och hur många bearbetningsbara svar som inkom samt hur stor svarsfrekvensen var framgår av nedanstående tablå.

	Antal företag i enkäterna	Bearbetningsbara svar	Svarsfrekvens %
Enkäten 1959 Företag med över 25 arb..	3 462	3 034	87,6
för arbetare Övriga företag	596	385	64,6
Samtliga företag	4 058	3 419	84,5
Enkäten 1960 Företag med över 25 arb..	3 527	3 127	88,7
för arbetare Övriga företag	635	477	75,1
Samtliga företag	4 162	3 604	86,6
Enkäten 1960 Företag med över 25 arb..	3 704	3 234	87,3
för tjänstem. Övriga företag	641	457	71,3
Samtliga företag	4 345	3 691	84,9

Tabell A. Antal företag och totala antalet arbetare samt det absoluta och relativa antalet arbetare med förkortad veckoarbets-tid inom egentlig industri under åren 1958—1960¹

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Faktiskt antal företag		Antal arbetare			Antal arbetare med förkortad veckoarbets-tid			Procentuella antalet arb. med förkortad arb.tid		
	1959	1960	1958	1959	1960	1958	1959	1960	1958	1959	1960
	<i>Hela industrin</i>	3 419	3 604	521 666	529 715	583 895	445 360	465 717	537 031	85,4	87,9
Gruvindustri	50	56	13 585	12 211	13 422	5 781	5 392	6 345	42,6	44,2	47,3
Metall- o. verkstadsind.	1 054	1 139	226 614	229 159	263 425	212 887	215 816	251 834	93,9	94,2	95,6
Jord- o. steminindustri	240	262	25 004	25 181	27 639	22 242	23 324	25 475	89,0	92,6	92,2
Träindustri	494	513	45 617	45 337	51 104	40 823	41 102	50 635	89,5	90,7	99,1
Massa- o. pappersind.	165	170	46 733	47 221	50 783	34 539	34 932	36 069	73,9	74,0	71,0
Grafisk industri	227	228	24 403	25 021	25 760	12 787	22 462	24 981	52,4	89,8	97,0
Livsm.- o. dryckesvaruind.	425	435	39 127	39 184	40 262	31 935	33 976	38 405	81,6	86,7	95,4
Textil- o. beklädnadsind.	479	499	60 812	64 705	66 592	49 702	52 726	61 223	81,7	81,5	91,9
Läder-, hår- o. gummiv. ind.	148	157	20 317	21 803	23 496	18 482	19 382	23 374	91,0	88,9	99,5
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	137	145	19 454	19 893	21 412	16 182	16 605	18 690	83,2	83,5	87,3
Företag med 1—25 arb. » » 26—100 »	553	670	48 486	48 740	59 934	41 748	45 398	57 324	86,1	93,1	95,6
» » 101—200 »	1 857	1 918	100 913	104 391	116 414	87 335	94 712	111 061	86,5	90,7	95,4
» » 201—500 »	474	475	66 052	67 904	73 091	58 136	60 525	68 370	88,0	89,1	93,5
» » över 500 »	370	370	111 280	112 707	118 109	93 720	97 987	107 293	84,2	86,9	90,8
Stor-Stockholm	165	171	194 935	195 973	216 347	164 421	167 125	192 983	84,3	85,3	89,2
Göteborg	379	432	58 048	57 432	67 661	48 247	51 610	64 047	83,1	89,9	94,7
Malmö	186	202	39 020	39 333	42 686	35 280	36 063	40 785	90,4	91,7	95,5
Övriga landet	137	145	20 907	21 702	22 542	18 808	19 968	21 643	90,0	92,0	96,0
	2 717	2 825	403 691	411 248	451 006	343 025	358 076	410 556	85,0	87,1	91,0

¹ Här liksom i alla efterföljande tabeller har, vilket också framgår av texten, antalet anställda uppräknats till totalnivå.

Såväl 1959 som 1960 uppgick svarsfrekvensen, om man ser till samtliga företag, till omkring 85 procent. Den var dock genomgående lägre för de små företagen, dvs. företag med urvalskvot $\frac{1}{10}$, än för de stora, särskilt då vid den första enkäten.

I urvalen för de olika åren ingick i stort sett samma företag. Något flera företag förekom dock 1960 än 1959. Likaså ingick något flera företag i urvalet för tjänstemännen än för arbetarna beroende på den ovan omtalade anpassningen till kommerskollegii företagsregister. Genom att dessutom ej alltid samma företag inkommit med bearbetningsbara svar var identiteten mellan de olika undersökningstillfällena inte fullständig, vilket för övrigt ej heller har eftersträfvats.

Vid bearbetningen har en uppräknig till totalnivån företagits på så sätt att uppgifterna om antalet arbetare respektive tjänstemän från företag med urvalskvot $\frac{1}{10}$ har multiplicerats med 10. Någon hänsyn till bortfallet har vid uppräknigen inte tagits. Bortfallet var nämligen av större omfattning endast i fråga om de små företagen och dessa väger när det gäller totala antalet anställda lätt i förhållande till övriga företag. Resultatet påverkas därför inte nämnvärt av om hänsyn tas till svarsfrekvensen eller ej.

B. Arbetare

I. Andelen arbetare med förkortning

I tabell A återges antalet företag som medverkat i de båda enkäterna för arbetare samt antalet i företagen sysselsatta arbetare under 1958, 1959 och 1960, fördelade efter industrigrupp, företagsstorlek och geografiskt område. Vidare återges med samma fördelning såväl det absoluta som det relativa antalet arbetare som under de olika åren erhållit kortare arbetstid jämfört med arbetstiden under 1957, dvs. året innan den nya arbetstidslagstiftningen trädde i kraft.

De siffror över antalet arbetare som återfinns i denna tabell har framräknats ur de uppgifter som överförts från lönestatistiken. Till denna statistik lämnar vissa företag summariska uppgifter, medan andra lämnar individuella sådana. I förra fallet motsvarar uppgifterna om antalet arbetare genomsnittstalet under året och i senare fallet samtliga i företaget sysselsatta arbetare oberoende av hur stor del av året de arbetat. Jämför man emellertid för ett visst företag de båda slagen av uppgifter med varandra finner man att skillnaden mellan dem i fråga om storleksordningen inte är större än att man i föreliggande sammanhang kan bortse från den nämnda komplikationen.

Av tabellen framgår att drygt 85 procent av arbetarna inom industrin erhöll kortare veckoarbetstid under 1958 och att denna andel ökade för varje år och uppgick till 92 procent under 1960. Detta innebär att under såväl

1959 som 1960 tillkom nya grupper av arbetare med förkortad arbetstid. Procenttalen för dessa två år innehåller nämligen inte blott arbetare med förkortning under 1959 respektive 1960 utan även arbetare som fått förkortning tidigare. Så t. ex. innefattar procenttalen för 1960 alla arbetare med förkortad arbetstid oavsett när förkortningen skett under perioden 1958—1960.

I vissa företag förkortades inte arbetstiden under 1958, dvs. under det första förkortningsåret, även om 48-timmars arbetsvecka förekom, utan den förkortades i stället under 1959 direkt från 48 till 45 timmar i veckan. Detta förklarar till stor del det förhållandevis låga procenttalet under 1958 för den grafiska industrin, där det i första hand var tidningstryckerierna som tillämpade den direkta förkortningen.

Att en del av arbetarna inte kommit i åtnjutande av arbetstidsförkortning beror uteslutande på att de redan före förkortningen hade kortare veckoarbetstid än 45 timmar. Detta är också anledningen till varför procenttalen varierar i så hög grad mellan de olika industrigrupperna. Inom gruvindustrin, där inte ens hälften av arbetarna berörts av förkortningen, har således en stor del av arbetarna en veckoarbetstid på 40 timmar, nämligen sådana som arbetar under jord. Även massa- och pappersindustrin uppvisar ett lågt procenttal, vilket beror på att där oftare än i någon annan industrigrupp kontinuerlig skiftgång förekommer med 42-timmars arbetsvecka. Procenttalet för 1960 var här enligt tabellen till och med lägre än för 1959. Detta sammanhänger med att andelen arbetare med kontinuerlig skiftgång var betydligt större under 1960 än under året innan.

I fråga om såväl företagsstorlek som geografiskt område är andelen arbetare med förkortning mera jämnt fördelad än när det gäller industrigrupperna. Andelen tycks dock vara något större i små än i stora företag och likaså större i företag i storstäderna, om man ser till det sista förkortningsåret, än i övriga delar av landet. Förklaringen härtill är huvudsakligen att det i stora företag och i företag utanför storstäderna oftare än i övriga företag förekommer skift- eller underjordsarbete med kortare veckoarbetstid än 45 timmar.

2. Arbetstiden före och efter förkortningen

I föregående avsnitt redogjordes endast för hur stor andel av arbetarna som erhållit förkortning. Men för att man skall få en fullständig bild av förkortningens omfattning måste man också känna till storleken av förkortningen för varje arbetare. I detta syfte lämnas i tabellerna 1: 1—4 i bilaga 1 en redogörelse för arbetarnas procentuella fördelning på de ordinarie veckoarbetstiderna under vart och ett av åren 1957, 1958, 1959 och 1960. Dessutom återges i tabell B medelveckoarbetstiden under respektive år samt den procentuella förändringen av denna arbetstid mellan de olika åren. I samt-

liga tabeller har arbetarna fördelats efter företagens branschtillhörighet, storleksklass och geografiska belägenhet.

Som framgår av tabell 1: 1 hade under 1957, året innan förkortningen sattes in, nära 90 procent av industriarbetarna 48-timmars arbetsvecka, medan resten hade kortare arbetstid. Mellan de olika industrigrupperna varierade dock fördelningen på de olika veckoarbetstiderna rätt avsevärt. Inom gruvindustrin och massa- och pappersindustrin förekom, vilket också nämdes i föregående avsnitt, relativt många arbetare med kort arbetstid. I den förra gruppen hade omkring 49 procent en arbetstid på 40 timmar per vecka och i den senare nästan 17 procent en arbetstid på 42 timmar. Av tabellen kan man också avläsa den tidigare nämnda dragningen åt kortare arbetstid i stora företaget och i företaget utanför storstäderna.

Enligt tabell 1: 2 förkortades arbetstiden för industriarbetarna i allmänhet från 48 till 47 timmar per vecka under 1958. Drygt 86 procent hade då 47-timmars arbetsvecka, medan något över 2 procent fortfarande hade en veckoarbetstid på 48 timmar. Den längre arbetstiden förekom i de flesta industrigrupperna men den var utan jämförelse vanligast inom den grafiska industrin.

I tabell 1: 3 finner man att de flesta arbetare som 1958 hade en arbetsvecka på 47 timmar eller längre fick sin veckoarbetstid förkortad till 46 timmar under 1959. Detta år arbetade över 89 procent 46 timmar per vecka under det att endast ett fåtal arbetade längre än denna tid. De arbetare vars arbetstid inte förkortats under 1958 fick alltså förkortad arbetstid i stället under 1959. För dessa arbetare minskades som tidigare nämnts veckoarbetstiden direkt till 45 timmar, vilken minskning ägde rum i mitten av året. I tabellen har denna arbetstid registrerats som 46 timmar, eftersom det här är fråga om den under året genomsnittliga veckoarbetstiden.

Under 1960 slutligen hade, som framgår av tabell 1: 4, ingen arbetare inom industrin längre ordinarie veckoarbetstid än 45 timmar. För hela industrin uppgick andelen arbetare med denna arbetstid till drygt 93 procent. Även de arbetare som tidigare hade en arbetsvecka på $45\frac{1}{3}$ timmar fick då förkortning till 45 timmar per vecka. Detta framgår dock inte av tabellen på grund av den klassindelning av arbetstiden som där förekommer. De arbetare det här är fråga om utgörs av vissa treskiftsarbetare främst vid järnbruken och gummiindustrin, men även inom bl. a. den kemiska industrin och livsmedelsindustrin. I övrigt var enligt tabellen fördelningen på de olika veckoarbetstiderna i stort sett densamma som före förkortningen med avseende på såväl industrigrupp, storleksklass som geografiskt område.

De medelveckoarbetstider som återfinns i tabell B har för de olika åren beräknats utifrån tabellerna 1: 1—4. Det har tillgått så att varje veckoarbetstid multiplicerats med motsvarande relativtal i den ifrågavarande arbetstidsfördelningen varefter produkterna summerats. Som mått på arbetstidens längd har därvid använts den undre gränsen i respektive arbets-

Tabell B. Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar för arbetare inom egentlig industri under åren 1957—1960 samt den procentuella förändringen av denna arbetstid

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar					Procentuell förkortning jämfört med 1957 ²			
	1957	1958	1959	1960	1960 ¹	1958	1959	1960	1960 ¹
Hela industrin	47,5	46,6	45,7	44,8	44,8	1,9	3,8	5,8	5,7
Gruvindustri	43,8	43,3	42,7	42,4	42,5	1,3	2,6	3,3	3,1
Metall- o. verkstadsind.	47,8	46,8	45,9	44,9	44,9	2,0	4,0	6,0	5,9
Jord- o. stenindustri	47,5	46,6	45,7	44,8	44,8	1,8	3,8	5,7	5,7
Träindustri	48,0	47,0	46,0	45,0	45,0	2,1	4,1	6,2	6,2
Massa- o. pappersind.	46,9	45,9	45,1	44,2	44,5	2,2	3,8	5,8	5,1
Grafisk industri	47,9	47,4	45,9	45,0	45,0	1,2	4,1	6,2	6,1
Livsm.- o. dryckesvaruind.	47,5	46,6	45,8	44,9	44,9	1,8	3,6	5,4	5,4
Textil- o. beklädnadsind.	47,5	46,7	45,8	44,9	44,9	1,8	3,6	5,5	5,4
Läder-, hår- o. gummiv. ind.	47,9	46,9	46,0	45,0	45,0	2,0	4,1	6,1	6,1
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	47,1	46,3	45,5	44,7	44,7	1,7	3,4	5,3	5,3
Företag med 1—25 arb.	47,7	46,9	45,8	44,9	44,9	1,8	4,0	5,9	5,9
» » 26—100 »	47,7	46,8	45,9	44,9	44,9	1,8	3,9	5,9	5,8
» » 101—200 »	47,6	46,7	45,8	44,8	44,9	1,9	3,8	5,9	5,8
» » 201—500 »	47,5	46,6	45,7	44,7	44,8	1,9	3,7	5,7	5,6
» » över 500 »	47,4	46,5	45,6	44,7	44,8	1,9	3,8	5,7	5,5
Stor-Stockholm	47,7	46,8	45,8	44,9	44,9	1,9	3,9	5,8	5,8
Göteborg	47,8	46,9	45,9	45,0	45,0	1,9	4,0	5,9	5,8
Malmö	47,7	46,8	45,9	44,9	44,9	1,8	3,9	5,8	5,8
Övriga landet	47,5	46,6	45,7	44,7	44,8	1,9	3,8	5,8	5,6

¹ Samma fördelning på veckoarbetstiderna som under 1957.

² Procentalen uträknade på veckoarbetstider angivna med två decimalers noggrannhet.

tidsklass utom i fråga om klassen 45,0—45,9 timmar, där i stället 45 ¹/₃ timmar använts som mått för åren 1957—1959. På så sätt har den arbetstid valts som är mest dominerande i varje klass.

För år 1960 har två skilda medelvärdesberäkningar företagits. Den ena utgår från den faktiska arbetstidsfördelningen under 1960 och den andra från 1957 års fördelning. I senare fallet har alla relativt motsvarande 45-timmars arbetsvecka och däröver sammanslagits till ett enda relativt, vilket fått motsvara relativtalet för 45-timmars arbetsvecka. Genom detta förfarande kan man se både hur mycket medelveckoarbetstiden faktiskt har förändrats mellan 1957 och 1960 och hur mycket den skulle ha förändrats om arbetstidsfördelningen för veckoarbetstiden under 45 timmar hade varit oförändrad mellan de båda åren.

Av tabellen framgår att medelveckoarbetstiden för industrin i sin helhet uppgick till 47,5 timmar under 1957 och till 44,8 timmar under 1960. Ingen skillnad förelåg här mellan de båda medelvärdena för 1960, men om de hade angetts med mer än en decimal skulle det hypotetiska medelvärdet ha varit något större än det faktiska. Den hypotetiska arbetstidsminskningen mellan 1957 och 1960 var alltså 5,7 procent medan den faktiska minskningen var något större eller 5,8 procent. Skillnaden här visar att det

förutom förkortning av arbetstiden från 48 till 45 timmar per vecka förekom en viss förskjutning mot kortare arbetstid även i intervallet under 45 timmar. Som jämförelse kan nämnas att arbetstidsförkortningen skulle ha motsvarat 6,25 procent om samtliga arbetare före förkortningen hade arbetat 48 timmar och efter densamma 45 timmar per vecka.

Någon större skillnad mellan det faktiska och det hypotetiska medelvärdet för 1960 framkommer ej heller vid företagens gruppering efter vare sig industrigrupp, storleksklass eller geografiskt område. Massa- och pappersindustrin utgör dock här ett undantag. Inom denna grupp var det faktiska medelvärdet ej obetydligt mindre än det hypotetiska beroende på att kontinuerlig drift med 42 timmars arbetsvecka där i stor utsträckning införts under perioden 1958—1960.

Ser man återigen på förkortningen inom de skilda företagsgrupperna finner man att både den faktiska och den hypotetiska var mindre i grupper med kort än med lång arbetstid i utgångsläget. Samma sak framkom i tabell A, där i stället andelen arbetare användes som ett mått på förkortningens omfattning. Medelveckoarbetstiden förkortades alltså mindre inom gruvinindustrin och massa- och pappersindustrin än inom träindustrin och läderindustrin. Likaså förkortades den mindre i stora än i små företag och mindre i företag på landsorten än i företag i storstäderna. Övergången till 45-timmars arbetsvecka har följaktligen lett till en utjämning mellan olika arbetare i fråga om den ordinarie arbetstidens längd.

3. Olika sätt för förkortningen

Hur arbetstidsförkortningen uttogs under 1958, 1959 och 1960 samt hur arbetarna fördelades på de olika förkortningssätten under respektive år redovisas i tabellerna 2: 1, 3: 1 och 4: 1 i bilagorna 2, 3 och 4. I tabell C återges dessutom i sammanfattning hur förkortningen utlagts under 1960. Det bör påpekas att redovisningen i dessa tabeller alltid innebär en jämförelse med arbetstidsförhållandena under 1957. De redovisade förkortningssätten för exempelvis 1960 i tabell C avser alltså förkortningens genomförande under samtliga år tillsammans. Liksom tidigare har företagen i samtliga dessa tabeller fördelats efter industrigrupp, storleksklass och geografiskt område. I bilagorna 2—4 återfinns dessutom detaljtabeller, 2—11, över förkortningens utläggning inom industrins undergrupper.

Som framgår av tabell 1 i de nämnda bilagorna var det under alla tre åren vanligast att förkortningen uttogs i form av vissa hellediga dagar. Under 1958 fick nästan 86 procent av industriarbetarna en dylik förkortning, under 1959 nära 84 procent och under 1960 omkring 69 procent. Den låga andelen under 1960 sammanhänger med att ytterligare ett förkortningssätt då tillkom, nämligen samtliga lördagar fria under året, vilket förkortningssätt redovisats särskilt. Ledigheten i form av hellediga dagar utgjor-

des oftast av ett antal fria sommarlördagar, ibland kombinerade med fria helgdagsaftnar, håldagar o. d. Som regel motsvarade ledigheten omkring 8, 17 och 26 lördagar under respektive år. Av arbetare med hellediga dagar fick under 1958 ca 89 procent fria sommarlördagar i eller utan förening med övriga fridagar, medan motsvarande andel för 1959 och 1960 uppgick till 81 respektive 62 procent. Att procenttalet för 1960 även här är lågt beror främst på att lediga lördagar då inte i så stor utsträckning uttogs under sommarhalvåret utan i stället under hela eller större delen av året.

I viss begränsad omfattning uttogs förkortningen också på så sätt att arbetstiden under vissa dagar förkortades. Av tabellerna framgår att drygt 10 procent av arbetarna erhöll en sådan förkortning under 1958, nästan 5 procent under 1959 och drygt 2 procent under 1960. De förkortade dagarna bestod under 1958 som regel av lördagar. Då fick nämligen ca 78 procent av arbetare med förkortade arbetsdagar denna veckodag förkortad. Under 1959 och 1960 var däremot denna andel inte större än ca 44 respektive 43 procent. Här är det i allmänhet fråga om arbetare som erhöll en begränsad förkortning på grund av att deras veckoarbetstid tidigare blott i mindre grad översteg 45 timmar. Resten av de arbetare det här gäller fick övriga veckodagar förkortade, eventuellt i förening med förkortade lördagar.

En kombination av hellediga dagar och förkortade arbetsdagar förekom också under samtliga tre år. Detta förkortningsalternativ tillämpades för knappt 4 procent under 1958, medan det berörde nästan 12 procent under 1959 och nära 15 procent under 1960. Ökningen under de båda senare åren jämfört med 1958 ägde rum på bekostnad av förkortning enbart av vissa arbetsdagar. Under 1959 och 1960 uttogs nämligen förkortningen ofta i form av hellediga dagar med bibehållande av förkortade arbetsdagar från 1958. Antalet fridagar vid detta förkortningssätt varierade under exempelvis 1960 mellan ungefär 10 och 20 beroende på storleken av den övriga förkortningen. Dessa helt fria dagar var i stort sett desamma som när uteslutande hellediga dagar uttogs.

Som tidigare nämnts tillkom under 1960 ännu ett förkortningssätt vilket gick ut på att samtliga lördagar gjordes helt fria samtidigt som arbetstiden under måndag—fredag förlängdes till att omfatta 9 timmar per dag, dvs. 5-dagars arbetsvecka infördes. Enligt tabell 4:1 erhöll över 13 procent av industriarbetarna denna form av förkortning. Före 1960 förekom detta förkortningssätt ytterst sällan och när så skedde har det i tabellerna redovisats under rubriken hellediga dagar. Med andra ord infördes inte 5-dagars arbetsvecka i någon större omfattning förrän man kommit ned till en veckoarbetstid på 45 timmar, vilket tyder på att en sådan arbetsförläggning dessförinnan ansetts medföra alltför långa arbetsdagar.

De här angivna förkortningssätten varierade starkt i omfattning mellan de olika industrigrupperna. En märkbar skillnad i förkortningens genomförande förelåg också mellan små och stora företag. I viss utsträckning

Tabell C. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom egentlig industri

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Vissa arbets- dagar för- kortade		Hellediga dagar ¹		Vissa arbets- dagar för- kortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Pro- cent
	Antal ar- betare	Pro- cent	Antal arbetare	Pro- cent	Antal ar- betare	Pro- cent	Antal ar- betare	Pro- cent		
Hela industrin.....	12 641	2,4	372 543	69,4	78 685	14,6	73 162	13,6	537 031	100,0
Gruvindustri.....	—	—	5 711	90,0	507	8,0	127	2,0	6 345	100,0
Metall- o. verkstadsind. . .	1 415	0,6	201 928	80,2	28 771	11,4	19 720	7,8	251 834	100,0
Jord- o. stenindustri.....	955	3,7	14 854	58,3	7 023	27,6	2 643	10,4	25 475	100,0
Träindustri.....	401	0,8	35 619	70,3	10 427	20,6	4 188	8,3	50 635	100,0
Massa- o. pappersind. . . .	1 051	2,9	24 277	67,3	7 773	21,6	2 968	8,2	36 069	100,0
Grafisk industri.....	812	3,2	14 114	56,5	2 190	8,8	7 865	31,5	24 981	100,0
Livsm.- o. dryckesvaruind.	6 947	18,1	16 647	43,3	5 494	14,3	9 317	24,3	38 405	100,0
Textil- o. beklädnadsind.	1 024	1,7	35 055	57,2	9 708	15,9	15 436	25,2	61 223	100,0
Läder-, hår- o. gummiv. ind.	30	0,1	12 022	51,4	3 849	16,5	7 473	32,0	23 374	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	6	0,0	12 316	65,9	2 943	15,8	3 425	18,3	18 690	100,0
Företag med 1—25 arb.	3 734	6,5	33 726	58,8	4 048	7,1	15 816	27,6	57 324	100,0
» » 26—100 »	3 598	3,3	72 320	65,1	12 674	11,4	22 469	20,2	111 061	100,0
» » 101—200 »	1 645	2,4	45 559	66,6	10 129	14,8	11 037	16,2	68 370	100,0
» » 201—500 »	2 146	2,0	73 982	69,0	19 576	18,2	11 589	10,8	107 293	100,0
» » över 500 »	1 518	0,8	146 956	76,2	32 258	16,7	12 251	6,3	192 983	100,0
Stor-Stockholm.....	1 173	1,8	43 568	68,0	6 181	9,7	13 125	20,5	64 047	100,0
Göteborg.....	1 218	3,0	29 780	73,0	6 267	15,4	3 520	8,6	40 785	100,0
Malmö.....	419	1,9	14 139	65,3	2 722	12,6	4 363	20,2	21 643	100,0
Övriga landet.....	9 831	2,4	285 056	69,4	63 515	15,5	52 154	12,7	410 556	100,0

¹ Lördagar och/eller andra dagar men ej lördagar under hela året.

gäller detta även beträffande de olika geografiska områdena. Allt detta kan man utläsa av tabell C, där som tidigare nämnts förkortningen i sin helhet redovisas i sammanfattning, och mera i detalj framgår det av tabellerna i bilagorna.

Beträffande förkortningen inom de olika industrigrupperna finner man att andelen arbetare med enbart hellediga dagar varierade från 90 procent inom gruvindustrin till något mer än 43 procent inom livsmedelsindustrin. Även inom denna förkortningsform var uttaget av förkortningen i hög grad olika inom de olika industrigrupperna. Således var det endast 9 procent av arbetarna inom massa- och pappersindustrin och 19 procent inom livsmedelsindustrin som erhöill de hellediga dagarna i form av fria sommarlördagar, kombinerade eller ej med fria helgdagsaftnar, håldagar o. d. I fråga om de övriga förkortningssätten kan nämnas att förkortade arbetsdagar särskilt ofta förekom inom livsmedelsindustrin, där andelen arbetare med denna förkortningsform uppgick till hela 18 procent. Kombinationen

hellediga dagar och förkortade arbetsdagar varierade också avsevärt i omfattning mellan grupperna, exempelvis från knappt 9 procent inom den grafiska industrin till nära 28 procent inom jord- och stenindustrin. Det samma gäller beträffande förkortningens genomförande i form av lediga lördagar året om. Frekvensen för denna förkortningsform var blott 2 procent inom gruvindustrin och ej fullt 8 procent inom metall- och verkstadsindustrin, medan den uppgick till hela 32 procent inom läderindustrin och till nästan lika mycket inom den grafiska industrin.

Denna kraftiga variation i förkortningens utläggning mellan industrigrupperna tyder på att arbetsgivare och arbetstagare har försökt att anpassa förkortningen efter produktionsförhållandena i företagen. De olikheter som i fråga om produktionsbetingelser råder mellan olika företag kan nämligen i stort sett sägas bero på vilka industrigrupper företagen tillhör. Här skulle då också föreligga ett uttryck för att de lokala parterna har följt den i föregående kapitel omnämnda rekommendationen från SAF och LO att man vid förkortningens utläggning i möjligaste mån skulle undvika störningar i produktionen.

Angående förkortningens utläggning i företag av olika storleksordning kan man av tabell C se att hellediga dagar både i och utan kombination med förkortade arbetsdagar ökade i frekvens med företagsstorleken, under det att motsatta förhållandet gällde för de övriga förkortningsalternativen. I företag med mindre än 26 arbetare erhöll knappt 59 procent enbart hellediga dagar, medan drygt 76 procent fick denna förkortning i företag med över 500 arbetare. När hellediga dagar kombinerades med förkortade arbetsdagar uppgick motsvarande andelar till 7 respektive 17 procent. Förkortning av vissa arbetsdagar minskade däremot i omfattning från drygt 6 procent i företag med mindre än 26 arbetare till knappt 1 procent i företag med över 500 arbetare. På samma sätt förhåller det sig med förkortning i form av 5-dagars arbetsvecka, vilken förkortningsform nästan 28 procent erhöll i de mindre företagen och endast något mer än 6 procent i de större. Denna variation i förkortningssätten med företagsstorleken gäller inte blott för industrin i sin helhet utan i stort sett även för de enskilda industrigrupperna, vilket framgår av detaljtabellerna 2—11 i bilagorna 2—4.

Ser man slutligen på företagens fördelning efter geografiskt område finner man att förkortningen betydligt oftare uttogs i form av lediga lördagar året om i Stor-Stockholm och Malmö än i Göteborg och övriga landet. Förkortningssätten varierade för övrigt långt mindre vid denna fördelning än vid fördelningen efter industrigrupp och storleksklass. Den variation som trots allt förekommer beror främst på — att döma av detaljtabellerna — hur företagen inom de olika industrigrupperna och storleksklasserna är fördelade på de olika områdena. Med andra ord är det inte företagens belägenhet i och för sig som bestämmer hur förkortningen uttagits.

4. Inarbetning av fria sommarlördagar

Ären närmast före 1958 förekom det ofta inom industrin att fria sommarlördagar inarbetades under vinterhalvåret. I vilken utsträckning industriarbetarna har fortsatt med denna inarbetning under 1958, 1959 och 1960 vid sidan av arbetstidsförkortningen framgår av tabell D. Som jämförelse lämnas där också uppgifter om inarbetningen under 1957. De återgivna procenttalen anger förhållandet mellan antalet arbetare med inarbetad tid och totala antalet arbetare inom respektive företagsgrupp.

Tabellen ger vid handen att inarbetningen minskade betydligt under de år arbetstidsförkortningen genomfördes. För industrin i sin helhet sjönk den från att ha omfattat ca 23 procent av arbetarna under 1957 till att omfatta endast omkring 2 procent under 1960. Då förkortningen i stor utsträckning uttogs i form av fria sommarlördagar har den således för många arbetare blott inneburit att de fria lördagarna ej längre behövt inarbetas.

Som följd av förkortningen har frekvensen för inarbetningen minskat i så gott som samtliga industrigrupper. Före förkortningen varierade denna frekvens rätt avsevärt mellan de olika grupperna. Men minskningen har som regel varit störst i de grupper som hade den största frekvensen före förkortningen och tvärtom, varför variationen mellan grupperna har reducerats betydligt.

Tabell D. Det absoluta och relativa antalet arbetare med inarbetning av fria sommarlördagar utöver arbetstidsförkortningen inom egentlig industri under åren 1957—1960

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	1957		1958		1959		1960	
	Antal arbetare	Procent	Antal arbetare	Procent	Antal arbetare	Procent	Antal arbetare	Procent
<i>Hela industrin</i>	122 871	23,1	58 099	11,1	33 403	6,3	13 976	2,4
Gruvindustri	—	—	32	0,2	12	0,1	9	0,1
Metall- o. verkstadsind.	89 374	38,3	36 830	16,3	14 179	6,2	5 353	2,0
Jord- o. stenindustri	917	3,6	343	1,4	343	1,4	408	1,5
Träindustri	3 193	6,7	1 992	4,4	1 731	3,8	952	1,9
Massa- o. pappersind.	531	1,2	594	1,3	377	0,8	281	0,6
Grafisk industri	7 467	32,6	5 005	20,5	2 800	11,2	1 021	4,0
Livsm.- o. dryckesvaruind.	3 609	9,2	1 381	3,5	1 576	4,0	1 218	3,0
Textil- o. beklädnadsind.	8 282	13,0	7 868	12,9	7 864	12,2	3 826	5,7
Läder-, hår- o. gummiv.ind.	5 441	26,1	2 079	10,2	2 847	13,1	374	1,6
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	4 057	20,6	1 975	10,2	1 674	8,4	534	2,5
Företag med 1—25 arb.	7 428	15,1	5 712	11,8	4 917	10,1	1 326	2,2
» » 26—100 »	19 038	18,8	11 550	11,4	8 967	8,6	3 011	2,6
» » 101—200 »	16 137	23,9	9 056	13,7	5 309	7,8	2 586	3,5
» » 201—500 »	26 963	23,9	10 725	9,6	7 306	6,5	3 219	2,7
» » över 500 »	53 305	26,5	21 056	10,8	6 904	3,5	3 834	1,8
Stor-Stockholm	33 042	55,4	16 845	29,0	10 589	18,4	2 389	3,5
Göteborg	12 449	31,4	1 677	4,3	1 566	4,0	1 114	2,6
Malmö	3 262	15,7	914	4,4	361	1,7	578	2,6
Övriga landet	74 118	18,0	38 663	9,6	20 887	5,1	9 895	2,2

I fråga om företag av olika storleksordning finner man att andelen arbetare med inarbetning före förkortningen var mindre i små än i stora företag. Minskningen i inarbetningen har emellertid här skett på sådant sätt att någon samvariation mellan företagsstorlek och inarbetning ej förelåg efter förkortningen.

Fördelningen efter företagens geografiska belägenhet slutligen visar att inarbetning före förkortningen förekom betydligt oftare i Stor-Stockholm och Göteborg än i övriga delar av landet. Även i detta fall har förkortningen medfört att omfattningen av inarbetningen utjämnats mellan de olika företagsgrupperna. Frekvensen för Stor-Stockholm översteg sålunda under 1960 blott obetydligt frekvensen för landet i övrigt.

5. Förekomsten av lediga lördagar under 1960

Vid undersökningen i det föregående har förläggningen av arbetstiden, dvs. förekomsten av hellediga dagar m. m., under de olika åren endast berörts för de arbetare som fått förkortning. Här skall nu som sammanfattning redovisas hur arbetstiden var förlagd under 1960 för samtliga industriarbetare. Hänsyn tas alltså här inte blott till de arbetare som erhållit förkortning eller som fått sin arbetstid omfördelad på grund av inarbetning utan även till övriga arbetare. Arbetstidsförläggningen ses därvid endast ur synpunkten av huruvida lediga lördagar förekom eller ej och under vilka delar av året dessa lördagar var förlagda. De förläggningalternativ som på så sätt kan särskiljas återfinns i tabell E, där också arbetarnas procentuella fördelning på de olika alternativen har återgetts.

Enligt tabellen var under 1960 nästan 15 procent av samtliga industriarbetare — med eller utan förkortning — lediga under lördagarna året om. Lediga lördagar enbart under sommarhalvåret hade nästan 50 procent. Häri ingår även de arbetare som genom inarbetning hade fria sommarlördagar. Vidare framgår att drygt 22 procent av arbetarna var lediga under lördagar utspridda under hela eller större delen av året. Återstoden eller drygt 13 procent hade andra dagar än lördagar eller inga vardagar alls lediga. Även här kan dock fria lördagar ha förekommit men ledigheten var aldrig koncentrerad enbart till dessa dagar.

Liksom förkortningssätten uppvisar förläggningen av arbetstiden för samtliga arbetare en oenhetlig bild när det gäller fördelningen efter företagens branschtillhörighet. Här märks t. ex. den stora andelen arbetare med lediga lördagar året om inom gruvindustrin. Samtliga arbetare med 40-timmars arbetsvecka inom denna grupp har hänförs hit. Ett särskilt högt procenttal förekommer också inom massa- och pappersindustrin under rubriken andra eller inga arbetsdagar lediga. Anledningen härtill är bl. a. att ett stort antal arbetare i kontinuerlig drift med 42-timmars arbetsvecka återfinns här.

Tabell E. Förekomsten av lediga lördagar för arbetare inom egentlig industri under 1960

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Lediga lördagar under hela året	Enbart lediga sommars- lördagar ¹	Lediga lör- dagar ut- spridda under hela eller större delen av året ¹	Andra el. inga arb. dagar lediga	Summa
<i>Hela industrin</i>	14,5	49,7	22,4	13,4	100,0
Gruvindustri.....	52,1	7,8	28,0	12,1	100,0
Metall- o. verkstadsind.	8,0	70,0	14,5	7,5	100,0
Jord- o. stenindustri...	9,5	44,1	31,5	14,9	100,0
Träindustri.....	8,4	49,9	37,1	4,6	100,0
Massa- o. pappersind. ..	6,0	7,5	39,7	46,8	100,0
Grafisk industri.....	30,7	40,7	12,0	16,6	100,0
Livsm.- o. dryckesvaru- ind.	23,3	15,4	30,9	30,4	100,0
Textil- o. beklädnadsind.	26,6	42,6	23,4	7,4	100,0
Läder-, hår- o. gummiv. ind.	31,8	43,7	17,3	7,2	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	18,1	36,3	29,0	16,6	100,0
Företag med 1— 25 arb.	27,9	38,8	20,4	12,9	100,0
» » 26—100 »	21,5	42,6	27,8	8,1	100,0
» » 101—200 »	17,7	48,2	24,6	9,5	100,0
» » 201—500 »	11,8	46,2	25,8	16,2	100,0
» » över 500 »	7,3	58,9	17,6	16,2	100,0
Stor-Stockholm.....	21,3	55,9	13,2	9,6	100,0
Göteborg.....	9,7	69,0	11,7	9,6	100,0
Malmö.....	21,2	51,7	19,0	8,1	100,0
Övriga landet.....	13,6	46,8	25,0	14,6	100,0

¹ Antalet lediga lördagar uppgår till minst 10.

Vid företagens gruppering efter storleksklass finner man att fria lördagar året om minskade i omfattning allt eftersom företagsstorleken ökade. Tendensen var med andra ord densamma som när denna arbetstidsförläggning betraktades som ett förkortningssätt. Som framgår av tabellen ökade i gengäld frekvensen för lediga sommarlördagar med företagsstorleken. För de övriga förläggningalternativen kan däremot ingen bestämd tendens urskiljas.

Av tabellen framgår slutligen att 5-dagars arbetsvecka förekom särskilt ofta i Stor-Stockholm och Malmö jämfört med landet i övrigt. Även här överensstämmer alltså den statistiska bilden med den man fick fram när 5-dagars arbetsvecka sågs ur förkortningssynpunkt. I övrigt lägger man märke till att fria lördagar enbart under sommaren var vanligare i de tre storstäderna än i övriga delar av landet, medan motsatsen gällde för lediga lördagar utspridda över hela året.

C. Tjänstemän

I. Andelen tjänstemän med förkortning

Antalet företag som medverkat i enkäten för industritjänstemännen samt antalet i företagen anställda tjänstemän redovisas i tabell F. Vidare återges där både det absoluta och det relativa antalet tjänstemän som erhållit arbetstidsförkortning under perioden 1958—1960. Liksom för arbetarna har en fördelning gjorts efter företagets branschtillhörighet, storleksklass och geografiska belägenhet. Dessutom har tjänstemännen för hela industrin uppdelats i olika yrkesgrupper. Antalet tjänstemän som redovisats i tabellen bygger på uppgifter som hänför sig till en tidpunkt i mitten av oktober 1960.

Tabellen visar att även tjänstemännen har fått del av den allmänna arbetstidsförkortningen trots att de formellt inte faller under arbetstidslagstiftningen. För industrin i sin helhet erhöles således nästan 37 procent av tjänstemännen reducerad arbetstid. De tjänstemän som ej fått någon dylik reduktion hade som regel 45-timmars arbetsvecka eller mindre redan före arbetstidsförkortningen.

Tabell F. Antal företag och totala antalet tjänstemän samt det absoluta och relativa antalet tjänstemän med förkortad veckoarbetstid inom egentlig industri under 1960

Yrkesgrupp Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Faktiskt antal företag	Antal tjänstemän	Antal tjänstemän med förk. arb. tid	Proc.ant. tjänstemän med förk. arb.tid
<i>Hela industrin</i>	3 691	157 470	57 735	36,7
Teknisk personal	1 923	35 815	8 804	24,6
Arbetsledare	3 195	30 507	28 298	92,8
Kontorspersonal	3 188	68 524	12 568	18,3
Försäljningspersonal	1 319	12 155	3 455	28,4
Övrig personal	1 247	10 469	4 610	44,0
Gruvindustri	52	2 816	857	30,4
Metall- o. verkstadsind.	1 143	87 053	27 901	32,1
Jord- o. stenindustri	260	5 058	2 842	56,2
Träindustri	521	6 064	3 424	56,5
Massa- o. pappersind.	177	7 701	2 295	29,8
Grafisk industri	228	10 718	3 462	32,3
Livsm- o. dryckesvaruind.	428	11 335	4 811	42,4
Textil- o. beklädnadsind.	565	10 601	4 752	44,8
Läder-, hår- o. gummiv.ind.	165	4 976	3 182	63,9
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	152	11 148	4 209	37,8
Företag med 1—25 arb.	654	13 935	7 805	56,0
» » 26—100 »	1 915	28 972	12 596	43,5
» » 101—200 »	485	18 351	6 647	36,2
» » 201—500 »	410	30 584	9 726	31,8
» » över 500 »	227	65 628	20 961	31,9
Stor-Stockholm	447	33 650	9 527	28,3
Göteborg	214	14 115	4 154	29,4
Malmö	148	6 976	4 382	62,8
Övriga landet	2 882	102 729	39 672	38,6

Andelen tjänstemän med förkortad arbetstid varierade dock starkt mellan de olika yrkesgrupperna. Så t. ex. fick nära 93 procent av arbetsledarna förkortning, medan andelen för kontorspersonalen endast uppgick till drygt 18 procent. Procentalet för arbetsledarna överensstämmer nästan exakt med motsvarande procenttal för arbetarna. Detta tyder på att arbetsledarna före förkortningen i allmänhet hade samma arbetstid som arbetarna och att de följt dessa vid förkortningen.

En tydlig skillnad förelåg också mellan de olika industrigrupperna i fråga om förkortningens frekvens. Den var lägst inom gruvindustrin och massa- och pappersindustrin och högst inom träindustrin och läderindustrin. Även mellan företag av olika storleksordning var skillnaden märkbar, i det att förkortning oftare förekom i små än i stora företag. Slutligen framgår att tjänstemännen i något mindre utsträckning fick förkortning i Stor-Stockholm och Göteborg än i Malmö och övriga landet.

Den här beskrivna variationen i förkortningens omfattning överensstämmer i stort med den som förekom bland arbetarna. Denna överensstämmelse beror på att arbetsledarna dominerar bland de tjänstemän som fått förkortning och att arbetsledarna som nämnts i regel följt arbetarna vid förkortningen. De avvikelser som i detta avseende förekommer mellan arbetare och tjänstemän förorsakas i huvudsak av olikheter i sammansättningen av tjänstemannakategorierna företagsgrupperna emellan.

2. Arbetstiden före och efter förkortningen

Andelen tjänstemän som fått förkortning utgör blott den ena sidan av förkortningens omfattning. Den andra sidan är hur mycket arbetstiden har förkortats för varje tjänsteman. För att få detta belyst redovisas i tabellerna 5: 1—2 i bilaga 5 hur tjänstemännen procentuellt fördelade sig efter den genomsnittliga ordinarie veckoarbetstidens längd under 1957 och 1960. Vidare har i tabell G medelveckoarbetstiden under respektive år beräknats samt den procentuella förändringen av denna arbetstid mellan de båda åren. I dessa tabeller, vilka har sin motsvarighet för arbetarna, har tjänstemännen grupperats efter samma kriterier som tidigare. Beträffande arbetsfördelningen har tjänstemännen dessutom i tabellerna 5: 3—4 och beträffande medelveckoarbetstiden i tabell 5: 5 grupperats efter yrkeskategori inom de olika industrigrupperna.

Under 1957, dvs. innan arbetstidsförkortningen genomfördes, hade enligt tabell 5: 1 drygt 24 procent av tjänstemännen en arbetsvecka på 48 timmar eller däröver. Av återstående tjänstemän hade omkring 69 procent en veckoarbetstid på 42 timmar eller mindre. Stor skillnad i fråga om arbetsfördelningen rådde emellertid mellan de olika yrkesgrupperna. Bland arbetsledarna hade flertalet minst 48-timmars arbetsvecka, medan de flesta bland kontorspersonalen arbetade 42 timmar per vecka eller mindre. För-

delningen på de olika veckoarbetstiderna varierade också i hög grad mellan de skilda industrigrupperna. Likaså varierade den med företagsstorleken och med företagens geografiska belägenhet. Således förekom liksom för arbetarna kortare arbetstid än 48 timmar oftare i stora än i små företag. Vidare var de kortare arbetstiderna vanligare i storstäderna än i övriga landet. Förklaringen härtill är främst att andelen arbetsledare är lägre i storstäderna än i övriga landet.

Enligt tabell 5:2 hade under 1960 så gott som samtliga industritjänstemän med längre veckoarbetstid än 45 timmar fått förkortning. Drygt 26 procent arbetade då 45 timmar per vecka, medan mindre än 1 procent arbetade längre tid. Bland arbetarna däremot hade som framgick av tabell 1:4 ingen efter förkortningen längre veckoarbetstid än 45 timmar. Emellertid tycks vissa tjänstemän med kortare veckoarbetstid än 45 timmar också ha kommit i åtnjutande av arbetstidsförkortning. Det kan t. ex. nämnas att under 1960 ca 71 procent hade en veckoarbetstid på 42 timmar eller mindre, mot ca 69 procent under 1957. Fördelningen av arbetstiden var i övrigt ungefär oförändrad jämfört med 1957 beträffande det inbördes förhållandet med yrkeskategorierna och företagsgrupperna.

Medelveckoarbetstiderna i tabell G och även i 5:5 har för de olika åren framräknats ur tabellerna 5:1—2 respektive 5:3—4 på samma sätt för tjänstemännen som för arbetarna, nämligen genom att veckoarbetstiderna vägts med sina respektive relativtal. Som mått på arbetstidens längd har i de skilda arbetstidsklasserna den nedre klassgränsen valts, emedan denna arbetstid är den oftast förekommande i varje klass. Den öppna klassen i nedre respektive övre delen av arbetstidsfördelningarna har därvid uppdelats ytterligare i klasser med samma bredd som för de övriga, varefter den nedre gränsen valts även i dessa klasser.

På samma sätt som för arbetarna har för tjänstemännen två skilda medelvärden för 1960 beräknats. Det ena medelvärdet har erhållits ur den faktiska arbetsfördelningen för 1960, det andra däremot ur 1957 års fördelning sedan relativtalen för veckoarbetstider ned till 45 timmar summerats till ett enda relativtal, vilket fått representera 45-timmars arbetsvecka. Jämförelser kan på så sätt göras mellan den faktiska förkortningen och den förkortning som skulle ha ägt rum om veckoarbetstider under 45 timmar inte hade förkortats utan blott sådana över denna tid. Ingen hänsyn har härvid tagits till det fåtal tjänstemän som under 1960 fortfarande hade längre arbetstid än 45 timmar.

För industrin i sin helhet uppgick medelveckoarbetstiden enligt tabell G till 42,6 timmar under 1957 och till 41,7 timmar under 1960, vilket innebär en minskning med 2,0 procent. Om inga förändringar i fördelningen för arbetstider under 45 timmar hade skett skulle medelarbetstiden för 1960 i stället ha motsvarat 41,9 timmar och minskningen skulle ha uppgått till 1,8 procent. Detta visar att 0,2 procentenheter av den faktiska förkort-

Tabell G. Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar för tjänstemän inom egentlig industri under 1957 och 1960 samt den procentuella förändringen av denna arbetstid

Yrkesgrupp Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar			Proc. förkortning jämfört med 1957 ²	
	1957	1960	1960 ¹	1960	1960 ¹
Hela industrin	42,6	41,7	41,9	2,0	1,8
Teknisk personal	41,8	41,3	41,4	1,1	0,8
Arbetsledare	47,5	44,8	44,8	5,8	5,8
Kontorpersonal	40,8	40,6	40,7	0,6	0,2
Försäljningspersonal	42,0	41,5	41,6	1,4	1,1
Övrig personal	43,7	42,5	42,6	2,7	2,4
Gruvindustri	42,4	41,6	41,7	2,0	1,8
Metall- o. verkstadsind.	42,4	41,7	41,8	1,7	1,6
Jord- o. stenindustri	43,3	42,1	42,3	3,0	2,4
Träindustri	44,0	42,5	42,6	3,5	3,1
Massa- o. pappersind.	42,5	41,6	41,6	2,2	2,2
Grafisk industri	41,6	40,9	41,2	1,6	0,9
Livsm.- o. dryckesvaruind.	43,2	42,1	42,2	2,6	2,3
Textil- o. beklädnadsind.	43,7	42,5	42,7	2,8	2,5
Läder-, hår- o. gummiv. ind.	43,9	42,6	42,8	2,8	2,3
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	41,5	40,8	41,0	1,7	1,2
Företag med 1—25 arb.	44,0	42,5	42,8	3,3	2,8
» » 26—100 »	43,2	42,0	42,2	2,7	2,2
» » 101—200 »	42,4	41,5	41,6	2,1	1,8
» » 201—500 »	42,3	41,6	41,6	1,8	1,6
» » över 500 »	42,3	41,6	41,7	1,5	1,4
Stor-Stockholm	41,3	40,7	40,8	1,6	1,2
Göteborg	42,2	41,5	41,5	1,8	1,8
Malmö	43,1	42,0	42,4	2,3	1,6
Övriga landet	43,1	42,1	42,2	2,2	2,0

¹ Samma fördelning på veckoarbetstiderna som under 1957.

² Procenttalen uträknade på veckoarbetstider angivna med två decimalers noggrannhet.

ningen på 2,0 procent under perioden 1958—1960 faller på tjänstemän som redan före denna period hade kortare arbetsvecka än 45 timmar. För jämförelsens skull kan erinras om att den faktiska förkortningen för arbetarna under samma tid uppgick till 5,8 procent och den hypotetiska till 5,7 procent.

Av de olika yrkesgrupperna uppvisade arbetsledarna den största förkortningen, nämligen 5,8 procent eller samma som arbetarna. Ingen skillnad förelåg här mellan den faktiska och den hypotetiska förkortningen. Den minsta arbetstidsreduceringen förekom bland kontorspersonalen, där den faktiska minskningen uppgick till endast 0,6 procent och den hypotetiska till blott 0,2 procent. Skillnaden var här i stället störst mellan de båda procenttalen, vilket innebär att kontorspersonal i större omfattning än andra tjänstemän erhöll förkortning av arbetstider understigande 45 timmar per vecka.

Inom både yrkeskategorierna och företagsgrupperna var den faktiska såväl som den hypotetiska förkortningen större ju längre medelvecko-

arbetstiden var under 1957. Exempelvis förkortades, som ovan nämndes, arbetstiden mera för arbetsledare än för kontorspersonal. Vidare förkortades den mera inom t. ex. träindustrin än inom den grafiska industrin och mera i små än i stora företag och slutligen mera i företag på landsorten än i Stor-Stockholm. I samtliga dessa fall förenades alltså en lång medelveckoarbetstid i utgångsläget med en stor förkortning och tvärtom. Samma bild av förkortningen framkom när den som i tabell F betraktades ur synpunkten av hur stor andel av tjänstemännen som fått förkortning.

Med ledning av detta kan konstateras att arbetstidsförkortningen inneburit en utjämning mellan de olika tjänstemannagrupperna i fråga om den ordinarie veckoarbetstidens längd. På samma sätt innebar den en utjämning mellan arbetare och tjänstemän då förkortningens storlek också var olika mellan dessa båda arbetstagargrupper.

3. Olika sätt för förkortningen

I tabell H lämnas en redogörelse för det sätt på vilket arbetstidsförkortningen genomförts för tjänstemännen under perioden 1958—1960. De olika förkortningssätten har där sammanförts under liknande rubriker som för arbetarna. Liksom tidigare har tjänstemännen fördelats efter yrkesgrupp och efter företagets branschtillhörighet, storleksklass och geografiska belägenhet. I denna tabell har även en gruppering skett efter längden på tjänstemännens ordinarie veckoarbetstid under 1957. Dessutom har tjänstemännen i tabellerna 6: 1—3 i bilaga 6 grupperats efter yrkeskategori inom olika industrigrupper, storleksklasser och geografiska områden.

Av tabell H att döma var fördelningen på de olika förkortningssätten ungefär densamma som för arbetarna. I mycket liten omfattning uttogs således förkortningen genom att arbetstiden under vissa arbetsdagar förkortades. De förkortade dagarna utgjordes som regel av lördagar i förening med en eller flera andra veckodagar. Knappt 4 procent av samtliga tjänstemän erhöll en dylik förkortning. Vanligast var att förkortningen uttogs i form av hellediga dagar, vilka liksom för arbetarna oftast utgjordes av ett antal fria sommarlördagar, i vissa fall kombinerade med fria helgdagsaftnar, håldagar o. d. Denna form av förkortning fick 72 procent av tjänstemännen. I viss omfattning förekom också en kombination av förkortade arbetsdagar och hellediga dagar. 8 procent berördes av detta alternativ. De dagar som förkortades var antingen vissa veckodagar under året eller vissa bestämda dagar, t. ex. helgdagsaftnar om dessa inte var helt fria. De hellediga dagarna utgjordes även i detta fall som regel av sommarlördagar. Till sist framgår att förkortningen också bland tjänstemännen uttogs i form av 5-dagars arbetsvecka med lediga lördagar året om. Av samtliga tjänstemän med minskad arbetstid erhöll drygt 16 procent denna form av förkortning.

Tabell H. Antal tjänstemän med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom egentlig industri

Yrkesgrupp Arbetsgrupp Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Vissa arbets- dagar förkortade		Hellediga dagar ¹		Vissa arbets- dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent
	Antal tjänstemän	Procent	Antal tjänstemän	Procent	Antal tjänstemän	Procent	Antal tjänstemän	Procent		
<i>Hela industrin</i>	2 118	3,7	41 591	72,0	4 615	8,0	9 411	16,3	57 735	100,0
Teknisk personal	181	2,1	6 095	69,2	380	4,3	2 148	24,4	8 804	100,0
Arbetsledare	588	2,1	20 865	73,7	3 435	12,1	3 410	12,1	28 298	100,0
Kontorspersonal	348	2,8	9 034	71,9	270	2,1	2 916	23,2	12 568	100,0
Försäljningspersonal	748	21,7	2 108	61,0	121	3,5	478	13,8	3 455	100,0
Övrig personal	253	5,5	3 489	75,7	409	8,9	459	9,9	4 610	100,0
—39,9 tim./vecka	1	0,1	705	38,4	—	—	1 128	61,5	1 834	100,0
40,0—42,9 »	202	1,8	8 510	75,0	14	0,1	2 624	23,1	11 350	100,0
43,0—45,9 »	101	2,0	4 501	88,2	39	0,8	462	9,0	5 103	100,0
46,0— »	1 814	4,6	27 875	70,7	4 562	11,5	5 197	13,2	39 448	100,0
Gruvindustri	75	8,7	760	88,7	22	2,6	—	—	857	100,0
Metall- o. verkstadsind.	345	1,3	22 578	80,9	1 818	6,5	3 160	11,3	27 901	100,0
Jord- o. stenindustri	64	2,3	1 754	61,7	376	13,2	648	22,8	2 842	100,0
Träindustri	10	0,3	2 717	79,3	396	11,6	301	8,8	3 424	100,0
Massa- o. pappersind.	111	4,8	1 729	75,4	345	15,0	110	4,8	2 295	100,0
Grafisk industri	117	3,4	2 041	59,0	84	2,4	1 220	35,2	3 462	100,0
Livsm.- o. dryckesvaruind.	1 220	25,4	2 427	50,4	303	6,3	861	17,9	4 811	100,0
Textil- o. beklädnadsind.	140	2,9	2 880	60,6	778	16,4	954	20,1	4 752	100,0
Läder-, hår- o. gummiv. ind.	12	0,4	2 174	68,3	250	7,9	746	23,4	3 182	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	24	0,6	2 531	60,1	243	5,8	1 411	33,5	4 209	100,0
Företag med 1— 25 arb.	823	10,5	5 531	70,9	306	3,9	1 145	14,7	7 805	100,0
» » 26—100 »	830	6,6	8 497	67,5	999	7,9	2 270	18,0	12 596	100,0
» » 101—200 »	164	2,5	4 511	67,8	564	8,5	1 408	21,2	6 647	100,0
» » 201—500 »	180	1,9	6 750	69,4	1 023	10,5	1 773	18,2	9 726	100,0
» » över 500 »	121	0,6	16 302	77,8	1 723	8,2	2 815	13,4	20 961	100,0
Stor-Stockholm	133	1,4	5 155	54,1	454	4,8	3 785	39,7	9 527	100,0
Göteborg	263	6,3	3 148	75,8	606	14,6	137	3,3	4 154	100,0
Malmö	307	7,0	3 449	78,7	155	3,5	471	10,8	4 382	100,0
Övriga landet	1 415	3,6	29 839	75,2	3 400	8,6	5 018	12,6	39 672	100,0

¹ Lördagar och/eller andra dagar men ej lördagar under hela året.

Uppdelningen av tjänstemännen på de olika yrkesgrupperna visar att stor samstämmighet mellan arbetsledare och arbetare rådde även i fråga om sättet för arbetstidsförkortningens genomförande. Vidare kan här påpekas att försäljningspersonalen i väsentligt större utsträckning än övriga grupper fick ut sin förkortning i form av förkortade arbetsdagar. Anledningen härtill är att denna grupp till stor del består av butikspersonal och att butikernas öppethållningstider fått bestämma förkortningssättet. Här lägger man också märke till att förkortning i form av fria lördagar året om förekom betydligt oftare bland teknisk personal och kontorspersonal än bland övriga yrkesgrupper.

Fördelningen efter veckoarbetstidens längd under 1957 ger i sin tur vid handen att andelen tjänstemän med förkortade arbetsdagar både i och utan kombination med hellediga dagar steg, som man kunde vänta sig, med längden av arbetsveckan. Det omvända förhållandet förelåg, som väl också var väntat, i fråga om andelen tjänstemän med förkortning i form av 5-dagars arbetsvecka. En kort veckoarbetstid kan självfallet lättare uppdelas på 5 arbetsdagar utan att arbetsdagarna blir alltför långa och tröttande.

Ser man åter på de olika industrigrupperna finner man att förkortningssätten varierade starkt mellan grupperna och på i stort sett samma sätt som för arbetarna. Exempelvis förekom liksom för arbetarna förkortade arbetsdagar påfallande ofta inom livsmedelsindustrin jämfört med övriga grupper. Variationen mellan företag av olika storleksordning var också i viss mån likartad med den som förelåg för arbetarna. Här tycks dock inte som fallet var för arbetarna 5-dagarsveckan vara mera framträdande i små än i stora företag. Även i fråga om de olika geografiska områdena förelåg en tydlig likhet mellan förkortningssätten för arbetare och tjänstemän. Som exempel kan nämnas att för båda kategorierna förekom lediga lördagar året om betydligt oftare i Stor-Stockholm än annorstädes.

Den här påvisade samvariationen mellan arbetare och tjänstemän beror på att förkortningen utlagts på ungefär samma sätt för arbetsledarna som för arbetarna samtidigt som arbetsledarna dominerar bland de tjänstemän som fått förkortning. Förekommande avvikelser i samvariationen sammanhänger liksom när det gällde förkortningens omfattning huvudsakligen med att andelen av de skilda tjänstemannakategorierna varierade mellan företagsgrupperna.

4. Inarbetning av fria sommarlördagar

Liksom bland arbetarna förekom bland tjänstemännen inarbetning av fria sommarlördagar före arbetstidsförkortningen. För att visa hur denna inarbetning har utvecklats efter förkortningen lämnas i tabell I uppgifter, både i absoluta och relativa tal, om antalet tjänstemän med inarbetning under 1957 och 1960. Dessutom lämnas uppgifter om hur dessa tjänstemän fördelades under de olika åren efter antalet inarbetade lördagar. De återgivna procenttalen har beräknats på totala antalet tjänstemän under respektive år. Totaluppgifter för 1957, vilka inte efterfrågades i enkäten, har erhållits genom att uppgifterna om antalet tjänstemän för 1960 korrigerats med förändringen i antalet tjänstemän mellan de båda åren. Uppgift om denna förändring har erhållits från socialstyrelsens lönestatistik för tjänstemän.

Som tabell I visar ökade antalet tjänstemän som inarbetat fria sommarlördagar väsentligt mellan 1957 och 1960. Inom hela industrin erhöll under 1957 ca 32 procent av tjänstemännen fria sommarlördagar genom inarbet-

Tabell I. Det absoluta och relativa antalet tjänstemän med inarbetning av fria sommarlördagar utöver arbetstidsförkortningen inom egentlig industri under 1957 och 1960

Yrkesgrupp Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	1957				1960			
	Antal tjänstemän			Procent	Antal tjänstemän			Procent
	1—15 lördagar	16—30 lördagar	1—30 lördagar		1—15 lördagar	16—30 lördagar	1—30 lördagar	
<i>Hela industrin</i>	42 597	2 501	45 098	32,3	22 048	61 632	83 680	53,1
Teknisk personal.....	14 082	438	14 520	47,3	5 080	22 293	27 373	76,4
Arbetsledare.....	4 848	230	5 078	17,8	352	454	806	2,6
Kontorspersonal.....	20 086	1 329	21 415	35,3	13 838	31 933	45 771	66,8
Försäljningspersonal.....	2 136	141	2 277	20,8	1 789	4 331	6 120	50,3
Övrig personal.....	1 445	363	1 808	19,9	989	2 621	3 610	34,5
Gruvindustri.....	379	6	385	15,5	834	755	1 589	56,4
Metall- o. verkstadsind. . .	34 493	578	35 071	47,1	8 499	46 890	55 389	63,6
Jord- o. stenindustri.....	53	197	250	5,6	575	1 249	1 824	36,1
Träindustri.....	380	1	381	6,8	878	1 126	2 004	33,0
Massa- o. pappersind. . . .	515	—	515	8,0	3 388	784	4 172	54,2
Grafisk industri.....	1 927	838	2 765	27,5	955	2 094	3 049	28,4
Livsm.- o. dryckesvaruind	780	200	973	8,8	1 691	2 253	3 944	34,8
Textil- o. beklädnadsind..	912	53	965	8,9	2 880	1 118	3 998	37,7
Läder-, hår- o. gummiv. ind.	505	—	505	11,1	574	1 790	2 364	47,5
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	2 660	628	3 288	32,3	1 774	3 573	5 347	48,0
Företag med 1— 25 arb.	726	188	914	7,4	1 474	1 424	2 898	20,8
» » 26—100 »	3 568	660	4 228	16,5	3 715	5 491	9 206	31,8
» » 101—200 »	4 795	190	4 985	30,6	3 184	5 852	9 036	49,2
» » 201—500 »	10 080	201	10 281	37,9	6 143	12 537	18 680	61,1
» » över 500 »	23 428	1 262	24 690	42,4	7 532	36 328	43 860	66,8
Stor-Stockholm.....	16 791	1 581	18 372	61,5	2 086	15 391	17 477	51,9
Göteborg.....	4 239	25	4 264	34,1	1 550	6 604	8 154	57,8
Malmö.....	940	55	995	16,1	1 826	1 022	2 848	40,8
Övriga landet.....	20 627	840	21 467	23,6	16 586	38 615	55 201	53,7

ning och under 1960 ca 53 procent. Denna ökning faller till största delen på de tjänstemän som ej fått någon arbetstidsförkortning. Lördagsledigheten under sommaren ökade dock ännu mer än vad de återgivna procenttalen visar därför att, som framgår av tabellen, även antalet inarbetade lördagar per tjänsteman ökade mellan de båda åren. Utvecklingen gick alltså här som en följd av arbetstidsförkortningen åt motsatt håll jämfört med arbetarna.

Med undantag för arbetsledarna uppvisade samtliga tjänstemannagrupper en uppgång i inarbetningen. Nedgången för arbetsledarna, från ca 18 till omkring 3 procent, beror på att de arbetsledare som 1957 erhöll fria sommarlördagar genom inarbetning erhöll dem 1960 i stället genom förkortning. Återigen kan man alltså konstatera likheten mellan arbetsledare och arbetare i fråga om arbetstidsförhållandena.

Tjänstemännens inarbetning ökade genomgående i frekvens också inom de olika industrigrupperna. Före förkortningen förekom den i någon större utsträckning endast inom verkstadsindustrin, den grafiska industrin

och den kemiska industrin. Efter förkortningen däremot var frekvensen mera jämnt fördelad mellan industrigrupperna.

Även inom samtliga storleksklasser inträffade en stegring i inarbetningens omfattning. Liksom för arbetarna var inarbetningen före arbetstidsförkortningen mera allmänt förekommande i stora än i små företag. I motsats till vad fallet var för arbetarna höll för tjänstemännens del denna tendens i sig också efter förkortningen.

Vad de geografiska områdena beträffar finner man att inarbetning förekom före arbetstidsförkortningen särskilt ofta i Stor-Stockholm jämfört med övriga delar av landet. Här inträffade emellertid en minskning i samband med förkortningen, vilket ledde till en utjämning i inarbetningsfrekvensen mellan de olika områdena. Minskningen i Stor-Stockholm sammanhänger med att där under 1960 många tjänstemän erhöll fria lördagar under hela året i stället för som tidigare endast under sommaren.

5. Förekomsten av lediga lördagar under 1960

På samma sätt som för arbetarna lämnas här till sist som sammanfattning en redogörelse för förläggningen av tjänstemännens arbetstid under 1960, dvs. i vilken utsträckning lediga lördagar förekom. Härvid tas i betraktande samtliga tjänstemän, oavsett om de fått förkortning eller ej. I tabell J har således olika förläggningsoptioner återgetts, vilka är desamma som för arbetarna, samt hur tjänstemännen procentuellt är fördelade på dessa alternativ.

För industrin i sin helhet hade, som tabell J visar, 10 procent av tjänstemännen 5-dagars arbetsvecka med lediga lördagar året om. Omkring 70 procent hade lediga lördagar enbart under sommaren antingen genom förkortning eller genom inarbetning och ca 7 procent hade lediga lördagar utspridda under hela eller större delen av året. Återstående tjänstemän, ca 13 procent, arbetade under veckans samtliga arbetsdagar eller var lediga vissa dagar, dock aldrig enbart lördagar. Liksom för arbetarna dominerade alltså även här fria sommarlördagar och dominansen var till och med större än för arbetarna.

I fråga om de olika yrkesgrupperna märker man att lediga sommarlördagar var vanligare bland teknisk personal och kontorspersonal än bland övriga grupper. Vidare kan man se att arbetsledare betydligt oftare än andra tjänstemän hade lediga lördagar utspridda under hela året. Likaså förekom bland arbetsledare 5-dagars arbetsvecka oftare än bland övriga tjänstemän. Detta är en annan bild än den som framkom när endast tjänstemän med förkortning betraktades. Då var i stället 5-dagars arbetsvecka oftast förekommande bland teknisk personal och kontorspersonal. Anledningen till denna omkastning är att arbetsledarna hade större andel med ifrågavarande arbetstidsförläggning än någon annan yrkesgrupp bland de tjänstemän som ej fått någon förkortning.

Tabell J. Förekomsten av lediga lördagar för tjänstemän inom egentlig industri under 1960

Yrkesgrupp Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Lediga lördagar under hela året	Enbart lediga sommars- lördagar ¹	Lediga lör- dagar ut- spridda un- der hela el. större delen av året ¹	Andra el. inga arb. dagar lediga	Summa
<i>Hela industrin</i>	10,0	69,5	7,2	13,3	100,0
Teknisk personal	7,5	84,6	2,4	5,5	100,0
Arbetsledare	12,7	51,9	25,9	9,5	100,0
Kontorspersonal	10,6	73,4	1,3	14,7	100,0
Försäljningspersonal	8,4	59,7	2,1	29,8	100,0
Övrig personal	8,3	54,9	13,6	23,2	100,0
Gruvindustri	9,8	60,5	19,0	10,7	100,0
Metall- o. verkstadsind.	7,7	80,6	5,2	6,5	100,0
Jord- o. stenindustri	13,1	60,0	13,3	13,6	100,0
Träindustri	6,3	64,1	18,3	11,3	100,0
Massa- o. pappersind.	1,7	57,3	18,2	22,8	100,0
Grafisk industri	17,3	45,3	1,6	35,8	100,0
Livsm.- o. dryckesvaruind.	11,4	43,4	8,4	36,8	100,0
Textil- o. beklädnadsind.	12,0	60,3	9,6	18,1	100,0
Läder-, hår- o. gummiv. ind.	17,1	69,5	6,0	7,4	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	20,6	59,2	5,5	14,7	100,0
Företag med 1— 25 arb.	11,3	46,0	10,8	31,9	100,0
» » 26—100 »	12,0	49,8	12,0	26,2	100,0
» » 101—200 »	13,9	64,5	8,0	13,6	100,0
» » 201—500 »	7,9	75,4	6,3	10,4	100,0
» » över 500 »	8,6	81,9	4,5	5,0	100,0
Stor-Stockholm	22,2	62,3	3,2	12,3	100,0
Göteborg	3,4	76,3	4,6	15,7	100,0
Malmö	7,6	68,1	4,5	19,8	100,0
Övriga landet	7,0	71,0	9,1	12,9	100,0

¹ Antalet lediga lördagar uppgår till minst 10.

På samma sätt som när det gällde förkortningssätten varierade arbetstidsförläggningen väsentligt mellan de skilda industrigrupperna. Så t. ex. hade knappt 2 procent av tjänstemännen lediga lördagar året om inom massa- och pappersindustrin, medan nästan 21 procent hade en dylik ledighet inom den kemiska industrin. Vidare kan som exempel nämnas att tjänstemän med lediga lördagar enbart under sommaren endast kom upp till omkring 43 procent inom livsmedelsindustrin men till närmare 81 procent inom metall- och verkstadsindustrin.

Beträffande företag av olika storleksordning finner man att arbetstidsförläggningen för tjänstemännen varierade med företagsstorleken i stort sett på samma sätt som för arbetarna. Lediga sommarlördagar ökade således med företagets storlek under det att övriga förläggningsoptioner uppvisade en motsatt tendens.

Fördelningen efter företagens geografiska belägenhet slutligen visar att 5-dagars arbetsvecka oftast förekom i Stor-Stockholm, vilket också var fallet i fråga om arbetarna. Liksom för arbetarna var också för tjänstemännen lediga lördagar utspridda under hela eller större delen av året vanligast i företag utanför storstäderna. För de övriga förläggningssalternativen kan däremot inte någon bestämd tendens urskiljas.

D. Sammanfattning

Ändringen i arbetstidslagstiftningen har enligt föreliggande undersökning inneburit att samtliga industriarbetare med över 45-timmars arbetsvecka har fått sin arbetstid förkortad till 45 timmar per vecka. Inom industrin i sin helhet erhöll på så sätt 92 procent av arbetarna förkortad arbetstid. Resten hade en veckoarbetstid på 45 timmar eller mindre redan före förkortningen. Friheten att avtala om längre arbetstid än den lagenliga har följaktligen inte utnyttjats.

I samband med ändringen i arbetstidslagstiftningen kom också vissa industritjänstemän i åtnjutande av kortare arbetstid trots att dessa formellt ej faller under lagstiftningen. För hela industrin uppgick andelen tjänstemän med förkortning till omkring 37 procent. Här rörde det sig huvudsakligen om tjänstemän som före förkortningen hade längre arbetsvecka än 45 timmar, men också om sådana som hade kortare arbetsvecka.

Den ordinarie medelveckoarbetstiden för arbetare inom hela industrin uppgick före förkortningen till 47,5 timmar och efter densamma till 44,8 timmar, medan den för tjänstemännen motsvarade 42,6 respektive 41,7 timmar. Den nya lagstiftningen innebar således att arbetstiden genomsnittligt sett förkortades med 5,8 procent för arbetarna och 2,0 procent för tjänstemännen.

För såväl arbetare som tjänstemän uttogs förkortningen oftast i form av hellediga dagar, vilka som regel utgjordes av fria sommarlördagar, ibland kombinerade med fria helgdagsaftnar, håldagar o. d. Denna form av förkortning erhöll bland arbetstagare med reducerad arbetstid ca 69 procent av arbetarna och 72 procent av tjänstemännen. I begränsad omfattning förekom också att vissa arbetsdagar förkortades. Omkring 2 procent av arbetarna och ca 4 procent av tjänstemännen tillämpade detta förkortnings sätt. Dessutom uttogs förkortningen genom en kombination av hellediga dagar och förkortade arbetsdagar, vilket förkortningssätt berörde omkring 15 procent av arbetarna och 8 procent av tjänstemännen. Under 1960 tillkom ytterligare ett förkortningsalternativ, nämligen 5-dagars arbetsvecka med lediga lördagar året om. Av arbetarna fick ca 14 procent denna form av förkortning och av tjänstemännen ca 16 procent.

Härav framgår att arbetsgivare och arbetstagare inom industrin blott i mindre utsträckning har följt lagstiftningen i fråga om begränsningsperio-

dens längd. Som tidigare nämnts motsvaras denna period för industrins del i regel av en vecka, vilket betyder att varje vecka skulle ha förkortats om de hade följt lagstiftningen. I stället har de i allmänhet förlängt perioden till att omfatta ett helt år och på så sätt kunnat uttaga förkortningen i form av exempelvis fria lördagar under sommaren.

Inom de olika industrigrupperna var förkortningssätten ungefär desamma för arbetare och tjänstemän, men mellan industrigrupperna varierade de högst väsentligt. Detta tyder på att förkortningens utläggning anpassats efter produktionsförhållandena i företagen. Med andra ord har man på det lokala planet följt SAF:s och LO:s rekommendation att förkortningen skulle genomföras så att störningar i produktionen undveks i största möjliga utsträckning.

I samband med förkortningen har för arbetarnas del inarbetningen av fria sommarlördagar minskat betydligt. Under 1957 omfattade den ca 23 procent av arbetarna inom hela industrin och under 1960 endast 2 procent. För tjänstemännens del gick utvecklingen åt motsatt håll. Andelen med inarbetning ökade här från ca 32 procent under 1957 till ca 53 procent under 1960. Dessutom ökade mellan de båda åren antalet inarbetade lördagar per tjänsteman.

Genom förkortning eller inarbetning hade under 1960 omkring 50 procent av arbetarna och 70 procent av tjänstemännen fria lördagar under sommaren. Oavsett förkortning eller ej hade under samma år ca 15 procent av arbetarna och 10 procent av tjänstemännen 5-dagars arbetsvecka. Bland arbetarna hade vidare ca 13 procent lediga lördagar utspridda under hela eller större delen av året, medan motsvarande andel för tjänstemännen uppgick till 7 procent. Återstoden eller 13 procent av såväl arbetare som tjänstemän hade annan arbetstidsförläggning.

Den här beskrivna arbetstidsförläggningen avser första året under vilket arbetstidsförkortningen var helt genomförd. Det är därför möjligt att förläggningen av arbetstiden inte hunnit anpassa sig till den arbetstidslängd som då förelåg. Vid en ny undersökning efter någon tid skulle man alltså kunna finna att frekvensen för exempelvis 5-dagars arbetsvecka hade ökat även om arbetstidens längd under tiden varit oförändrad.

Avslutningsvis kan erinras om att undersökningen inte omfattar företag med mindre än 5 arbetare, varför ingenting kan sägas om arbetstidsutvecklingen i dessa företag. Som tidigare nämnts gäller visserligen inte arbetstidslagstiftningen för sådana företag, men här kan ändå avtalsvägen eller på annat sätt en förkortning ha ägt rum för såväl arbetare som tjänstemän. I undersökningen ingår ej heller arbetsgivare liksom ej heller vissa högre tjänstemän, såsom direktörer, disponenter, överingenjörer m. fl. Beträffande dessa kategorier kan därför lika litet som i föregående fall något besked lämnas om hur arbetstiden utvecklats i samband med arbetstidsförkortningen.

KAPITEL 3

Arbetstidsförkortningen inom handeln

A. Undersökningens uppläggning

Som tidigare nämnts utförde kommittén under hösten 1960 en enkät även bland företag inom handeln i syfte att få arbetstidsförkortningen belyst. Därvid undersöktes inte partihandeln utan endast detaljhandeln. Avsikten med undersökningen var nämligen att se hur arbetstiden förändrats i företag av typisk servicekaraktär.

Enkäten omfattade såväl den enskilda som den konsumentkooperativa detaljhandeln. Den enskilda handeln uppdelades i tre branscher, nämligen egentlig detaljhandel, restauranger, kaféer och konditorier samt betjäningställen (frisersalonger, bad- och tvättinrättningar m. m.). Om både försäljning och servering förekom räknades företaget i fråga antingen till egentlig detaljhandel eller till restauranger och kaféer beroende på vilken verksamhet som övervägde. I fråga om den konsumentkooperativa handeln gjordes däremot ingen åtskillnad mellan branscher.

Olika slags frågeblanketter användes för de skilda branscherna och för konsumtionsföreningarna. I bilaga 11 återges den blankett som användes för den enskilda, egentliga detaljhandeln. De övriga blanketterna överensstämde i stort sett med denna blankett, varför de inte har återgetts.

De uppgifter som efterfrågades avsåg enbart heltidsanställda, vilka vid redovisningen skulle uppdelas i personalgrupper, olika för olika branscher. Däremot skulle inte deltidsanställda medtas och inte företagsledare (direktörer, disponenter) och ej heller ägare av eller delägare i företaget och deras familjemedlemmar.

För de skilda personalgrupperna inhämtades uppgifter dels om den ordinarie veckoarbetstidens längd under 1957 och 1960, dels om antalet anställda inom respektive grupper i maj 1957 och i maj 1960. Vidare efterfrågades uppgifter om hur en eventuell arbetstidsförkortning uttagits under 1960 jämfört med arbetstiden under 1957 och hur många som fått förkortning inom ifrågavarande personalgrupper. Slutligen insamlades uppgifter om företagens öppethållningstider under 1957 och 1960 samt huruvida självbetjäning förekom eller ej.

Dessa uppgifter har för varje särskilt företag kompletterats med uppgifter om företagets omsättning under maj månad 1957 och 1960, vilka upp-

gifter inhämtats från socialstyrelsens kvartalsstatistik rörande omsättningen inom detaljhandeln. Denna komplettering har gjorts för att förkortningens verkningar på omsättningen skulle kunna belysas. Den delen av undersökningen skall dock här inte närmare beröras utan blott den del som rör kartläggningen av förkortningen.

Liksom för industrin begränsades enkäten för handeln till ett stickprov av företag utvalda på representativ basis. Därvid utnyttjades samma urval som det som ligger till grund för socialstyrelsens kvartalsstatistik angående omsättningen. Detta urval användes för att kompletteringen av omsättningsuppgifterna på så sätt skulle underlättas.

Urvalet har med olika urvalskvoter tagits ur ett adressregister för enskilda handelsföretag och ur ett register för konsumtionsföreningar. Registret för enskilda företag består av två delar, firmaregistret och butiksregistret, och i båda dessa delregister är samtliga branscher representerade. Det förra registret upptar större företag, 10 anställda eller mera, med ibland mer än ett försäljningsställe, medan det senare innefattar mindre företag med blott ett försäljningsställe.

Med fördelning på såväl branscher som register anges i nedanstående tablå antalet företag som ingick i enkäten och antalet företag med bearbetningsbara svar samt svarsfrekvensens storlek i procent.

		Antal företag i enkäten	Bearbet- ningsbara svar	Svars- frekvens %
Enskild, egentlig detaljhandel	firmaregistret.....	1 192	787	66,0
	butiksregistret.....	1 577	1 006	63,8
Restauranger o. kaféer	firmaregistret.....	396	263	66,4
	butiksregistret.....	110	69	62,7
Betjänings- ställen	firmaregistret.....	93	65	70,0
	butiksregistret.....	337	226	67,1
Summa enskild handel.....		3 705	2 416	65,2
Konsumtionsföreningar.....		199	184	92,5

Härav framgår att svarsfrekvensen var avsevärt lägre för företag inom den enskilda handeln än för konsumtionsföreningar. För den enskilda handeln var den genomgående något högre i firmaregistret än i butiksregistret, dvs. högre i stora än i små företag. Emellertid var svarsfrekvensen här så pass låg att en viss osäkerhet vidlåder undersökningens resultat. I all synnerhet gäller detta när materialet uppdelas i undergrupper, något som därför inte gjorts i så stor utsträckning. Det kan dock här nämnas att svarsfrekvensen var av ungefär samma storleksordning som den som socialstyrelsen brukar uppnå vid sin kvartalsstatistik rörande omsättningen.

Vid bearbetningen av materialet har uppgifterna om antalet anställda uppräknats till totalnivå genom att antalet anställda, som redovisats inom varje urvalsgrupp, dividerats med produkten av urvalskvot och svarsfrekvens.

B. Andelen anställda med förkortning

Antalet företag som medverkat i undersökningen återges i tabell K med fördelning efter enskild och konsumentkooperativ detaljhandel och inom det förra området också efter bransch. Med fördelning efter personalgrupp återges dessutom totala antalet anställda samt det absoluta såväl som det relativa antalet anställda med förkortad arbetstid.

Som tabellen visar kom drygt 87 procent av de handelsanställda i åtnjutande av arbetstidsförkortning under perioden 1958—1960. Liksom inom industrin genomfördes förkortningen i allmänhet successivt med en timme under vardera av åren 1958, 1959 och 1960.

Tabell K. Antal företag och totala antalet anställda samt det absoluta och relativa antalet anställda med förkortad veckoarbetstid inom detaljhandeln m. m. under 1960

Bransch Personalgrupp	Faktiskt antal företag	Antal anställda	Antal anställda med förk. arb. tid	Proc. ant. anställda med förk. arb. tid
<i>Hela detaljhandeln m. m.</i>	2 600	196 157	171 259	87,3
<i>Enskild detaljhandel m. m.</i>	2 416	168 105	144 245	85,8
<i>Enskild, egentlig detaljh.</i>	1 793	123 817	105 018	84,8
Kontorspersonal.		13 712	5 554	40,5
Butikspersonal.		80 531	74 795	92,9
Hantverkspersonal.		16 755	14 308	85,4
Lagerpersonal.		7 226	6 547	90,6
Chaufförer.		3 052	2 888	94,6
Övriga.		2 541	926	36,4
<i>Restauranger o. kaféer</i>	332	29 140	25 385	87,1
Tjänstemän.		4 258	3 709	87,1
Serveringspersonal.		9 341	7 945	85,1
Ekonomipersonal.		15 152	13 354	88,1
Övriga.		389	377	96,9
<i>Betjäningsställen</i>	291	15 148	13 842	91,4
Kontorspersonal.		85	5	5,9
Butiks- o. hantverkspers.		14 646	13 463	91,9
Övriga.		417	374	89,7
<i>Konsumtionsföreningar</i>	184	28 052	27 014	96,3
Kontorspersonal.		1 946	912	46,9
Butikspersonal.		22 263	22 263	100,0
Serveringspersonal.		670	670	100,0
Ekonomipersonal.		1 173	1 173	100,0
Lagerpersonal.		571	571	100,0
Chaufförer.		436	432	99,1
Övriga.		993	993	100,0

Andelen anställda med förkortning var lägre inom den enskilda detaljhandeln än inom konsumtionsföreningarna, nämligen ca 86 respektive 96 procent. Inom den enskilda handeln var procenttalet större för betjäningstillfällen (frisersalonger, bad- och tvättinrättningar m. m.) än för restauranger och kaféer och större för den senare branschen än för den egentliga detaljhandeln.

Ser man till de olika personalgrupperna finner man att inom den enskilda, egentliga detaljhandeln fick kontorspersonalen och gruppen »övriga» (t. ex. resande försäljare) förkortning i betydligt mindre utsträckning än annan personal. Den största andelen uppvisade här butikspersonal och chaufförer. På samma sätt förhöll det sig med betjäningstillfällena, där blott ett obetydligt fåtal av kontorspersonalen erhöll förkortning. För restauranger och kaféer redovisades inte kontorspersonalen särskilt utan endast gruppen tjänstemän. Denna grupp, som närmast är att jämföra med kontorspersonalen i övriga branscher, fick förkortning i ungefär lika stor omfattning som andra personalgrupper i samma bransch. Detta beror på att tjänstemännen där till stor del är arbetsledare för serverings- och ekonomipersonalen och att de av den anledningen följer dessa båda grupper i fråga om arbetstiden. Inom den konsumentkooperativa handeln slutligen erhöll liksom inom den enskilda, egentliga detaljhandeln blott en mindre del av kontorspersonalen förkortad arbetstid, medan så gott som samtliga av den övriga personalen fick förkortning.

Härav framgår att andelen anställda med förkortad arbetstid i stort sett var densamma för handeln som för industrin. Detta gäller både när man ser till samtliga anställda och när man ser till jämförbara personalgrupper inom de respektive näringsgrenarna.

C. Arbetstiden före och efter förkortningen

Förkortningens omfattning är inte enbart beroende av hur stor andel av de anställda som fått förkortning utan även av hur mycket arbetstiden har förkortats. För att få detta belyst redovisas i tabellerna 7: 1—2 i bilaga 7 fördelningen av de anställda på de olika veckoarbetstiderna under 1957 respektive 1960. Vidare lämnas i tabell L en redogörelse för medelveckoarbetstiden under vardera året samt den procentuella förändringen av denna arbetstid. I samtliga dessa tabeller har de anställda liksom tidigare uppdelats efter bransch och inom varje bransch efter personalgrupp.

Under året närmast före arbetstidsförkortningen hade enligt tabell 7: 1 flertalet anställda inom handeln eller drygt 65 procent en veckoarbetstid på 48 timmar, medan resten i stort sett hade kortare arbetstid. Kortare arbetstid än 48 timmar per vecka förekom oftare inom den enskilda handeln än inom konsumtionsföreningarna. Det förra området uppvisade endast ca 61 procent med 48-timmars arbetsvecka och det senare ca 90

procent. Inom den enskilda handeln var koncentrationen till 48-timmarsveckan mest markant för restauranger och kaféer och minst för den egentliga detaljhandeln.

Såväl inom den enskilda, egentliga detaljhandeln som inom konsumtionsföreningarna hade kontorspersonalen i betydligt mindre utsträckning 48-timmars arbetsvecka än övriga grupper. Den oftast förekommande arbetstiden för kontorspersonalen var där i stället 40 och 42 timmar per vecka. Så var också fallet för betjäningsställena, där den mest vanliga arbetstiden för kontorspersonalen till och med var ännu kortare, nämligen 38 timmar. Inom restauranger och kaféer däremot avvek inte tjänstemännen i fråga om arbetstidsfördelningen från annan personal.

Som framgår av tabell 7: 2 var under 1960 arbetstidsfördelningen i huvudsak koncentrerad till 45 timmar per vecka i stället för som under 1957 till 48 timmar. Så gott som samtliga handelsanställda erhöll med andra ord under perioden 1958—1960 förkortning till 45 timmar per vecka därest de tidigare haft längre arbetstid. En förskjutning mot kortare arbetstid jämfört med 1957 inträffade dessutom i fördelningen för arbetstider under 45 timmar per vecka. I övrigt var det inbördes förhållandet mellan branscher och personalgrupper i stort sett detsamma under 1960 som under 1957.

Medelveckoarbetstiderna i tabell L har för 1957 och 1960 framräknats ur tabellerna 7: 1—2 genom att den undre klassgränsen i varje arbetstidsklass multiplicerats med relativtalet för ifrågavarande arbetstidsklass var efter produkterna summerats. För den lägsta arbetstidsklassen i varje arbetstidsfördelning har däremot den övre gränsen använts, eftersom den nedre gränsen där saknas.

Liksom för industrin har även här två skilda medelvärden för 1960 beräknats. Det ena medelvärdet har som vanligt erhållits ur den faktiska arbetstidsfördelningen för 1960 och det andra ur 1957 års fördelning efter det att relativtalen för 45-timmars arbetsvecka och däröver summerats till ett enda relativt tal. Som tidigare framhållits kan på så sätt en åtskillnad göras mellan den faktiska minskningen av medelveckoarbetstiden och den minskning som skulle ha skett om endast veckoarbetstider över 45 timmar hade reducerats.

För detaljhandeln i sin helhet uppgick medelveckoarbetstiden under 1957 till 46,8 timmar och under 1960 till 44,4 timmar, vilket betyder en minskning med 5,2 procent. Om arbetstidsfördelningen, bortsett från förkortningen från 48 till 45 timmar, hade varit oförändrad mellan de båda åren skulle medelarbetstiden för 1960 ha motsvarat 44,6 timmar och minskningen 4,8 procent. Den faktiska arbetstidsminskningen inom handeln under perioden 1958—1960 tillföll alltså till en inte ringa del anställda som redan före arbetstidsförkortningen hade 45-timmars arbetsvecka eller därunder.

Tabell L. Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar för anställda inom detaljhandeln m. m. under 1957 och 1960 samt den procentuella förändringen av denna arbetstid

Bransch Personalgrupp	Ordinarie medelvecko- arbetstid i timmar			Proc. förkortning jämfört med 1957 ²	
	1957	1960	1960 ¹	1960	1960 ¹
<i>Hela detaljhandeln m. m.</i>	46,8	44,4	44,6	5,2	4,8
<i>Enskild detaljhandel m. m.</i>	46,6	44,3	44,5	5,0	4,6
<i>Enskild, egentlig detaljh.</i>	46,4	44,2	44,4	4,8	4,3
Kontorspersonal.	42,3	41,3	41,8	2,4	1,1
Butikspersonal.	47,0	44,6	44,8	5,0	4,7
Hantverkspersonal.	46,8	44,4	44,7	5,2	4,5
Lagerpersonal.	47,2	44,7	44,9	5,3	5,0
Chaufförer.	47,4	44,8	44,9	5,4	5,2
Övriga.	43,2	42,3	42,4	2,2	1,8
<i>Restauranger o. kaféer</i>	47,5	44,6	44,8	5,9	5,7
Tjänstemän.	47,4	44,6	44,7	5,9	5,7
Serveringspersonal.	47,3	44,6	44,7	5,7	5,4
Ekonomipersonal.	47,6	44,7	44,8	6,1	5,8
Övriga.	47,8	45,0	45,0	6,0	6,0
<i>Betjäningsställen</i>	47,0	44,5	44,7	5,3	4,9
Kontorspersonal.	39,6	39,4	39,6	0,5	0,0
Butiks- o. hantverkspers.	47,1	44,6	44,8	5,3	4,9
Övriga.	44,9	43,0	43,8	4,1	2,4
<i>Konsumtionsföreningar</i>	47,6	44,7	44,8	6,1	5,8
Kontorspersonal.	42,5	41,4	42,1	2,6	0,9
Butikspersonal.	48,0	45,0	45,0	6,3	6,2
Serveringspersonal.	48,0	45,0	45,0	6,3	6,3
Ekonomipersonal.	48,0	45,0	45,0	6,2	6,2
Lagerpersonal.	48,0	45,0	45,0	6,3	6,2
Chaufförer.	47,8	44,9	44,9	6,1	6,1
Övriga.	47,9	45,0	45,0	6,1	6,1

¹ Samma fördelning på veckoarbetstiderna som under 1957.

² Procentalen uträknade på veckoarbetstider angivna med två decimalers noggrannhet.

Den enskilda detaljhandeln hade under 1957 något kortare medelveckoarbetstid än konsumtionsföreningarna. Denna skillnad förelåg även efter arbetstidsförkortningen, men medelarbetstiden minskade mera inom konsumtionsföreningarna än inom den enskilda handeln, varför skillnaden då var mindre mellan de båda områdena. Inom den enskilda handeln var före förkortningen arbetstiden längst för restauranger och kaféer och kortast för den egentliga detaljhandeln. Så var också fallet efter förkortningen, men som följd av denna inträffade en inte obetydlig utjämning mellan branscherna.

I fråga om de olika personalgrupperna finner man att kontorspersonalen inom såväl den enskilda som den konsumentkooperativa detaljhandeln hade kortare medelveckoarbetstid än övriga personalgrupper. Detta gällde både före och efter arbetstidsförkortningen. Minskningen av medelvecko-

arbetstiden var dock mindre för kontorspersonalen än för annan personal, varför skillnaden mellan personalgrupperna ej var lika stor efter som före förkortningen. Den faktiska arbetstidsminskningen översteg emellertid den hypotetiska i större utsträckning för de kontorsanställda än för övriga grupper. Detta har i och för sig bidragit till att utjämnningen mellan personalgrupperna i fråga om arbetstidens längd blivit mindre än vad som eljest skulle ha varit fallet, dvs. om kontorspersonalen ej oftare än andra fått förkortning fastän de redan före denna hade en veckoarbetstid på 45 timmar eller mindre.

Denna redogörelse visar att arbetstidsfördelningen och därmed också medelveckoarbetstiden för jämförbara grupper var ungefär densamma inom handeln som inom industrin. Likaså uppgick arbetstidsminskningen till i stort sett samma storleksordning inom båda näringsgrenarna. Förkortning av veckoarbetstider på 45 timmar eller därunder förekom dock oftare inom handeln än inom industrin.

D. Olika sätt för förkortningen

I tabell M återges hur de anställda inom handeln fördelade sig efter sättet för arbetstidsförkortningens genomförande under 1960. För att underlätta jämförelser med industrin har förkortningssätten sammanförts under rubriker liknande dem som gällde för industrin. Dessutom har i tabell N närmare specificerats hur förkortningen utlagts när den genomförts i form av förkortade arbetsdagar. De anställda har i båda dessa tabeller som vanligt grupperats efter bransch och personalgrupp.

Tabell M visar att förkortningen inom handeln oftast uttogs genom att arbetstiden under vissa arbetsdagar förkortades. Inom hela detaljhandeln erhöll nästan 85 procent av de anställda en sådan förkortning. Vidare förkortades arbetstiden genom att hellediga dagar uttogs, vilka utgjordes av såväl lördagar som andra arbetsdagar. Denna förkortningsform tillföll ca 10 procent av de anställda. Även en kombination av förkortade arbetsdagar och hellediga dagar förekom. Omkring 4 procent berördes av detta alternativ. Slutligen uttogs förkortningen i form av 5-dagars arbetsvecka med lediga lördagar året om. Detta förkortningssätt förekom dock i mycket begränsad omfattning inom handeln. Knappt 2 procent av de anställda kom i åtnjutande av detta förkortningssätt.

När vissa arbetsdagar förkortades var det enligt tabell N för nästan 18 procent av de anställda fråga om lördagar, vilka avslutades tidigare. Personal med denna förkortningsform fick som regel mindre förkortning än 3 timmar per vecka. Omkring 4 procent erhöll förkortning av någon annan dag än lördag och nästan 28 procent fick lördagar i kombination med andra dagar förkortade. De flesta, eller ca 36 procent, erhöll förkortade arbets-

Tabell M. Antal anställda med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande inom detaljhandeln m. m. i och med 1960

Bransch Personalgrupp	Vissa arbets- dagar för- kortade		Hellediga dagar ¹		Vissa arbets- dagar för- kortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent
	Antal anställ- da	Pro- cent	Antal an- ställda	Pro- cent	Antal an- ställda	Pro- cent	Antal an- ställda	Pro- cent		
<i>Hela detaljhandeln m. m.</i>	144 723	84,5	17 346	10,1	6 496	3,8	2 694	1,6	171 259	100,0
<i>Enskild detaljhandel m. m.</i>	119 879	83,1	16 274	11,3	5 725	4,0	2 367	1,6	144 245	100,0
<i>Enskild, egentlig de- taljh.</i>	86 641	82,5	11 010	10,5	5 614	5,3	1 753	1,7	105 018	100,0
Kontorspersonal.	4 381	78,9	547	9,8	261	4,7	365	6,6	5 554	100,0
Butikspersonal.	66 013	88,3	5 122	6,8	3 660	4,9	—	—	74 795	100,0
Hantverkspersonal. ..	9 059	63,3	3 285	23,0	914	6,4	1 050	7,3	14 308	100,0
Lagerpersonal.	4 535	69,3	1 310	20,0	552	8,4	150	2,3	6 547	100,0
Chaufförer.	1 851	64,1	654	22,6	198	6,9	185	6,4	2 888	100,0
Övriga.	802	86,6	92	10,0	29	3,1	3	0,3	926	100,0
<i>Restauranger o. kaféer</i>	24 238	95,5	1 035	4,1	55	0,2	57	0,2	25 385	100,0
Tjänstemän.	3 552	95,7	145	3,9	6	0,2	6	0,2	3 709	100,0
Serveringspersonal. ...	7 508	94,5	364	4,6	31	0,4	42	0,5	7 945	100,0
Ekonomipersonal.	12 948	97,0	379	2,8	18	0,1	9	0,1	13 354	100,0
Övriga.	230	61,0	147	39,0	—	—	—	—	377	100,0
<i>Betjäningsställen</i>	9 000	65,0	4 229	30,6	56	0,4	557	4,0	13 842	100,0
Kontorspersonal.	1	20,0	4	80,0	—	—	—	—	5	100,0
Butiks- o. hantverks- pers.	8 669	64,4	4 192	31,2	45	0,3	557	4,1	13 463	100,0
Övriga.	330	88,2	33	8,8	11	3,0	—	—	374	100,0
<i>Konsumtionsföre- ningar</i>	24 844	92,0	1 072	4,0	771	2,8	327	1,2	27 014	100,0
Kontorspersonal.	641	70,3	250	27,4	17	1,9	4	0,4	912	100,0
Butikspersonal.	21 235	95,4	299	1,3	729	3,3	—	—	22 263	100,0
Serveringspersonal. ...	667	99,6	3	0,4	—	—	—	—	670	100,0
Ekonomipersonal. ...	1 139	97,1	25	2,1	—	—	9	0,8	1 173	100,0
Lagerpersonal.	140	24,5	422	73,9	9	1,6	—	—	571	100,0
Chaufförer.	226	52,3	52	12,0	5	1,2	149	34,5	432	100,0
Övriga.	796	80,2	21	2,1	11	1,1	165	16,6	993	100,0

¹ Lördagar och/eller andra dagar men ej lördagar under hela året.

dagar genom förlängning av obetalda raster jämte tidigare avslutning av arbetet på lördagarna med högst en timme.

Av tabell M att döma tycks förkortade arbetsdagar ha varit något vanligare inom konsumtionsföreningarna än inom den enskilda handeln. En viss olikhet mellan de båda områdena förelåg också i fråga om de dagar som förkortades. För den enskilda handeln utgjordes dessa dagar enligt

Tabell N. Antal anställda med olika sätt för förkortning av arbetsdagar inom detaljhandeln m. m. i och med 1960

Bransch Personalgrupp	Förkortning av lördagar		Förkortning av annan dag än lördag		Förkortning av lördag och annan dag		Förlängda raster inkl. högst en tim. förk. på lörd.		Summa	Pro- cent
	Antal anställda	Pro- cent	Antal anställda	Pro- cent	Antal anställda	Pro- cent	Antal anställda	Pro- cent		
<i>Hela detaljhandeln m. m.</i>	30 107	17,6	6 347	3,8	47 393	27,6	60 876	35,5	144 723	84,5
<i>Enskild detaljhandel m. m.</i>	28 883	20,0	5 624	3,9	32 325	22,4	53 047	36,8	119 879	83,1
<i>Enskild, egentlig de- taljh.</i>	23 410	22,3	4 377	4,2	29 965	28,5	28 889	27,5	86 641	82,5
Kontorspersonal....	2 363	42,6	511	9,2	930	16,7	577	10,4	4 381	78,9
Butikspersonal....	15 792	21,1	2 911	3,9	24 433	32,7	22 877	30,6	66 013	88,3
Hantverkspersonal..	2 921	20,4	922	9,4	2 132	14,9	3 084	21,6	9 059	63,3
Lagerpersonal....	1 372	21,0	26	0,4	1 666	25,4	1 471	22,5	4 535	69,3
Chaufförer.....	636	22,0	7	0,3	555	19,2	653	22,6	1 851	64,1
Övriga.....	326	35,2	—	—	249	26,9	227	24,5	802	86,6
<i>Restauranger o. kaféer</i>	738	2,9	430	1,7	834	3,3	22 236	87,6	24 238	95,5
Tjänstemän.....	64	1,7	57	1,5	332	8,9	3 099	83,6	3 552	95,7
Serveringspersonal...	231	2,9	102	1,3	26	0,3	7 149	90,0	7 508	94,5
Ekonomipersonal....	433	3,2	248	1,9	475	3,6	11 792	88,3	12 948	97,0
Övriga.....	10	2,6	23	6,1	1	0,3	196	52,0	230	61,0
<i>Betjäningsställen....</i>	4 735	34,2	817	5,9	1 526	11,0	1 922	13,9	9 000	65,0
Kontorspersonal....	1	20,0	—	—	—	—	—	—	1	20,0
Butiks- o. hantverks- pers.	4 458	33,1	817	6,1	1 526	11,3	1 868	13,9	8 669	64,4
Övriga.....	276	73,8	—	—	—	—	54	14,4	330	88,2
<i>Konsumtionsföre- ningar.....</i>	1 224	4,5	723	2,7	15 068	55,8	7 829	29,0	24 844	92,0
Kontorspersonal....	222	24,3	9	1,0	78	8,6	332	36,4	641	70,3
Butikspersonal....	774	3,5	712	3,2	14 091	63,3	5 658	25,4	21 235	95,4
Serveringspersonal...	15	2,2	1	0,2	81	12,1	570	85,1	667	99,6
Ekonomipersonal....	40	3,4	—	—	144	12,3	955	81,4	1 139	97,1
Lagerpersonal....	63	11,0	1	0,2	55	9,6	21	3,7	140	24,5
Chaufförer.....	84	19,5	—	—	74	17,1	68	15,7	226	52,3
Övriga.....	26	2,6	—	—	545	54,9	225	22,7	796	80,2

tabell N oftare av lördagar än vad fallet var för konsumtionsföreningarna, där förkortningen i stället var utspridd på flera veckodagar. Vidare lägger man märke till att förkortade arbetsdagar oftare förekom inom restauranger och kaféer än inom de båda övriga branscherna inom den enskilda handeln. Denna förkortning bestod för restauranger och kaféer till övervägande delen av att obetalda raster förlängdes. Till sist kan konstateras att hellediga dagar uttogs särskilt ofta inom betjäningsställena jämfört med övriga bran-

scher. Därvid var det för betjäningsställena i första hand fråga om ett antal fria lördagar.

Mellan de olika personalgrupperna varierade förkortningssätten rätt väsentligt. Så t. ex. erhöll butiks-, serverings- och ekonomipersonal i större omfattning än andra grupper förkortning i form av kortare arbetsdagar. Särskilt bland serverings- och ekonomipersonal förekom det ofta att förkortningen uttogs genom förlängda raster. Hellediga dagar var däremot ett förhållandevis vanligt förkortningssätt bland chaufförer och hantverks- och lagerpersonal. Dessutom fick av chaufförer och hantverkspersonal en ej obetydlig del fria lördagar året om. Även för kontorspersonalen förkortades arbetstiden relativt ofta genom hellediga dagar, medan förkortning av vissa arbetsdagar förekom i mindre grad. Inom den enskilda, egentliga detaljhandeln var det också för kontorsanställda jämförelsevis vanligt med förkortning i form av 5-dagars arbetsvecka.

I fråga om förkortningssätten föreligger tydligen en väsentlig skillnad mellan handeln och industrin. Således var det ytterst ovanligt inom industrin att enbart vissa arbetsdagar förkortades, medan detta snarast var regel inom handeln. Förlängning av obetalda raster exempelvis förekom knappast inom industrin, under det att denna förkortningsform var den mest vanliga inom handeln, när arbetsdagen förkortades. I stället förkortades arbetstiden inom industrin i betydligt större utsträckning än inom handeln genom införandet av 5-dagars arbetsvecka med lediga lördagar året om.

Denna olikhet i sättet för arbetstidsförkortningens genomförande sammanhänger med att handeln i motsats till industrin är av servicekaraktär. Inom industrin var det ofta så att driftstiden anpassades efter arbetstiden. Om t. ex. förkortningen uttogs genom fria sommarlördagar, låg driften i företaget i fråga som regel nere under dessa dagar. På grund av den servicebetonade karaktären hos handelsföretagen kunde man inom handeln inte förfara på det sättet, utan där fick i stället utläggningen av förkortningen rätta sig efter företagets öppethållningstider. Detta förklarar också till stor del varför den personal som har med den direkta försäljningen till allmänheten att göra i viss mån skilde sig från övrig personal i fråga om förkortningens utläggning.

E. Sammanfattning

Den nya arbetstidslagstiftningen har enligt denna undersökning resulterat i att så gott som samtliga handelsanställda har fått sin arbetstid förkortad till 45 timmar per vecka i den mån de tidigare hade längre arbetstid. När det gäller längden av arbetstiden har med andra ord avtalsfriheten som regel inte utnyttjats inom handeln liksom fallet för övrigt också var inom industrin.

Ser man till handeln i sin helhet erhöll över 87 procent av de anställda arbetstidsförkortning under perioden 1958—1960. Före förkortningen uppgick medelveckoarbetstiden för hela handeln till 46,8 timmar och efter densamma till 44,4 timmar, vilket innebär en minskning med 5,2 procent. Om endast anställda med längre arbetstid än 45 timmar per vecka hade fått förkortning skulle minskningen ha uppgått till 4,8 procent. Detta betyder att även de anställda som tidigare hade 45-timmars arbetsvecka eller därunder kom i åtnjutande av kortare arbetstid.

I motsats till förhållandet inom industrin uttogs förkortningen inom handeln oftast genom förkortade arbetsdagar. Denna förkortningsform erhöll nästan 85 procent av de handelsanställda som kom i åtnjutande av förkortning. För en stor del av de anställda med detta förkortningssätt förkortades arbetstiden genom att raster förlängdes. Däremot fick en mycket liten del av de anställda, eller knappt 2 procent, förkortning i form av 5-dagars arbetsvecka.

Den här relaterade undersökningen avser som tidigare nämnts endast detaljhandeln. Partihandeln är alltså inte medtagen. Vidare bör erinras om att undersökningen ej omfattar ägare av eller delägare i företaget och deras familjemedlemmar och ej heller högre tjänstemän såsom direktörer och disponenter. Ingenting kan därför här sägas om hur arbetstiden utvecklats för dessa kategorier i samband med arbetstidsförkortningen.

KAPITEL 4

Arbetstidsförkortningen inom övriga områden

A. Informationskällor

I detta kapitel redogörs för arbetstidsförkortningens utläggning inom områden som inte hänförs till industri eller handel. De områden som behandlas är privat och statlig byggnads- och anläggningsverksamhet, privat och statligt kommunikationsväsende, hälso- och sjukvård, kommunal verksamhet samt jordbruk och skogsbruk.

Den huvudsakliga informationskällan beträffande förkortningens utläggning har utgjorts av kollektivavtal och arbetstidsföreskrifter. För att få en mera nyanserad bild av utläggningen har informationer dessutom inhämtats från representanter för arbetsgivare- och arbetstagarorganisationer. Uppgifter om antalet anställda bygger på officiell statistik, där så har varit möjligt, och på organisationernas upplysningar om antalet medlemmar, korrigerade med hänsyn till uppskattad organisationsfrekvens.

De på så sätt inhämtade uppgifterna om antalet anställda avser förhållandena under 1960, det år då arbetstidsförkortningen var helt genomförd. Uppgifterna, vilka blott får betraktas som ungefärliga, innefattar liksom för industrin och handeln i princip endast heltidsanställda. Deltidsanställda har alltså inte medtagits. Detta gör att uppgifterna är lägre än de som exempelvis erhålls vid arbetskraftsundersökningar av den typ som arbetsmarknadsstyrelsen tillsammans med statistiska centralbyrån utför.

Vidare har materialet inte tillåtit någon närmare redogörelse för hur de anställda inom de skilda områdena fördelas på olika förkortningssätt. Vad som kunnat anges är i stort sett endast antalet anställda som fått respektive inte fått förkortning samt vilka förkortningssätt som varit mest karakteristiska inom de olika områdena. Det har således inte varit möjligt att i den utsträckning som varit önskvärt redogöra för hur förkortningssätten varierat mellan olika personalkategorier. För en sådan allsidig belysning av förkortningen skulle en speciell statistisk undersökning ha fordrats i likhet med dem som utförts för industrin och handeln.

På grundval av de sålunda inhämtade uppgifterna lämnas i nästa avsnitt i tur och ordning en redogörelse för hur arbetstidsförkortningen utlagts inom de skilda verksamhetsgrenarna. Efter detta avsnitt följer en sammanfattning, där förkortningssätten inom de olika områdena redovisas i tabellform.

B. Förkortningens utläggning inom olika områden

1. Byggnads- och anläggningsverksamhet

Den verksamhet som här behandlas omfattar statligt och privat anställda vid bostads- och fabriksbyggen, anläggningar av kraftverk, dammar, flygfält, broar och liknande samt vägbyggen. Däremot ingår inte t. ex. banarbetare vid statens järnvägar, kommunalanställda som sysselsätts vid gatuarbeten och liknande.

I den på så sätt avgränsade byggnads- och anläggningsverksamheten beräknas ungefär 229 000 vara sysselsatta. Antalet arbetare uppgår till 207 000 och av de resterande 22 000 svarar arbetsledare och övriga tjänstemän för ungefär hälften vardera.

Av samtliga dessa anställda erhöll 197 000 förkortad arbetstid från 48 till 45 timmar per vecka. Förkortningen genomfördes för flertalet anställda med en timmes reducerad veckoarbetstid under vart och ett av åren 1958, 1959 och 1960. I det angivna antalet ingår förutom arbetare även arbetsledare, av vilka samtliga beräknas ha fått sin arbetstid förkortad. Återstående 32 000 som alltså inte fått någon förkortning utgörs av andra tjänstemän än arbetsledare samt landets ca 22 000 målare, vilka redan före 1958 hade kortare ordinarie veckoarbetstid än 45 timmar. Här återfinns också ett begränsat antal underjordsarbetare, vilka av samma anledning ej heller berörts av förkortningen.

1960 års kollektivavtal för arbetare inom byggnadsbranschen rymmer beträffande den ordinarie arbetstidens förläggning i princip inga möjligheter till lokala undantag. Arbetstiden skall under vinterhalvåret vara 8,5 timmar per dag måndag—fredag och 5,5 timmar på lördag, vilket ger 48 timmar per vecka. Den på så sätt intjänade tiden skall uttas genom fria lördagar under sommarhalvåret, hellediga vardagar mellan jul och nyår samt ytterligare några hellediga vardagar i samband med helgerna vid trettondagen och 1 maj.

För arbetare inom anläggningsverksamheten åter har avtalens bestämmelser om arbetstidens förläggning under veckan och året utformats med rikare möjligheter till lokala överenskommelser. Den avgjort vanligaste formen för förkortningens genomförande var dock liksom för byggnadsarbetarna hellediga sommarlördagar i kombination med hellediga helgdagsaftnar, håldagar o. d.

Arbetsledarna vilka också som nämnts erhållit förkortning har i stort sett följt respektive arbetargrupper i fråga om sättet för förkortningens genomförande.

2. Transportverksamhet¹

a. Statens järnvägar

Av de ca 62 800 som är sysselsatta vid statens järnvägar med dotterföretag har 57 300 kommit i åtnjutande av arbetstidsförkortning. 15 000 av dessa är kollektivavtalsanställda och de övriga 42 300 löneplansanställda. Av de senare utgör 33 500 stationär och 8 800 åkande personal.

För de kollektivavtalsanställda (verkstadsarbetare, banarbetare m. fl.) förkortades arbetstiden successivt med en timme per vecka under vart och ett av åren 1958, 1959 och 1960. Personal vid SJ:s biltrafik, vilken också är kollektivavtalsanställd, fick dock sin arbetstid förkortad till motsvarande 47 timmar per vecka under 1958 och direkt till 45 timmar per vecka i mitten av 1959.

Med undantag för biltrafikens s. k. turlistepersonal uttogs förkortningen för de kollektivavtalsanställda till övervägande del i form av ett antal lediga lördagar under sommarhalvåret. För turlistepersonalen (t. ex. busschaufförer och garagepersonal) stadgas däremot att hellediga dagar utgår endast i den mån övertiden per fyraveckorsperiod uppgår till 8 timmar.

Beträffande förkortningen för de löneplansanställda hävdades från arbetstagarhåll vid förhandlingarna 1957 att förkortningen borde utläggas i form av ett antal arbetsfria dagar, medan arbetsgivareparten hellre såg att den dagliga arbetstiden reducerades. Då man inte kunde träffa någon överenskommelse om förkortningssättet fortsatte man med oförändrade arbetstider de första fem månaderna under 1958. I samband med det sedvanliga tidtabellsskiftet vid utgången av maj vidtog man den första redueringen av den ordinarie arbetstiden. Den innebar i princip en förkortning av den dagliga arbetstiden med 10 minuter till 7 timmar och 50 minuter. Denna överenskommelse, som gällde för anställda med en arbetstid motsvarande 48-timmars arbetsvecka, avsåg perioden fram till tidtabellsskiftet ett år senare, den 31 maj 1959. Då övergick man i stället direkt till 45-timmars arbetsvecka, varvid den dagliga arbetstiden fastställdes till 7,5 timmar. Denna direkta övergång tillämpades för att man på så sätt skulle minska de organisatoriska svårigheterna vid arbetstidsförändringen.

Vid tillämpningen av denna föreskrift för arbetstiden erhöll den stationära personalen en extra fridag var tredje vecka, dvs. 17 extra fridagar per år. För att erhålla dessa fridagar måste emellertid 7 minuter tas tillbaka av den tidigare arbetstidsförkortningen med 10 minuter. Följaktligen innebar förkortningen för denna kategori en ökning av antalet lediga dagar med 17 per år samt en 3 minuter kortare daglig arbetstid jämfört med förhållandet under 1957. För den åkande personalen, som före 1958 hade en fridag var sjätte dag, innebar reformen att fridagen nu utgår var femte

¹ Kommunala trafikföretag redovisas inte här utan de behandlas i avsnittet för kommunal verksamhet.

dag samtidigt som den dagliga arbetstiden reducerades med 12 minuter. Antalet fridagar per år ökades härigenom med 12.

b. Privata godstransportföretag

Antalet anställda arbetare och tjänstemän inom privata godstransportföretag uppgår till ungefär 16 000 respektive 1 300. Bland arbetarna har så gott som samtliga fått arbetstiden förkortad från 48 till 45 timmar i veckan.

Transportarbetarnas avtal innehåller flera alternativa sätt för arbetstidsförkortningens utläggning. Avtalet för anställda vid företag med övervägande lokaltrafik tillåter utläggning av lediga lördagar under hela året. Detta förfaringssätt har också, där så har varit möjligt, ofta tillämpats. Inom flertalet övriga företag har arbetstidsförkortningen uttagits i form av hellediga dagar. Utläggningen av de lediga dagarna skall enligt avtalet ske efter arbetsgivarens bestämmelse med iakttagande av att varsel skall lämnas minst 6 dagar i förväg. Dessa fridagar — en eller flera i följd — skall utläggas i anslutning till sön- eller helgdagar i de fall arbetare och arbetsgivare inte enas om något annat.

c. Privata persontransportföretag

I privata persontransportföretag beräknas inemot 6 000 droskbilschaufförer och ca 3 000 busschaufförer vara anställda. Samtliga dessa anställda har under perioden 1958—1960 fått sin arbetstid förkortad. Som regel har förkortningen uttagits i form av hellediga dagar, ibland kombinerade med avkortade arbetspass vissa dagar.

d. Sjöfart

Inom sjöfartsnäringen förkortades den lagenliga ordinarie arbetstiden, som tidigare nämnts, i mitten av 1960 direkt från i genomsnitt 48 till 45 timmar per vecka. Förkortningen beräknas ha omfattat närmare 30 000 arbetstagare.

För den vaktgörande personalen, vari ingår såväl befäl som manskap, tillämpades på fartygen före arbetstidsförkortningen trevaks- eller tvåvaktssystem. Enligt trevaktssystemet indelades personalen i tre skift och varje skift arbetade sammanlagt högst 8 timmar per dygn. Tvåvaktssystemet åter innebar att arbetsstyrkan uppdelades i två vakter med sammanlagt högst 12 timmars arbetstid per dygn vardera vakten.

Båda dessa vaktssystem har bibehållits oförändrade efter förkortningen. Den ordinarie arbetstiden kommer på så sätt i genomsnitt under en viss tidsperiod att överstiga 45 timmar per vecka. För denna överskjutande tid skall personalen erhålla vederlag. Enligt överenskommelser mellan de avtalsslutande parterna bör vederlaget utgå i form av fritid i hamn under anställningstiden eller i samband med semester. Om detta inte är möjligt får kontant ersättning utbetalas. Till vaktindelad personal utgår därutöver

för arbetad sön- eller helgdag, vilket redan tidigare var fallet, vederlag genom ledighet under en vardag i hamn.

Även för icke vaktindelad personal, t. ex. dagmän och ekonomipersonal, utgår vederlag i form av fritid i hamn för arbetad sön- eller helgdag och för det antal timmar som den ordinarie arbetstiden under en viss tidsperiod överstiger 45 timmar per vecka i genomsnitt under perioden.

Under den tid som hittills förflutit sedan arbetstidsförkortningen genomfördes har för manskapets del den intjänta tiden inte alltid utgått i form av fritid i hamn. Inemot hälften beräknas ha uttagits genom kontant ersättning. För befälets del däremot har vederlaget som regel utgått i form av ledighet i land, ofta då i samband med semester.

3. Postverket

Omkring 7 000 av postverkets 20 300 anställda beräknas ha fått arbetstiden förkortad till motsvarande 45 timmar i veckan. Förkortningen har berört 5 800 av de ca 10 400 brevbärarna och 800 av 9 100 postassistenter och kontorister samt 400 anställda vid diligenstrafiken. De som inte erhållit någon förkortning hade en veckoarbetstid på 45 timmar eller mindre redan före arbetstidsförkortningen.

Enligt avtalet skulle veckoarbetstiden förkortas från 48 till 47 timmar fr. o. m. 1958 och till 45 timmar fr. o. m. juli 1959. I fråga om brevbärarna företogs emellertid i samband med förkortningen en omorganisation av deras arbetsrutiner. Detta medförde att förkortningens genomförande måste rätta sig efter den takt som omorganisationen på varje enskilt tjänsteställe medgav.

Med undantag för de anställda vid diligenstrafiken ledde arbetstidsförkortningen för samtliga berörda grupper till kortare daglig arbetstid. För diligenstrafikens anställda förkortades arbetstiden både genom att den dagliga arbetstiden förkortades och genom att ett antal hellediga lördagar uttogs.

4. Televerket

Vid televerket uppgår personalen — såväl kollektivavtalsanställd som löneplansanställd — till ungefär 32 500. Av dessa har omkring 17 000 fått sin veckoarbetstid förkortad till 45 timmar. Därtill kommer växelstationsföreståndare och hos dem anställda biträden, ca 2 000 respektive 3 500, vilka i princip också har fått förkortning.

För linje-, förråds- och anläggningsarbetare och för reparatörspersonal, linjemästare m. fl. tjänstemän inom anläggnings- och underhållsverksamheten, tillhoppa 14 800, förkortades arbetstiden till 47 timmar under 1958 och direkt till 45 timmar fr. o. m. mitten av 1959. De ca 2 200 anställda

vid verkstäderna fick däremot sin veckoarbetstid förkortad på vanligt sätt med en timme under vart och ett av förkortningsåren.

Förkortningssätten för dessa anställda har varierat mellan hellediga dagar, kortare arbetsdagar och kombinationer av dessa alternativ. Där det varit möjligt har man samlat upp ledigheten till lediga dagar, företrädesvis sommarlördagar. Denna möjlighet har i stor utsträckning stått öppen för verkets 8 500 kollektivavtalsanställda vid linje- och anläggningsarbeten.

Växelstationsföreståndare och deras biträden har uttagit förkortningen genom reducering av vissa arbetspass. Någon utökning av antalet hellediga dagar har som regel inte kunnat genomföras.

5. Hälso- och sjukvård

Totalt uppgår personalen inom hälso- och sjukvården — statlig såväl som kommunal — till ungefär 100 000. Av dessa utgör sjuksköterskor och barnmorskor ca 20 000, skötare (manliga och kvinnliga) vid mentalsjukhus och vid anstalter för psykiskt efterblivna och epileptiker 13 000, sjukvårdsbiträden m. fl. liknande grupper 28 000 samt ekonomipersonal 15 000. Samtliga dessa anställda, tillhopa 76 000, beräknas ha fått förkortning från 48- till 45-timmars arbetsvecka. Flertalet erhöll förkortning i två steg, dvs. med en timme under 1958 och med två timmar fr. o. m. mitten av 1959.

För sjuksköterskorna och sjukvårdsbiträdena upprättades nya arbetstidsschema i samband med förkortningen. Därvid strävade man efter att få arbetstiden förlagd till hela förmiddags- eller eftermiddagspass i stället för den tidigare uppdelningen av arbetstiden med lediga timmar under dagen. Samtidigt med denna omläggning erhöll personalen i fråga ett utökad antal hellediga dagar under året. I genomsnitt skulle minst en och en halv dag per vecka vara ledig mot tidigare endast en dag. Sjuksköterskor och sjukvårdsbiträden med vanlig dagtid och sådana i nattjänst fick som regel också antalet hellediga dagar respektive dygn utökade. Beträffande sjuksköterskorna har det emellertid på vissa håll, framför allt i de södra delarna av landet, till följd av brist på arbetskraft inte alltid varit möjligt att gå fram efter de angivna riktlinjerna utan kompensation har i vissa fall fått utgå i form av kontant ersättning.

Skötare vid mentalsjukhus och liknande anstalter har i allmänhet tagit ut arbetstidsförkortningen genom förkortade arbetspass och alltså inte genom någon utökning av antalet hellediga dagar. En mindre ökning av antalet lediga dygn har dock vid sidan av förkortade arbetspass förekommit för vissa skötare, exempelvis för sådana i nattjänst.

Ekonomipersonalen slutligen har till en del fått arbetstidsförkortningen utlagd på samma sätt som vårdpersonalen vid ifrågavarande sjukhus eller anstalt. Flertalet av ekonomipersonalen har emellertid erhållit förkortningen genom ett antal fria lördagar utspridda över hela året.

6. Kommunal verksamhet (exkl. sjukvård)

Sammansättningen av arbetskraften inom kommunerna är synnerligen heterogen. En stor grupp bildar personalen inom socialvården, exempelvis anställda vid ålderdomshem och andra liknande vårdanstalter samt hemvårdarinnor. En annan betydande grupp utgör, vilket i synnerhet gäller städerna, anställda vid industriella verk, trafikföretag och gatuarbeten. Sammanlagt uppgår antalet heltidsanställda inom kommunerna till ca 130 000. Liksom personal inom hälso- och sjukvården ingår ej i denna siffra folkskollärare och vissa andra grupper som avlönas enligt det statliga avlöningsreglementet. Däremot ingår exempelvis personalen vid Stockholms Spårvägar. Av samtliga dessa anställda beräknas omkring 66 000 ha fått del av arbetstidsförkortningen. Arbetstiden förkortades i allmänhet med en timme under 1958 och med två timmar fr. o. m. mitten av 1959.

Hur arbetstidsförkortningen har uttagits för de olika personalgrupperna har som regel bestämts av arbetsuppgifternas karaktär. Förkortningens utläggning inom kommunerna erbjuder därför en synnerligen oenhetlig bild. I mycket stora drag kan man dock skilja mellan två olika grupper av anställda med i princip olika förkortningssätt. Den ena gruppen utgörs av anställda inom socialvården och vid inrättningar av olika slag samt trafikpersonal vid trafikföretag. För en stor del av dessa regleras arbetstiden genom tjänstgöringslistor. Den andra gruppen består av personal som arbetar vid industriella verk och i trafikföretagens verkstäder samt vid gatuarbeten o. d. Oftast gäller vanlig dagtid för dessa anställda.

Den förstnämnda gruppen, uppgående till ca 28 000 anställda, har som regel erhållit arbetstidsförkortningen i form av ett antal hellediga dagar under året. Dessa dagar motsvarade inga särskilda veckodagar, utan ledigheten kunde infalla under vilken veckodag som helst. Dessutom var det vanligt att de hellediga dagarna kompletterades med reducerad arbetstid under vissa arbetsdagar. För den andra gruppen, ca 38 000 anställda, har arbetstidsförkortningen däremot i allmänhet genomförts i form av fria lördagar under en viss del av året, företrädesvis under sommarhalvåret. Utläggningen av förkortningen här påminner för övrigt mycket om det sätt på vilket förkortningen uttagits inom industrin.

7. Jordbruk och skogsbruk

De inom jordbruket fast anställda som berörts av arbetstidsförkortningen torde uppgå till omkring 30 000. Här ingår såväl arbetare som arbetsledare. En väsentlig del av jordbrukets arbetskraftsbehov täcks emellertid av tillfälligt anställda. Om även dessa medräknas kan sammanlagda antalet arbetstagare under sommarhalvåret 1960 beräknas ha uppgått till 45 000—55 000.

Arbetstidsförkortningen inom jordbruket genomfördes i två etapper. I början av 1958 reducerades den genomsnittliga veckoarbetstiden med en timme och vid månadsskiftet maj/juni 1959 med resterande två timmar.

Det avtal som gäller för de egentliga jordbruksarbetarna stadgar, nu liksom tidigare, varierande genomsnittstider per vecka för olika årstider. Under sommarhalvåret (april—oktober) utgör den avtalsenliga arbetstiden 48 timmar per vecka. Den högsta ordinarie arbetstiden per dag är 10 timmar (normalt 9 timmar måndag—fredag och 5 timmar på lördag). För att arbetstiden per vecka i genomsnitt skall bli 48 timmar under denna period stadgas i avtalet att 12 hellediga lördagar skall uttas under perioden. Arbetstiden under resten av året skall regleras så att den genomsnittliga veckoarbetstiden för helår räknat blir 45 timmar. Den får då emellertid aldrig understiga 40 eller överstiga 49 timmar. Beträffande förläggningen av arbetstiden under denna period ger bestämmelserna möjligheter till lokala överenskommelser. Kommer arbetare och arbetsgivare inte överens om annat tillämpas 5-dagars arbetsvecka under februari och mars.

För djurskötarna stadgas däremot en arbetstid av 180 timmar per fyra-veckorsperiod. Varje tjänstgjord sådan period berättigar djurskötarna till minst 4,5 fridagar. Dessa fridagar skall förläggas så att minst var tredje sön- och helgdag bli arbetsfri. Överstiger den dagliga arbetstiden 7 timmar och 40 minuter utgår kompensation i form av ledighet.

Inom trädgårdsodlingen har ca 5 000 anställda fått ut arbetstidsförkortningen i form av ledighet varannan lördag under tiden oktober—mars och ytterligare 10 lediga lördagar eller motsvarande reduktion av arbetstiden under tiden april—september. I likhet med avtalet för jordbruksarbetarna kan arbetstiden för de anställda inom trädgårdsodlingen fördelas så att den i görligaste mån svarar mot det varierande behovet av arbetskraft under sommaren och vintern. Därvid kan arbetstiden under sommarhalvåret motsvara 9 timmar måndag—fredag och 5 timmar på lördag, medan den under vinterhalvåret kan utgöra 7,5 respektive 5 timmar.

Den ordinarie veckoarbetstiden inom skogsbruket slutligen kan för flertalet anställda inte med bestämdhet anges. Där arbetar man nämligen som regel på ackord, varvid under vinterhalvåret dagsljuset ofta får bestämma arbetsdagens längd. De tidavlönade skogsarbetarna skall emellertid enligt avtalet ha 10 lediga lördagar under tiden juli—december. Denna ledighet inarbetas i förväg genom att man under 10 veckor arbetar 47,5 timmar mot 45 timmar under den övriga delen av året. Under de veckor lediga lördagar utgår skall veckoarbetstiden utgöra 42,5 timmar.

C. Sammanfattning

Föregående redogörelse visar att även utanför industrin och handeln har de anställda i enlighet med ändringarna i arbetstidslagstiftningen som re-

Tabell O. Antal anställda med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom vissa områden utanför industri och handel (1 000-tal)

Område	Huvudsaklig förkortningsform				Ingen förkortning ¹	Summa
	Vissa arb. dagar förkortade	Lediga lördagar april—oktober	Lediga dagar utspridda över hela året	Vissa arb. dagar förk. plus lediga dagar		
Byggnads- och anläggningsverksamhet.....	—	197,0	—	—	32,0	229,0
Transportverksamhet						
Statens järnvägar.....	—	15,0	—	42,3	5,5	62,8
Privata gods företag.....	—	—	16,0	—	1,3	17,3
Privat personbefordran ..	—	—	9,0	—	— ²	9,0
Sjöfart.....	—	—	30,0	—	— ²	30,0
Postverket.....	7,0	—	—	—	13,3	20,3
Televerket.....	5,5	8,5	8,5	—	15,5	38,0
Hälso- och sjukvård.....	13,0	—	15,0	48,0	24,0	100,0
Kommunal verksamhet (exkl. sjukvård).....	—	38,0	—	28,0	64,0	130,0
Jordbruk.....	—	—	—	35,0	— ²	35,0

¹ De anställda som återfinns här hade 45-timmars arbetsvecka eller mindre redan före förkortningen.

² Anställda utan arbetstidsförkortning kan förekomma men antalet är okänt.

gel fått sin arbetstid förkortad till 45 timmar per vecka. Detta gäller inte blott arbetstagare som arbetstidslagstiftningen formellt äger tillämpning på utan även övriga, exempelvis anställda i offentlig tjänst och privat anställda tjänstemän.

Ojämförligt oftare än inom industrin och handeln förkortades arbetstiden inom de här behandlade områdena i annan ordning än vad lagstiftningens övergångsbestämmelser anger. Här bortses då från sjöfartsnäringen, där som tidigare nämnts speciella övergångsbestämmelser gällde. Inom många områden frångick man alltså den successiva förkortningen med en timme per vecka under vart och ett av åren 1958, 1959 och 1960. I stället förkortade man veckoarbetstiden med en timme under 1958 och med två timmar under 1959. Som exempel på personal med en dylik förkortning kan nämnas den löneplansanställda personalen vid statens järnvägar, viss personal vid televerket, personal inom hälso- och sjukvård, personal inom den kommunala verksamheten samt anställda inom jordbruket. Anledningen till denna mera direkta övergång är att man velat förenkla arbetet när man infört nya bestämmelser om arbetstidens förläggning. Framför allt inom den offentliga sektorn förekommer arbetstidsscheman vars upprättande är ett komplicerat och tidskrävande arbete.

I tabell O sammanfattas hur arbetstidsförkortningen utlagts inom de skil-

da verksamhetsgrenarna. Förutom antalet anställda med olika förkortningssätt anges där också, då så har varit möjligt, antalet anställda utan förkortning. Som tidigare framgått varierade utläggningen inom de skilda verksamhetsfälten rätt väsentligt. Denna variation har dock inte till fullo kunnat återges kvantitativt, vilket skulle ha krävt en särskild statistisk undersökning. Vad som redovisas i tabellen är därför endast de förkortningssätt som varit mest typiska för de respektive områdena.

Inom flertalet områden har arbetstidsförkortningen utlagts i form av ett antal hellediga dagar, vilka ibland förenats med förkortade arbetsdagar. De hellediga dagarna har inom vissa områden utgjorts av sommarlördagar, ibland kombinerade med fria helgdagsaftnar, håldagar o. d. Så har exempelvis fallet varit inom byggnads- och anläggningsverksamheten, vilket område i fråga om förkortningssättet uppvisar stora likheter med industrin. Ledigheten har emellertid också ofta förlagts till andra veckodagar än lördagar. Detta beror på att många av de områden som här har behandlats är av utpräglad servicekaraktär. Helt allmänt kan dock sägas att man i så stor utsträckning som möjligt försökt att förlägga ledigheten i anslutning till sön- och helgdagar. Förkortning enbart genom avkortade arbetsdagar slutligen har liksom inom industrin förekommit i begränsad omfattning och där det förekommit har det som regel varit fråga om typisk servicepersonal.

Avslutningsvis skall framhållas att det i denna kartläggning inte har varit möjligt att täcka alla de områden utanför industrin och handeln som berörts av arbetstidsförkortningen. De personalgrupper som inte undersökts kan dock anses var för sig vara av mindre betydelse kvantitativt sett.

Förkortningen i huvuddrag och internationella jämförelser

Som tidigare nämnts utgjorde arbetstidsförkortningen i Sverige ingen isolerad företeelse internationellt sett. Så t. ex. förkortades arbetstiden under 1950-talet även i Västtyskland, Danmark, Norge och Finland. I det följande skall en redogörelse lämnas för arbetstidsförkortningen i de nordiska grannländerna. För att jämförelser med dessa länder skall underlättas redogörs emellertid först för huvuddragen av förkortningen inom de olika verksamhetsområdena här i landet.

A. Huvuddragen av förkortningen i Sverige

De nya lagbestämmelserna om en maximiarbetsdag på 45 timmar per vecka har enligt föreliggande undersökning slagit igenom på praktiskt taget samtliga områden av arbetslivet. Så har fallet varit oavsett arbetslagarna formellt gäller för ifrågavarande område eller ej. De arbetstagare som inte kommit i åtnjutande av arbetstidsförkortningen har som regel utgjorts av sådana som hade kortare veckoarbetsdag än 45 timmar redan före förkortningen. Emellertid har det förekommit att även dessa arbetstagare har fått sin arbetsdag ytterligare förkortad.

Inom industrin erhöll 92 procent av arbetarna och 37 procent av tjänstemännen reducerad arbetsdag. För båda dessa grupper tillsammans uppgick andelen som berörts av förkortningen till ungefär 80 procent. Inom detaljhandeln åter fick omkring 87 procent av de anställda förkortning om man ser till samtliga yrkesgrupper tillhopa. Vad de övriga undersökta områdena beträffar torde andelen anställda med förkortning ha uppgått till i stort sett samma genomsnittliga procenttal som för industrin och handeln eller till mellan 75 och 80 procent.

För arbetare inom industrin uppgick den ordinarie medelveckoarbetsdagen före förkortningen till 47,5 timmar och efter densamma till 44,8 timmar och för tjänstemännen till 42,6 respektive 41,7 timmar. Båda kategorierna tillsammans uppnådde en veckoarbetsdag på 46,4 timmar före och 44,1 timmar efter förkortningen. Arbetstiden förkortades alltså i genomsnitt med 5,8 procent för arbetarna, 2,0 för tjänstemännen och med 4,8 procent för båda grupperna tillsammans. Inom detaljhandeln var medelveckoarbetsdagen för samtliga yrkesgrupper tillhopa 46,8 timmar före för-

kortningen och 44,4 timmar efter densamma, vilket innebär en minskning med 5,2 procent. Medelveckoarbetstiden och dess förändringar inom övriga områden av arbetslivet har inte beräknats, men förhållandena torde ha varit ungefär som inom industrin och handeln, eftersom andelen anställda med förkortning i stort sett överensstämde med dessa områden.

Med ledning av de här lämnade uppgifterna kan man uppskatta förkortningens omfattning för landets samtliga arbetstagare. Dessa beräknas uppgå till ungefär 3,5 miljoner, varav ca 85 procent utgörs av heltidsanställda och resten av deltidanställda. Av de förra arbetstagarna kan mellan 75 och 80 procent antas ha erhållit reducerad arbetstid. Hänsyn har då tagits till att ingen förkortning ägt rum inom vissa områden, t. ex. inom statsförvaltningen. Räknar man med att de deltidanställda inte berörts av förkortningen kommer man alltså fram till att mellan 65 och 70 procent av samtliga arbetstagare i landet har fått del av arbetstidsförkortningen. Detta innebär i sin tur att medelveckoarbetstiden för alla arbetstagare tillsammans minskat med i runt tal 4 procent.

Arbetstidsförkortningen inom industrin och handeln genomfördes med få undantag i enlighet med lagens övergångsbestämmelser, nämligen med en timme under vart och ett av åren 1958, 1959 och 1960. Det viktigaste undantaget utgör tidningstryckerierna, där förkortningen i stället genomfördes direkt från 48 till 45 timmar i mitten av 1959. På områden utanför industrin och handeln var det däremot mera vanligt att man förkortade arbetstiden i annan ordning än den som lagen föreskriver. Ofta förkortades veckoarbetstiden där med en timme under 1958 och med två timmar under 1959. Så var exempelvis fallet för flertalet anställda med förkortning i offentlig tjänst och för anställda inom jordbruket. Inom sjöfartsnäringen, där enligt lag förkortningen skulle ske på en gång i mitten av 1960, följde man i allmänhet lagstiftningen.

Det vanligaste sättet för arbetstidsförkortningens utläggning var inom samtliga områden av arbetslivet med undantag för detaljhandeln att ett antal hellediga dagar uttogs. Ledigheten bestod ofta av fria sommarlördagar, vilka ibland kombinerades med fria helgdagsaftnar, håldagar o. d. De hellediga dagarna kunde också utgöras av lördagar utspridda över hela året eller av andra veckodagar än lördagar. Inom industrin erhöll bland arbetstagare med reducerad arbetstid omkring 70 procent av såväl arbetarna som tjänstemännen denna form av förkortning. Detta förkortningssätt var också vanligt inom exempelvis byggnads- och anläggningsverksamheten och inom den kommunala verksamheten. Vidare förekom det ofta att hellediga dagar — lördagar eller andra dagar — kombinerades med förkortade arbetsdagar under hela eller en viss del av året. Detta förkortningssätt tillämpades exempelvis för sjuksköterskor och sjukvårdsbiträden, för löneplansanställda vid statens järnvägar och för jordbruksarbetare.

Inom detaljhandeln däremot förkortades arbetstiden huvudsakligast i

form av enbart förkortade arbetsdagar. Nästan 85 procent av de handelsanställda med förkortning erhöll denna förkortningsform. Huvudparten fick enbart lördagar eller dessa dagar i förening med andra dagar förkortade. För en stor del av de anställda reducerades arbetstiden inte blott genom att arbetsdagen avslutades tidigare eller påbörjades senare utan även genom att obetalda raster förlängdes.

Utom de här berörda förkortningssätten förekom också förkortning genom införande av 5-dagars arbetsvecka med lediga lördagar året om. Detta förkortningssätt var vanligast inom industrin, där ca 14 procent av arbetarna och 16 procent av tjänstemännen fick förkortningen i fråga. Inom övriga områden var det blott ett fåtal anställda som kom i åtnjutande av 5-dagars arbetsvecka, inom detaljhandeln exempelvis endast omkring 2 procent av anställda med förkortning.

Sättet för arbetstidsförkortningens utläggning varierade i stor utsträckning såväl mellan olika verksamhetsområden som mellan olika personalkategorier inom ett och samma område. Variationen har uppstått genom att de centrala parterna (förbunden) på arbetsmarknaden som regel har hänskjutit frågan om förkortningens utläggning till de lokala instanserna. Att variationsrikedomen på så sätt blivit så stor tyder på att de lokala parterna vid förkortningens utläggning tagit hänsyn till de olika arbetsförhållandena på arbetsplatserna. Speciellt tyder skillnaden i förkortningssätten mellan t. ex. industrin och handeln på att man fått ta hänsyn till om arbetet i fråga är av servicekaraktär eller ej.

Ser man till arbetstidsförläggningen under år 1960 för samtliga arbetstagare, dvs. arbetstagare såväl med som utan förkortning, finner man att inom industrin ca 15 procent av arbetarna och 10 procent av tjänstemännen hade 5-dagars arbetsvecka året om. Vidare hade inom industrin omkring 50 procent av arbetarna och 70 procent av tjänstemännen fria lördagar under sommaren. Det höga procenttalet här för tjänstemännens del beror inte i första hand på att arbetstiden förkortats utan på att inarbetning av sommarlördagar blivit vanligare. Även utanför industrin har denna tendens till utökad inarbetning förelegat bland arbetstagare vars arbetstid inte förkortats.

Förläggningen av arbetstiden inom industrin eller övriga områden under 1960 behöver emellertid inte vara den som slutgiltigt kommer att råda vid den nya arbetstidslängden. Full anpassning till den kortare arbetstiden hade då med all sannolikhet ännu inte hunnit inträffa vare sig för arbetstagare med eller för sådana utan förkortning.

Här kan exempelvis nämnas att inom industrin 5-dagars arbetsvecka i betydande utsträckning införts under 1962 för såväl arbetare som tjänstemän. En omfördelning av arbetstiden har också efter arbetstidsförkortningen ägt rum för tjänstemän i statsförvaltningen, i det att dessa under 1962 erhållit ett utökat antal lediga sommarlördagar. Slutligen kan nämnas att

banktjänstemän samt försäkringstjänstemän på avdelningskontor under 1961 kom i åtnjutande av ett antal lediga sommarlördagar samtidigt som försäkringstjänstemän på huvudkontor fick 5-dagars arbetsvecka året om. Denna omläggning av arbetstiden för bank- och försäkringstjänstemännen innebar en viss reducering av arbetstiden.

Föreliggande kartläggning har när det gäller områden utanför industrin och handeln endast varit av summarisk karaktär. Vidare täcker inte kartläggningen samtliga områden av förvärvslivet, där arbetstidsförkortning ägt rum. De områden som inte har undersökts är dock om man ser till antalet anställda av mindre betydelse. Det bör också erinras om att undersökningen inte omfattar arbetsgivare och ej heller vissa högre tjänstemän såsom direktörer och disponenter. Hur dessa kategorier har berörts av förkortningen kan därför inte anges.

B. Förkortningen i Finland

Den arbetstidslag som numera gäller i Finland och som utfärdades år 1946 föreskriver att den ordinarie arbetstiden skall vara högst 47 timmar per vecka utom i vissa undantagsfall då den får uppgå till 48 timmar. Redan 1958 förkortades emellertid kollektivavtalsvägen den sålunda i lagen fastställda maximiarbetstiden till 45 timmar per vecka samtidigt som arbetstiden i kontinuerligt treskiftsarbete förkortades från 44—46 timmar till 42 timmar.

Någon undersökning har i Finland inte företagits rörande formerna för arbetstidsförkortningens utläggning. Det kan dock nämnas att förkortningen i företag tillhörande finska arbetsgivareföreningen som regel har uttagits genom att arbetstiden på lördagarna avkortades med två timmar enligt iakttagelser gjorda av representanter för nämnda organisation. Man har alltså inte som ofta varit fallet i Sverige infört fria lördagar under hela eller en viss del av året med eventuell förlängning av övriga arbetsdagar. Trots att arbetstidslagen inte utgör något hinder har man blott i undantagsfall slagit in på den vägen och då har rent tekniska skäl legat bakom förfaringssättet.

C. Förkortningen i Danmark

I Danmark har alltsedan mitten av 1940-talet vid upprepade tillfällen krav rests från fackföreningshåll om en generell förkortning av arbetstiden. Dessa krav ledde till resultat vid avtalsförhandlingarna mellan parterna på arbetsmarknaden under vintern 1957—1958. Tidigare hade endast vissa speciella grupper av arbetare lyckats uppnå en mindre reducering av arbetstiden. Till skillnad från förhållandena i Sverige var den generella arbetstidsförkortningen i Danmark enbart en avtalsfråga, emedan där inte förekommer någon arbetstidslagstiftning i samma mening som i Sverige.

Arbetstidsförkortningen har undersökts av Socialforskningsinstitutet i samverkan med danska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen.¹ En del av denna undersökning inriktades på frågan om förkortningens omfattning och utläggning och det är denna del som ligger till grund för redogörelsen i det följande.

Liksom i Sverige genomfördes arbetstidsförkortningen i Danmark under åren 1958—1960. Arbetstiden förkortades då för samtliga arbetstagare med undantag för jordbruksarbetare från i regel 48 till 45 timmar per vecka. De arbetstagare som tidigare hade 45-timmars arbetsvecka eller därunder fick ingen förkortning. För jordbruksarbetarna reducerades veckoarbetstiden från 50 timmar i genomsnitt under året till 48 timmar. I olikhet med förhållandena i Sverige kom med andra ord dessa arbetare inte ned till samma korta arbetstid som övriga arbetare.

Inom industrin förkortades arbetstiden i vissa företag successivt som i Sverige med en timme i veckan under vart och ett av åren 1958, 1959 och 1960. I övriga företag förkortades den däremot direkt till 45 timmar i veckan under våren 1959. Ungefär hälften av industriarbetarna erhöll förkortningen successivt och resten på en gång. För detaljhandelns del har förkortningen i allmänhet skett etappvis liksom i Sverige. I vissa större butikskedjor i Köpenhamn förkortades dock arbetstiden direkt till 45 timmar per vecka redan under 1958. Inom jordbruket och övriga områden av förvärvslivet tycks förkortningen i flertalet fall ha uttagits på en gång under 1959.

Förkortningen i Danmark har alltså som regel genomförts i ett hastigare tempo än i Sverige. Detta gäller framför allt industrin, där det i Sverige i stort sett endast var tidningstryckerierna som tillämpade den direkta förkortningen.

Andelen arbetare med förkortning inom industrin beräknas ha uppgått till ungefär 96 procent. Huvudparten av dessa hade före förkortningen en arbetstid på 48 timmar per vecka, medan de som inte fick någon reduktion hade en arbetsvecka på 45 timmar eller därunder. Inom övriga områden uppgick veckoarbetstiden för arbetarna överlag till 48 timmar, varför samtliga arbetare där erhöll förkortning. För tjänstemännens del däremot antas ingen förkortning ha ägt rum inom vare sig industrin eller något annat område. Ser man på båda dessa arbetstagargrupper tillsammans finner man att omkring 78 procent fick förkortning inom industrin och ungefär 30 procent inom handeln.

För industriarbetarna innebar förkortningen i sin helhet att veckoarbetstiden genomsnittligt sett minskade med ca 5 procent. Då vissa arbetare fick förkortning på en gång och andra etappvis var förkortningens storlek olika under olika år. Den genomsnittliga veckoarbetstiden reducerades med 0,5 procent under 1958, 3 procent under 1959 och 1,5 procent under 1960. Tar

¹ 45 timers ugens indførelse 1958—60 av Paul Milhøj m. fl. Socialforskningsinstitutets publikationer, Köpenhamn 1960.

man i betraktande även tjänstemännen uppgick förkortningen inom industrin under samtliga år tillsammans till drygt 4 procent. Inom handeln åter motsvarade förkortningen 6,25 procent för arbetarna, dvs. alla arbetare fick förkortning från 48 till 45 timmar per vecka, och för samtliga arbetstagare tillhoppa omkring 2 procent.

Tydligen var inom industrin omfattningen av arbetstidsförkortningen ungefär lika stor i Danmark som i Sverige. Detta gäller både om man ser på andelen arbetstagare som fick förkortning och om man ser på den procentuella minskningen av arbetstiden. För detaljhandelns vidkommande tycks förkortningen däremot ha varit av betydligt mindre omfattning i Danmark än i Sverige. Andelen handelsanställda med förkortning uppgick i Sverige till hela 87 procent och arbetstidsminskningen till 5,2 procent mot i Danmark som nämnts endast till 30 respektive 2 procent. Anledningen härtill är att inga tjänstemän (t. ex. kontorsanställda) i Danmark beräknas ha fått någon förkortning. Detta har man emellertid endast uppskattningsvis kommit fram till varför uppgifterna på denna punkt är osäkra.

Frågan om sättet för arbetstidsförkortningens utläggning har liksom i Sverige som regel överlämnats åt de lokala parterna på arbetsmarknaden. På grund härav har förkortningssätten också i Danmark kommit att variera i hög grad mellan olika företag och arbetsplatser.

Beträffande industrin kan tre olika huvudtyper av förkortningssätt särskiljas, nämligen förkortning av vissa arbetsdagar under veckan, utläggning av ett visst antal hellediga lördagar under året samt införande av fria lördagar året om med motsvarande förlängning av övriga arbetsdagar.

Vanligast inom industrin var under 1959 att vissa arbetsdagar förkortades, dvs. att ingen utökning av antalet fridagar ägde rum. Omkring 85 procent av arbetarna fick en dylik förkortning. Mest dominerande var förkortningsformen inom dryckesvaru-, byggnads-, trä-, gummi- och möbelindustrin. Vidare förekom den oftare på landsorten än i Köpenhamn, i det att andelen för de respektive områdena motsvarade 89 och 77 procent.

Förkortning i form av ett antal fria lördagar utspridda över året erhöll knappt 10 procent av industriarbetarna. Detta förkortningssätt var mest framträdande inom verkstads-, textil-, beklädnads- och tobaksindustrin. Ofta förenades de fria lördagarna med reducerad arbetstid under vissa veckodagar. Antalet fria lördagar varierade därför mellan olika arbetare beroende på hur stor denna reducering var. Ungefär hälften av de arbetare det här är fråga om erhöll under året 20 fria lördagar eller mera, medan resten erhöll ett färre antal.

Av industriarbetarna kom slutligen omkring 6 procent i åtnjutande av 5-dagars arbetsvecka med fria lördagar året om. I första hand förekom denna förkortningsform inom beklädnads- och tobaksindustrin, vilket antas sammanhänga med att där särskilt mycket kvinnor är sysselsatta. Det kan i övrigt konstateras att detta förkortningssätt var vanligast i de företag där

hela förkortningen uttogs på en gång. Då uppgifterna om förkortningens utläggning avser förhållandena under 1959, kan det därför tänkas att en större andel av arbetarna har fått 5-dagars arbetsvecka sedan förkortningen var helt genomförd.

Inom handeln har i flertalet fall förkortningen av arbetstiden tillgått så att den dagliga arbetstiden bibehållits, varefter den uppkomna övertiden uttagits i form av hela eller halva fridagar. Så har exempelvis fallet varit i de stora butikskedjorna i Köpenhamn. På vissa håll har dock enbart kontant ersättning utgått för övertiden och på andra håll har en kombination skett av kontant ersättning och ökad ledighet.

Som framgått av denna redogörelse föreligger en markant skillnad mellan Danmark och Sverige i fråga om sättet för arbetstidsförkortningens utläggning. Åtminstone gäller detta för industrin och handeln. Vad industrin beträffar var det sålunda i Sverige ojämförligt vanligast att hellediga dagar uttogs i eller utan förening med förkortade arbetsdagar. I Danmark däremot hade detta förkortningssätt blott en begränsad omfattning. Där var det i stället vanligast för industriarbetarna att vissa arbetsdagar förkortades, vilket förkortningssätt i gengäld förekom ytterst sällan i vårt land. Vidare infördes 5-dagars arbetsvecka i något mindre utsträckning i Danmark än här i landet. När det gäller handeln tycks de båda länderna skilja sig från varandra därigenom att tvärtemot förhållandena inom industrin hellediga dagar oftare uttagits i Danmark än i Sverige. För övriga områden av förvärvslivet har i Danmark inte någon utförligare kartläggning av förkortningen utförts, varför inga jämförelser för dessa områden kan göras mellan de båda länderna.

D. Förkortningen i Norge

Efter en hänvändelse från landsorganisationen tillsattes i Norge under 1954 en kommitté som skulle utreda frågan om en generell förkortning av arbetstiden. Kommittén avgav sitt betänkande under 1957 och i överensstämmelse med kommitténs förslag ändrades genom en lag av den 28 november 1958 den i arbetarskyddslagen angivna ordinarie arbetstiden från 48 till 45 timmar per vecka. Före denna tid hade vid olika tillfällen krav rests från arbetstagarhåll om reducering av 48-timmarsveckan men dessa krav ledde till framgång endast för vissa speciella grupper av arbetstagare.

I början av 1959 tillsattes en kommitté med uppgift att undersöka verkningarna av den på så sätt beslutade generella förkortningen. Tillsammans med norska arbetsgivareföreningen har kommittén utfört en speciell statistisk undersökning rörande förkortningens omfattning och utläggning i företag tillhörande arbetsgivareföreningen. Samma fråga har kommittén undersökt, dock mera summariskt, även för övriga företag och arbetsstäl-

len. I en delrapport som kommittén har avgett ingår bl. a. resultatet av dessa undersökningar.¹ Redogörelsen i det följande bygger på denna rapport.

Övergången till 45-timmarsveckan skulle enligt lag ske i två etapper. Från den 1 mars 1959 skulle arbetstiden sänkas till 46,5 timmar per vecka och från den 1 mars 1960 med ytterligare 1,5 timmar till 45 timmar per vecka. Men redan innan lagen antogs enades vid 1958 års förhandlingar norska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen om att föreslå sina respektive medlemmar att arbetstiden skulle sänkas direkt till 45 timmar per vecka redan den 1 mars 1959. Denna ordning för förkortningen tillämpades sedan inte endast för de arbetstagare som täcks av de nämnda organisationerna utan även för flertalet övriga arbetstagare som enligt lag kom i åtnjutande av förkortning.

Vad här sagts gäller samtliga områden av arbetslivet med undantag för bl. a. jordbruk, fiske, sjöfart och offentlig förvaltning, vilka områden inte faller under arbetarskyddslagen. I allmänhet förkortades dock arbetstiden även inom dessa områden, fastän det inte alltid skedde i samma ordning som för övriga områden. Så t. ex. kan nämnas att arbetstiden inom jordbruket reducerades till 45 timmar per vecka för år räknat i början av 1960.

I olikhet med förhållandena i Sverige förkortades alltså arbetstiden i Norge som regel på en gång och förkortningen till 45 timmar per vecka var där med få undantag tidigare genomförd än här i landet.

För de områden som faller under norska arbetsgivareföreningen, dvs. industri, landtransport, hotell och restauranger samt byggnads- och anläggningsverksamhet, uppgick andelen arbetare med förkortning till ungefär 89 procent sammanlagt. Andelen inom enbart industrin var något mindre eller omkring 87 procent. De arbetare som blev utan förkortning hade redan tidigare en veckoarbetstid på 45 timmar eller mindre. Enligt överenskomsten mellan arbetsgivareföreningen och landsorganisationen skulle dessa arbetare inte heller få någon ytterligare reducering av arbetstiden.

Som följd av arbetstidsförkortningen minskade inom de ovan nämnda områdena tillsammans den genomsnittliga ordinarie arbetstiden med 2,52 timmar per vecka, vilket betyder en minskning på drygt 5 procent. Omkring 80 procent av arbetarna fick full nedsättning av arbetstiden, dvs. från 48 till 45 timmar per vecka. Inom enbart industrin minskades arbetstiden med 2,44 timmar per vecka. Minskningen varierade dock väsentligt mellan de olika industrigrupperna. Den var minst inom tobaksindustrin, där den blott uppgick till 1,59 timmar per vecka. Detta beror på att ungefär hälften av arbetarna där erhöll förkortning till 45 timmar per vecka redan under 1958. Störst var minskningen vid bilverkstäder, möbelfabriker och radiofabriker, inom vilka grupper arbetstiden gick ned med mer än 2,95 timmar per vecka.

Omfattningen av arbetstidsförkortningen var således av ungefär samma storleksordning i Norge som i Sverige vad industrin beträffar. Om någon

¹ Virkningar av arbetstidsförkortningen från 48 till 45 timmar, rapport nr 1 (stencil).

skillnad förelåg mellan de båda länderna skulle det i så fall vara att omfattningen var något mindre i Norge än här i landet. Andelen industriarbetare med förkortning uppgick alltså till 87 procent i Norge mot 92 procent i Sverige, medan minskningen av den genomsnittliga ordinarie arbetstiden motsvarade 2,4 respektive 2,7 timmar per vecka. En liknande jämförelse för övriga områden, exempelvis handeln, kan inte göras då jämförbara siffror där saknas. Vidare är det inte möjligt att jämföra arbetstidsutvecklingen för tjänstemännens del. Någon speciell undersökning för dessa arbetstagare har inte företagits i Norge.

Liksom i Sverige har med få undantag sättet för arbetstidsförkortningens genomförande varit en fråga som beslutats lokalt. Formerna för förkortningen har därför varierat starkt inte blott mellan olika verksamhetsområden utan även mellan olika arbetsplatser inom ett och samma område. Hur förkortningen uttagits har i hög grad bestämts av arbetets art.

För industrins del var det vanligast att förkortningen uttogs i form av ett antal hellediga dagar, vilka oftast motsvarade varannan lördag under året. I företag som tillhör norska arbetsgivareföreningen erhöll drygt 68 procent av arbetare med förkortning hellediga dagar och omkring 48 procent varannan lördag ledig. Vidare förekom inom industrin att arbetstiden förkortades med en halv timme varje dag, vilken förkortningsform drygt 13 procent av arbetarna erhöll. För omkring 6 procent av industriarbetare som fick förkortning genomfördes 5-dagars arbetsvecka med lediga lördagar året om. Återstoden eller omkring 12 procent fick del av förkortningen på annat sätt.

För att belysa variationen mellan de olika industrigrupperna i fråga om förkortningssätten kan nämnas att förkortade arbetsdagar tillämpades för mindre än en procent av arbetarna inom möbelindustrin och för hela 41 procent inom den elektro-kemiska industrin. Varannan lördag fri erhöll 66 procent av arbetarna inom träindustrin och endast 34 procent inom livsmedelsindustrin. 5-dagars arbetsvecka åter genomfördes för 20 procent av arbetarna inom stenindustrin men för inga arbetare alls inom livsmedels- och tobaksindustrin. Beträffande variationen i förkortningssätten mellan olika geografiska områden kan slutligen som exempel nämnas att andelen arbetare med varannan lördag fri var större i Oslo med omnejd än i övriga landet, nämligen 62 respektive 49 procent.

Arbetstidsförkortningen inom handeln genomfördes i allmänhet så att de anställda fick sin arbetstid reducerad med en timme på lördagarna. Resten av förkortningen har fördelats på de övriga veckodagarna, ofta genom att de anställda vissa dagar börjar senare eller slutar tidigare. Ett vanligt sätt är också att den resterande förkortningen har uttagits genom fridagar, gärna under en av veckans tre första arbetsdagar.

Inom områden utanför industrin och handeln har förkortningen oftast uttagits antingen genom att vissa arbetsdagar förkortats eller genom att varannan lördag gjorts helledig. Helt allmänt kan sägas att anställda med

mera servicebetonade arbeten har fått arbetstiden under vissa arbetsdagar reducerad, medan övriga anställda i större utsträckning har kommit i åtnjutande av hellediga dagar.

Härav framgår att man i Norge i motsats till förhållandet i Danmark utlagt arbetstidsförkortningen på i stort sett samma sätt som i Sverige. I båda länderna dominerade inom exempelvis industrin hellediga dagar och inom handeln förkortad arbetstid på lördagarna. En olikhet var dock för industrins del att de hellediga dagarna i Norge inte så ofta som i Sverige motsvarade sommarlördagar utan mera varannan lördag över hela året. För industriarbetarna var det också vanligare i Norge än i Sverige att enbart vissa arbetsdagar förkortades. Däremot förekom det oftare här i landet än i Norge att industriarbetarna erhöll 5-dagars arbetsvecka med lediga lördagar året om.

BILAGA I

Tabell 1: 1. Arbetare inom egentlig industri under 1957 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Ordinarie veckoarbetstid i timmar									
	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9	47,0— 47,9	48,0	40,0— 48,0
<i>Hela industrin</i>	1,3	—	3,5	0,2	0,4	3,5	1,6	0,7	88,8	100,0
Gruvindustri.....	49,1	—	1,8	—	—	4,9	0,1	—	44,1	100,0
Metall- o. verkstadsindustri.....	—	—	2,0	—	—	3,4	0,4	0,7	93,5	100,0
Jord- o. stenindustri.....	0,2	—	7,4	—	—	2,7	0,1	0,3	89,3	100,0
Träindustri.....	—	—	0,3	—	—	0,5	—	0,4	98,8	100,0
Massa- o. pappersindustri.....	—	—	16,7	—	1,1	1,5	1,6	0,1	79,0	100,0
Grafisk industri.....	—	—	0,8	—	—	1,1	—	0,2	97,9	100,0
Livsm.- o. dryckesvaruindustri.....	0,3	—	1,5	1,0	2,0	3,5	10,0	0,1	81,6	100,0
Textil- o. beklädnadsindustri.....	0,2	—	1,4	0,7	0,7	8,2	5,0	1,8	82,0	100,0
Läder-, hår- o. gummivindustri.....	—	—	—	—	—	3,2	0,3	0,5	96,0	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. industri.....	0,7	—	10,4	—	—	5,9	—	1,6	81,4	100,0
Företag med 1—25 arb.....	0,9	—	1,5	—	—	3,6	1,1	0,4	92,5	100,0
» 26—100 ».....	0,7	—	1,0	0,2	0,4	2,9	2,2	1,3	91,3	100,0
» 101—200 ».....	1,7	—	1,9	0,2	0,2	2,8	1,3	1,2	90,7	100,0
» 201—500 ».....	1,4	—	4,6	0,2	—	3,7	1,5	0,5	88,1	100,0
» » över 500 ».....	1,6	—	5,1	0,1	0,7	4,0	1,7	0,3	86,5	100,0
Stor-Stockholm.....	0,3	—	2,0	0,2	1,1	2,1	2,6	0,6	91,1	100,0
Göteborg.....	—	—	0,8	—	0,8	4,8	1,2	0,4	92,0	100,0
Malmö.....	—	—	0,3	2,9	—	3,6	0,5	0,7	92,0	100,0
Övriga landet.....	1,7	—	4,1	—	0,2	3,6	1,6	0,8	88,0	100,0

Tabell 1: 2. Arbetare inom egentlig industri under 1958 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Ordinarie veckoarbetstid i timmar										
	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9	47,0— 47,9	48,0	40,0— 48,0	
<i>Hela industrin</i>	1,4	—	3,9	0,2	0,4	3,8	1,7	86,2	2,4	100,0	
Gruvindustri	51,0	—	1,7	—	—	4,6	0,2	42,5	—	100,0	
Metall- o. verkstadsindustri	—	—	2,0	—	—	3,7	0,5	93,6	0,2	100,0	
Jord- o. stenindustri	0,2	—	6,3	—	—	3,7	0,1	89,0	0,7	100,0	
Träindustri	—	—	0,5	—	—	0,6	1,0	96,0	1,9	100,0	
Massa- o. pappersindustri	—	—	21,6	—	1,0	0,3	1,5	75,1	0,5	100,0	
Grafisk industri	—	—	0,7	—	—	0,9	—	57,2	41,2	100,0	
Livsm.- o. dryckesvaruindustri	0,4	—	1,8	1,0	1,9	3,3	9,9	81,2	0,5	100,0	
Textil- o. beklädnadsindustri	0,3	—	1,3	0,8	0,8	9,6	4,6	81,6	1,0	100,0	
Läder-, hår- o. gummiv. industri	—	—	0,1	—	—	3,7	0,4	95,0	0,8	100,0	
Kemisk o. kem.-tekn. industri	0,4	0,2	10,0	—	—	6,7	0,2	82,5	—	100,0	
Företag med 1—25 arb.	0,8	—	1,7	—	—	3,7	1,7	84,9	7,2	100,0	
» 26—100 »	0,7	—	1,0	0,2	0,4	3,4	2,3	88,3	3,7	100,0	
» 101—200 »	1,7	—	2,0	0,1	0,2	2,9	1,4	90,4	1,3	100,0	
» 201—500 »	1,4	—	5,4	0,2	—	3,7	1,3	85,7	2,3	100,0	
» » över 500 »	1,8	—	5,6	0,2	0,7	—	1,9	84,4	1,1	100,0	
Stor-Stockholm	0,5	0,1	2,2	0,2	1,1	2,4	2,8	84,7	6,0	100,0	
Gothenburg	—	—	0,8	—	0,8	4,9	1,3	90,7	1,5	100,0	
Malmö	—	—	0,5	2,8	—	3,7	0,6	87,1	5,3	100,0	
Övriga landet	1,7	—	4,6	—	0,2	3,9	1,7	86,0	1,9	100,0	

Tabell 1: 3. Arbetare inom egentlig industri under 1959 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Ordinarie veckoarbetstid i timmar									
	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9	47,0— 47,9	48,0	40,0— 48,0
<i>Hela industrin</i>	1,4	—	4,1	0,2	0,4	4,6	89,3	0,0	0,0	100,0
Gruvindustri	54,0	—	1,7	—	—	3,5	40,8	—	—	100,0
Metall- o. verkstadsindustri	0,0	—	2,1	—	0,1	4,3	93,5	—	—	100,0
Jord- o. stenindustri	0,1	—	7,9	—	—	1,8	90,1	0,1	—	100,0
Träindustri	—	—	0,4	0,2	—	1,5	97,5	—	0,4	100,0
Massa- o. pappersindustri	0,0	—	22,3	—	1,1	1,4	75,2	—	—	100,0
Grafisk industri	—	—	0,7	0,6	—	1,9	96,5	0,3	—	100,0
Livsm.- o. dryckesvaruindustri	0,5	—	2,3	0,2	2,8	5,2	88,9	0,1	—	100,0
Textil- o. beklädnadsindustri	0,2	—	1,8	0,8	0,9	10,7	85,6	—	—	100,0
Läder-, hår- o. gummiv.industri	—	—	0,1	—	—	6,1	93,8	—	—	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. industri	1,1	—	9,2	—	0,0	6,9	82,8	—	—	100,0
Företag med 1—25 arb.	1,0	—	2,3	0,1	0,0	5,0	91,2	—	0,4	100,0
» » 26—100 »	0,7	—	1,2	0,2	0,6	4,9	92,3	0,1	—	100,0
» » 101—200 »	1,4	—	1,9	0,4	0,2	3,3	92,8	—	—	100,0
» » 201—500 »	1,3	—	5,1	0,2	0,2	3,9	89,5	—	—	100,0
» » över 500 »	1,8	—	6,4	0,2	0,7	5,1	85,8	—	—	100,0
Stor-Stockholm	0,4	—	2,0	0,4	1,1	3,1	93,0	—	—	100,0
Göteborg	—	—	0,8	—	1,4	5,2	92,6	—	—	100,0
Malmö	0,1	—	1,4	1,4	1,1	3,2	92,8	—	—	100,0
Övriga landet	1,7	—	4,9	0,1	0,2	4,8	88,2	0,0	0,1	100,0

Tabell 1: 4. Arbetare inom egentlig industri under 1960 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Ordinarie veckoarbetstid i timmar										
	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9	47,0— 47,9	48,0	40,0— 48,0	
<i>Hela industrin</i>	1,3	0,0	4,8	0,3	0,4	93,2	—	—	—	100,0	
Gruvindustri	51,2	—	1,5	—	—	47,3	—	—	—	100,0	
Metall- o. verkstadsindustri	0,1	—	2,7	0,0	0,0	97,2	—	—	—	100,0	
Jord- o. stendindustri	0,2	—	7,2	0,1	—	92,5	—	—	—	100,0	
Träindustri	—	—	1,0	0,1	0,1	98,8	—	—	—	100,0	
Massa- o. pappersindustri	0,0	—	27,8	—	1,1	71,1	—	—	—	100,0	
Grafisk industri	—	—	0,9	0,6	—	98,5	—	—	—	100,0	
Livsm.- o. dryckesvaruindustri	0,5	—	1,6	0,7	1,9	95,3	—	—	—	100,0	
Textil- o. beklädnadsindustri	0,3	0,2	1,5	1,0	1,0	96,0	—	—	—	100,0	
Läder-, hår- o. gummiv. industri	—	—	0,1	1,7	—	98,2	—	—	—	100,0	
Kemisk o. kem.-tekn. industri	0,9	—	10,0	—	0,0	89,1	—	—	—	100,0	
Företag med 1—25 arb.	0,9	0,2	1,8	0,5	0,0	96,6	—	—	—	100,0	
» » 26—100 »	0,7	—	1,6	0,4	0,5	96,8	—	—	—	100,0	
» » 101—200 »	1,8	—	3,5	0,2	0,2	94,3	—	—	—	100,0	
» » 201—500 »	1,3	—	6,1	0,3	0,0	92,3	—	—	—	100,0	
» » över 500 »	1,6	—	7,1	0,2	0,6	90,5	—	—	—	100,0	
Stor-Stockholm	0,6	—	1,6	0,5	0,6	96,7	—	—	—	100,0	
Göteborg	—	0,3	0,7	—	1,1	97,9	—	—	—	100,0	
Malmö	—	—	1,2	1,5	—	97,3	—	—	—	100,0	
Övriga landet	1,6	—	5,8	0,2	0,3	92,1	—	—	—	100,0	

BILAGA 2

Tabell 2: 1. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande under 1958 inom egentlig industri. Företagen fördelade efter industrigrupp, storleksklass och geografiskt område

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.-dagar förkortade				Hellediga dagar				Vissa arb.-dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent	
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/el. annan period	Summa	Procent	Summa			Procent
											Summa	Procent	
Hela industrin.....	34 761	10 458	45 219	10,2	172 021	169 453	41 142	382 616	85,9	17 525	3,9	445 360	100,0
Gruvindustri.....	94	—	94	1,6	1 676	4 011	—	5 687	98,4	—	—	5 781	100,0
Metall- o. verkstadsind.	3 408	1 884	5 292	2,5	90 462	103 282	5 155	198 899	93,4	8 696	4,1	212 887	100,0
Jord- o. stenindustri.....	7 086	774	7 860	35,3	6 794	4 701	1 371	12 866	57,9	1 516	6,8	22 242	100,0
Träindustri.....	7 698	558	8 256	20,2	20 260	9 203	2 011	31 474	77,1	1 093	2,7	40 823	100,0
Massa- o. pappersind.	7 982	1 267	9 249	26,8	3 686	1 589	19 808	25 083	72,6	207	0,6	34 539	100,0
Grafisk industri.....	247	40	287	2,2	8 671	3 664	105	12 440	97,3	60	0,5	12 787	100,0
Livsmed.- o. dryckesvaruind.	4 627	1 996	6 623	20,7	11 024	4 115	8 708	23 847	74,7	1 465	4,6	31 935	100,0
Textil- o. beklädnadsind.	2 850	2 889	5 739	11,5	14 170	24 972	2 650	41 792	84,1	2 171	4,4	49 702	100,0
Läder-, hår- o. gummivaruind.	—	447	447	2,4	9 407	6 259	202	15 868	85,9	2 167	11,7	18 482	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. ind....	769	603	1 372	8,5	5 871	7 657	1 132	14 660	90,6	150	0,9	16 182	100,0
Företag med 1—25 arb.	5 817	2 248	8 065	19,3	22 739	5 759	4 510	33 008	79,1	675	1,6	41 748	100,0
» 26—100 »	6 893	2 738	9 631	11,0	41 310	22 439	11 406	75 155	86,1	2 549	2,9	87 335	100,0
» 101—200 »	4 994	1 124	6 118	10,5	20 372	20 372	4 354	50 269	86,5	1 749	3,0	58 136	100,0
» 201—500 »	10 925	1 738	12 663	13,5	32 651	36 265	10 362	79 278	84,6	1 779	1,9	93 720	100,0
» över 500 »	6 132	2 610	8 742	5,3	49 778	84 618	10 510	144 906	88,1	10 773	6,6	164 421	100,0
Stor-Stockholm.....	862	1 374	2 236	4,6	32 823	9 038	2 706	44 567	92,4	1 444	3,0	48 247	100,0
Göteborg.....	1 637	521	2 158	6,1	10 148	20 059	2 828	33 035	93,7	87	0,2	35 280	100,0
Malmö.....	271	662	933	5,0	5 756	10 781	1 178	17 715	94,2	160	0,8	18 808	100,0
Övriga landet.....	31 991	7 901	39 892	11,6	123 294	129 575	34 430	287 299	83,8	15 834	4,6	343 025	100,0

Tabell 2: 2. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande under 1958 inom gruvindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar			Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa Procent	
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent		
										Procent
Gruvindustri.....	94	—	94	1 676	4 011	—	5 687	98,4	5 781	100,0
Malmgruvor.....	94	—	94	1 571	3 985	—	5 556	98,3	5 650	100,0
Kolgruvor.....	—	—	—	105	26	—	131	100,0	131	100,0
Företag med 1—25 arb.....	—	—	—	6	41	—	47	100,0	47	100,0
» 26—100 ».....	—	—	—	14	345	—	359	100,0	359	100,0
» 101—200 ».....	94	—	94	387	563	—	950	91,0	1 044	100,0
» 201—500 ».....	—	—	—	202	849	—	1 051	100,0	1 051	100,0
» över 500 ».....	—	—	—	1 067	2 213	—	3 280	100,0	3 280	100,0
Stor-Stockholm.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborg.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga landet.....	94	—	94	1 676	4 011	—	5 687	98,3	5 781	100,0

Tabell 2: 3. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande under 1958 inom metall- och verkstadsindustrin.
Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb. dagar förkortade				Hellediga dagar				Vissa arb. dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent	
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa			Procent
											Summa	Procent	
<i>Metall- o. verkstadsindustrin</i>	3 408	1 884	5 292	2,5	90 462	103 282	5 155	198 899	93,4	8 696	4,1	212 887	100,0
Järn-, stål- o. kopparverk	—	584	584	2,2	4 002	13 853	264	18 119	68,6	7 710	29,2	26 413	100,0
Järn- o. stålmanufaktur	178	130	308	1,4	10 388	10 408	80	20 876	96,7	408	1,9	21 592	100,0
Mekaniska verkstäder	741	694	1 435	1,6	46 419	40 772	933	88 424	98,3	47	0,1	89 606	100,0
Reparationsverkstäder	2 079	112	2 191	22,0	2 450	1 676	3 378	7 504	75,2	281	2,8	9 976	100,0
Skeppsvarv	120	25	145	0,6	5 477	19 605	50	25 132	99,2	40	0,2	25 317	100,0
Elektroteknisk industri	—	50	50	0,2	15 889	12 572	25	28 486	99,3	152	0,5	28 688	100,0
Annan metallindustri	290	289	579	5,1	5 837	4 396	425	10 658	94,4	58	0,5	11 295	100,0
Företag med 1—25 arb.	1 803	850	2 653	18,9	7 884	2 086	1 402	11 372	81,1	—	—	14 025	100,0
» » 26—100 »	1 368	348	1 716	5,9	16 334	7 627	2 994	26 955	92,2	569	1,9	29 240	100,0
» » 101—200 »	105	102	207	1,1	10 126	7 566	104	17 796	96,3	473	2,6	18 476	100,0
» » 201—500 »	132	22	154	0,5	16 720	16 250	655	33 630	98,4	390	1,1	34 174	100,0
» » över 500 »	—	562	562	0,5	39 398	69 748	—	109 146	93,3	7 264	6,2	116 972	100,0
Stor-Stockholm	401	737	1 138	3,6	23 163	6 041	807	30 011	95,3	350	1,1	31 499	100,0
Göteborg	436	75	511	2,1	7 659	15 260	475	23 394	97,6	67	0,3	23 972	100,0
Malmö	—	—	—	—	1 527	8 092	393	10 012	100,0	—	—	10 012	100,0
Övriga landet	2 571	1 072	3 643	2,5	58 113	73 889	3 480	135 482	91,9	8 279	5,6	147 404	100,0

Tabell 2: 4. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande under 1958 inom jord- och stenindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar					Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent	
	Lör-dagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept., plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/jeller annan period	Summa	Procent	Summa			Procent
<i>Jord- och stenindustri</i>	7 086	774	7 860	35,3	6 794	4 701	1 371	12 866	57,9	1 516	6,8	22 242	100,0
Torvindustri.....	—	113	113	64,2	50	—	13	63	35,8	—	—	176	100,0
Stenindustri.....	1 140	—	1 140	42,1	609	466	431	1 506	55,6	64	2,3	2 710	100,0
Kalk- och kritbruk.....	177	—	177	27,8	305	24	30	359	56,5	100	15,7	636	100,0
Cementfabriker.....	225	—	225	13,3	238	841	386	1 465	86,7	—	—	1 690	100,0
Cementvarufabriker.....	379	18	397	11,7	1 397	1 398	75	2 870	84,7	120	3,6	3 387	100,0
Tegelbruk.....	1 234	75	1 309	32,4	1 546	503	260	2 309	57,1	427	10,5	4 045	100,0
Porslins-, kakel- och lergodsind.	1 812	—	1 812	39,8	2 128	570	—	2 698	59,3	40	0,9	4 550	100,0
Glasindustri.....	2 119	414	2 533	61,9	2 72	346	176	794	19,4	765	18,7	4 092	100,0
Annan jord- och stenind.....	—	154	154	16,1	249	553	—	802	83,9	—	—	956	100,0
Företag med 1—25 arb.....	853	—	853	24,1	1 314	1 117	147	2 578	72,8	109	3,1	3 540	100,0
» » 26—100 ».....	1 920	489	2 409	40,3	1 376	1 026	767	3 169	52,9	408	6,8	5 986	100,0
» » 101—200 ».....	1 422	285	1 707	44,8	617	907	66	1 590	41,7	514	13,5	3 811	100,0
» » 201—500 ».....	1 311	—	1 311	31,0	1 075	1 651	—	2 726	64,4	193	4,6	4 230	100,0
» » över 500 ».....	1 580	—	1 580	33,8	2 412	—	391	2 803	60,0	292	6,2	4 675	100,0
Stor-Stockholm.....	—	—	—	—	213	350	—	563	100,0	—	—	563	100,0
Göteborg.....	—	—	—	—	40	84	—	124	100,0	—	—	124	100,0
Malmö.....	—	—	—	—	49	40	—	89	42,6	120	57,4	209	100,0
Övriga landet.....	7 086	774	7 860	36,8	6 492	4 227	1 371	12 090	56,6	1 396	6,5	21 346	100,0

Tabell 2: 5. Antal arbetare med olika sätt för arbetslöshetsförkortningens genomförande under 1958 inom träindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade				Hellediga dagar				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent	
	Lör-dagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj-sept.	Lördagar maj-sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa			Procent
											Summa	Procent	
Träindustri.....	7 698	558	8 256	20,2	20 260	9 203	2 011	31 474	77,1	1 093	2,7	40 823	100,0
Sågverk och hyvlerier.....	7 317	473	7 790	42,7	5 420	3 150	1 086	9 656	52,9	805	4,4	18 251	100,0
Lådfabriker.....	136	30	166	17,6	439	244	—	599	84,5	110	15,5	709	100,0
Fanér- o. plywoodfabriker.....	196	—	196	2,2	4 694	3 500	441	8 635	72,3	96	10,1	945	100,0
Byggnadsmåttfabriker.....	—	55	55	0,6	6 819	1 405	430	8 654	99,4	—	—	8 831	100,0
Möbelfabriker.....	—	—	—	—	1 198	506	10	1 714	100,0	—	—	8 709	100,0
Svarveri- o. skidfabriker.....	49	—	49	2,9	1 141	348	44	1 533	92,2	82	4,9	1 664	100,0
Annan trävaruindustri.....	1 051	23	1 074	11,0	6 886	771	830	8 487	86,7	226	2,3	9 787	100,0
Företag med 1—25 arb.....	1 108	113	1 221	8,3	8 205	3 902	719	12 826	86,9	706	4,8	14 753	100,0
» 26—100 ».....	1 797	133	1 930	32,5	2 717	1 026	232	3 975	67,0	26	0,5	5 931	100,0
» 101—200 ».....	3 089	—	3 089	35,1	2 452	2 916	200	5 568	63,3	135	1,6	8 792	100,0
» 201—500 ».....	653	289	942	60,4	—	588	30	618	39,6	—	—	1 560	100,0
» över 500 ».....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stor-Stockholm.....	—	—	—	—	258	104	—	362	100,0	—	—	362	100,0
Göteborg.....	—	—	—	—	103	40	—	143	100,0	—	—	143	100,0
Malmö.....	—	—	—	—	400	117	—	517	100,0	—	—	517	100,0
Övriga landet.....	7 698	558	8 256	20,7	19 499	8 942	2 011	30 452	76,5	1 093	2,8	39 801	100,0

Tabell 2: 6. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande under 1958 inom massa- och pappersindustrin.
Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar					Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj-sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa	Procent		
											Procent	Summa
Massa- o. pappersind.....	7 982	1 267	9 249	3 686	1 589	19 808	25 083	72,6	207	0,6	34 539	100,0
Massafabriker.....	4 817	397	5 214	1 772	278	5 221	7 271	58,2	—	—	12 485	100,0
Pappersbruk o. pappfabriker.	2 563	870	3 433	516	105	13 521	14 142	79,5	207	1,2	17 782	100,0
Wallboard fabriker.....	502	—	502	294	—	835	1 129	69,2	—	—	1 631	100,0
Papp- o. pappersvarund.....	100	—	100	1 104	1 206	231	2 541	96,2	—	—	2 641	100,0
Företag med 1—25 arb.....	24	—	24	30	23	—	53	68,8	—	—	77	100,0
» 26—100 ».....	197	—	197	1 009	586	860	2 455	90,5	60	2,2	2 712	100,0
» 101—200 ».....	677	—	677	401	755	2 454	3 610	81,4	147	3,3	4 434	100,0
» 201—500 ».....	4 244	1 147	5 391	714	225	7 994	8 933	62,4	—	—	14 324	100,0
» över 500 ».....	2 840	120	2 960	1 532	—	8 500	10 032	77,2	—	—	12 992	100,0
Stor-Stockholm.....	—	—	—	228	—	—	228	100,0	—	—	228	100,0
Göteborg.....	—	—	—	100	315	1 051	1 466	100,0	—	—	1 466	100,0
Malmö.....	—	—	—	—	55	—	55	100,0	—	—	55	100,0
Övriga landet.....	7 982	1 267	9 249	3 358	1 219	18 757	23 334	71,2	207	0,6	32 790	100,0

Tabell 2: 7. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande under 1958 inom grafisk industri. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa Procent			
	Lör- dagar	Övriga dagar	Sum- ma	Pro- cent	Lördagar maj— sept.	Lördagar maj— sept. plus helgdags- aftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Pro- cent				
											Summa	Procent	
Grafisk industri.....	247	40	287	2,2	8 671	3 664	105	12 440	97,3	60	0,5	12 787	100,0
Bokbinderier.....	—	—	—	—	1 116	1 362	55	2 533	100,0	—	—	2 533	100,0
Bok- o. accidenstryckerier...	247	40	287	3,4	6 258	1 857	50	8 165	95,9	60	0,7	8 512	100,0
Tidningsstryckeriet.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan grafisk industri.....	—	—	—	—	1 297	445	—	1 742	100,0	—	—	1 742	100,0
Företag med 1—25 arb.....	192	40	232	6,4	2 880	386	50	3 316	91,9	60	1,7	3 608	100,0
» 26—100 ».....	55	—	55	1,5	2 363	1 155	55	3 573	98,5	—	—	3 628	100,0
» 101—200 ».....	—	—	—	—	1 565	392	—	1 957	100,0	—	—	1 957	100,0
» 201—500 ».....	—	—	—	—	790	1 171	—	1 961	100,0	—	—	1 961	100,0
» över 500 ».....	—	—	—	—	1 073	560	—	1 633	100,0	—	—	1 633	100,0
Stor-Stockholm.....	—	—	—	—	4 266	1 283	50	5 599	98,9	60	1,1	5 659	100,0
Göteborg.....	20	—	20	2,9	639	26	—	665	97,1	—	—	685	100,0
Malmö.....	—	—	—	—	1 042	38	55	1 135	100,0	—	—	1 135	100,0
Övriga landet.....	227	40	267	5,0	2 724	2 317	—	5 041	95,0	—	—	5 308	100,0

Tabell 2: 8. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande under 1958 inom livsmedels- och dryckesvaru-
industri. Förelagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade				Hellediga dagar				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa Procent		
	Lör- dagar	Övriga dagar	Sum- ma	Pro- cent	Lördagar maj- sept.	Lördagar maj- sept. plus helgdags- aftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Pro- cent	Summa		Procent	
													Summa
<i>Livsm.- o. dryckesvaruind.</i>	4 627	1 996	6 623	20,7	11 024	4 115	8 708	23 847	74,7	1 465	4,6	31 935	100,0
Kvarnar.....	24	—	24	2,6	563	181	156	900	97,4	—	—	924	100,0
Bagerindustri.....	562	1 420	1 982	66,6	—	462	534	996	33,4	—	—	2 978	100,0
Socketindustri.....	—	—	—	—	2 416	—	—	2 416	100,0	—	—	2 416	100,0
Choklad- o. konfektindustri..	—	—	—	—	1 501	693	245	2 439	98,4	40	1,6	2 479	100,0
Mejeriindustri.....	1 336	423	1 759	37,2	—	—	1 547	1 547	32,7	—	—	4 731	100,0
Slakterier o. charkuterier....	2 259	75	2 334	31,9	2 623	1 032	1 324	4 979	68,1	—	—	7 313	100,0
Fiskkonserverindustri.....	224	—	224	10,9	1 468	372	1 840	4 879	89,1	—	—	2 064	100,0
Fruktkonserverindustri.....	68	—	68	4,0	77	862	697	1 636	96,0	—	—	1 704	100,0
Margarinindustri.....	29	—	29	6,3	293	141	—	434	93,7	—	—	463	100,0
Annan livsmedelsindustri....	90	78	168	15,5	499	173	245	917	84,5	—	—	1 085	100,0
Dryckesvaruindustri.....	10	—	10	0,2	279	199	3 960	4 438	99,8	—	—	4 448	100,0
Tobaksfabriker.....	25	—	25	1,9	1 305	—	—	1 305	98,1	—	—	1 330	100,0
Företag med 1—25 arb.....	1 561	768	2 329	46,4	675	225	1 755	2 655	52,8	40	0,8	5 024	100,0
» 26—100 ».....	1 846	765	2 611	24,6	2 615	1 002	3 979	7 596	71,7	391	3,7	10 598	100,0
» 101—200 ».....	712	248	960	13,9	2 900	2 028	889	5 817	84,2	134	1,9	6 911	100,0
» 201—500 ».....	508	—	508	8,0	4 399	860	558	5 817	92,0	—	—	6 325	100,0
» över 500 ».....	—	215	215	7,0	435	—	1 527	1 962	63,8	900	29,2	3 077	100,0
Stor-Stockholm.....	370	293	663	13,2	2 030	299	1 003	3 332	66,2	1 034	20,6	5 029	100,0
Göteborg.....	507	334	841	31,7	521	362	929	1 812	68,3	—	—	2 653	100,0
Malmö.....	—	287	287	14,7	851	244	523	1 618	83,2	40	2,1	1 945	100,0
Övriga landet.....	3 750	1 082	4 832	21,7	7 622	3 210	6 253	17 085	76,6	391	1,7	22 308	100,0

Tabell 2: 9. Antal arbetare med olika sätt för arbetsidsförkortningens genomförande under 1958 inom textil- och beklädnadsindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Lördagar maj-sept.	Lördagar maj-sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa		
										Procent	Summa
Textil- o. beklädnadsind.	2 850	2 889	5 739	14 170	24 972	2 650	41 792	2 171	4,4	49 702	100,0
Ylleindustri.	571	319	890	1 088	3 254	75	4 417	860	14,0	6 167	100,0
Bomullsindustri.	282	27	309	1 503	6 210	293	8 006	—	—	8 315	100,0
Linne- o. juteindustri.	706	55	761	20	382	94	496	—	—	1 257	100,0
Trikåfabriker.	38	269	307	1 274	4 414	263	5 951	224	3,5	6 482	100,0
Sömnadsindustri.	501	2 078	2 574	8 514	6 969	1 801	17 284	989	4,8	20 847	100,0
Hatt- o. mössfabriker.	239	—	239	559	291	40	890	98	8,0	1 227	100,0
Annan textil- o. bekl.ind.	513	146	659	1 212	3 452	84	4 748	—	—	5 407	100,0
Företag med 1—25 arb.	243	197	440	1 261	827	181	2 269	—	—	2 709	100,0
» 26—100 »	221	775	996	4 911	4 339	1 466	10 716	385	3,2	12 097	100,0
» 101—200 »	187	154	341	2 922	5 425	259	8 606	338	3,6	9 285	100,0
» 201—500 »	1 146	339	1 485	3 709	8 354	702	12 765	1 061	6,9	15 311	100,0
» över 500 »	1 053	1 424	2 477	1 367	6 027	42	7 436	387	3,8	10 300	100,0
Stor-Stockholm.	91	149	240	1 027	147	381	1 555	—	—	1 795	100,0
Göteborg.	455	112	567	3 111	3 547	93	3 951	20	0,4	4 538	100,0
Malmö.	241	—	241	1 344	1 531	50	2 925	—	—	3 166	100,0
Övriga landet.	2 063	2 628	4 691	11 488	19 747	2 126	33 361	2 151	5,4	40 203	100,0

Tabell 2: 10. Antal arbetare med olika sätt för arbetslidsförkortningens genomförande under 1958 inom läder-, hår- och gummivaru-
industrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar					Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent	
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj-sept.	Lördagar maj-sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa			Procent
											Summa	Procent	
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Läder-, hår- o. gummivaruind..	—	447	447	2,4	9 407	6 259	202	15 868	85,9	2 167	11,7	18 482	100,0
Garverier	—	—	—	—	926	490	—	1 416	85,5	240	14,5	1 656	100,0
Päls- o. skinnvarufabriker ...	—	—	—	—	2 048	76	—	2 124	100,0	—	—	2 124	100,0
Skolindustri	—	—	—	—	2 188	3 543	112	5 843	97,5	147	2,5	5 990	100,0
Andra lädervarufabriker	—	174	174	10,4	1 230	273	—	1 503	89,6	—	—	1 677	100,0
Gummivarufabriker	—	273	273	4,2	2 663	1 728	20	4 411	68,3	1 780	27,5	6 464	100,0
Annan läder-, hår- och gummivaruind.	—	—	—	—	352	149	70	571	100,0	—	—	571	100,0
Företag med 1—25 arb.	—	—	—	—	1 069	—	70	1 139	82,6	240	17,4	1 379	100,0
» » 26—100 » ...	—	43	43	1,0	2 889	1 410	112	4 411	98,4	30	0,6	4 484	100,0
» » 101—200 » ...	—	174	174	5,6	1 897	915	—	2 812	90,6	117	3,8	3 103	100,0
» » 201—500 » ...	—	230	230	6,7	1 058	2 124	—	3 182	93,3	—	—	3 412	100,0
» » över 500 » ...	—	—	—	—	2 494	1 810	20	4 324	70,8	1 780	29,2	6 104	100,0
Stor-Stockholm	—	90	90	20,7	345	—	—	345	79,3	—	—	435	100,0
Göteborg	—	174	174	18,5	215	102	—	317	100,0	—	—	317	100,0
Malmö	—	183	183	1,1	103	664	—	767	81,5	—	—	941	100,0
Övriga landet	—	—	—	—	8 744	5 493	202	14 439	86,0	2 167	12,9	16 789	100,0

Tabell 2: 11. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande under 1958 inom kemisk och kemisk-teknisk industri. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent		
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent				
										Summa	Procent		
<i>Kemisk o. kem.-tekn. ind.</i>	769	603	1 372	8,5	5 871	7 657	1 132	14 660	90,6	150	0,9	16 182	100,0
Rent kemisk industri.	69	—	69	2,1	741	2 188	277	3 206	97,9	—	—	3 275	100,0
Färg-, olje- o. parfymfabriker	495	269	764	19,4	1 119	1 740	318	3 177	80,6	—	—	3 941	100,0
Sprängämnesfabriker	64	—	64	3,3	74	1 637	—	1 711	88,9	150	7,8	1 925	100,0
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	862	503	—	1 365	100,0	—	—	1 365	100,0
Annan kem.-tekn. ind.	141	334	475	8,4	3 075	1 589	537	5 201	91,6	—	—	5 676	100,0
Företag med 1—25 arb.	90	370	460	29,6	734	283	75	1 092	70,4	—	—	1 552	100,0
» » 26—100 » ...	178	205	383	11,0	1 594	1 047	454	3 095	89,0	—	—	3 478	100,0
» » 101—200 » ...	—	28	28	0,9	2 011	795	350	3 156	99,1	—	—	3 184	100,0
» » 201—500 » ...	495	—	495	12,0	1 532	1 860	253	3 645	88,0	—	—	4 140	100,0
» » över 500 » ...	6	—	6	0,2	—	3 672	—	3 672	95,9	150	3,9	3 828	100,0
Stor-Stockholm.	—	105	105	3,9	1 293	814	465	2 572	96,1	—	—	2 677	100,0
Göteborg.	219	—	219	15,8	560	323	280	1 163	84,2	—	—	1 382	100,0
Malmö.	30	201	231	27,9	440	—	157	597	72,1	—	—	828	100,0
Övriga landet.	520	297	817	7,3	3 578	6 520	230	10 328	91,4	150	1,3	11 295	100,0

BILAGA 3

Tabell 3. 1. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1959 inom egentlig industri. Företagen fördelade efter industrigrupp, storleksklass och geografiskt område

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar					Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent
	Lör-dagar	Övriga dagar	Summa	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/jeller annan period	Summa	Procent	Summa	Procent		
											Procent	Summa
<i>Hela industrin</i>	9 386	11 846	21 232	132 260	182 330	75 586	390 176	83,8	54 309	11,7	465 717	100,0
Gruvindustri.....	27	—	27	428	3 307	1 626	5 361	99,4	4	0,1	5 392	100,0
Metall- o. verkstadsindustri...	896	2 772	3 668	68 298	108 357	15 120	191 775	88,9	20 373	9,4	215 816	100,0
Jord- o. stenindustri.....	2 128	574	2 702	6 471	4 684	3 449	14 604	62,6	6 018	25,8	23 324	100,0
Träindustri.....	517	401	918	16 367	13 034	4 862	34 263	83,4	5 921	14,4	41 102	100,0
Massa- o. pappersindustri.....	1 325	1 721	3 046	3 649	1 457	22 417	27 523	78,8	4 363	12,5	34 932	100,0
Grafisk industri.....	295	719	1 014	12 050	4 726	3 324	20 100	89,5	1 348	6,0	22 462	100,0
Livsm. o. dryckesvaruindustri	3 121	3 061	6 182	6 223	5 598	12 218	24 039	70,8	3 755	11,0	33 976	100,0
Textil- o. beklädnadsind....	947	1 464	2 411	7 243	28 083	6 390	41 716	79,1	8 599	16,3	52 726	100,0
Läder-, hår- o. gummiiv.ind. ...	12	580	592	6 409	7 569	2 527	16 505	85,2	2 285	11,8	19 382	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. ind....	118	554	672	5 122	5 515	3 653	14 290	86,1	1 643	9,9	16 605	100,0
Företag med 1—25 arb....	1 490	3 755	5 245	19 498	7 966	8 924	36 388	80,2	3 735	8,2	45 368	100,0
» 26—100 » ...	3 290	2 781	6 071	31 613	30 157	18 831	80 601	85,1	8 040	8,5	94 712	100,0
» 101—200 » ...	1 500	1 182	2 682	26 567	26 567	8 488	50 967	84,2	6 876	11,4	60 525	100,0
» 201—500 » ...	2 705	1 797	4 502	22 057	40 469	19 108	81 634	83,3	11 851	12,1	97 987	100,0
» över 500 » ...	401	2 331	2 732	43 180	77 171	20 235	140 586	84,1	23 807	14,3	167 125	100,0
Stor-Stockholm.....	954	1 934	2 888	23 436	15 196	5 678	44 310	85,9	4 412	8,5	51 610	100,0
Göteborg.....	768	721	1 489	12 656	10 911	4 483	28 050	77,8	6 524	18,1	36 063	100,0
Malmö.....	552	361	913	13 043	13 043	2 734	18 024	90,3	1 031	5,1	19 968	100,0
Övriga landet.....	7 112	8 830	15 942	93 921	143 180	62 691	299 792	83,7	42 342	11,8	358 076	100,0

Tabell 3: 2. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1959 inom gruvindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent		
	Lör-dagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent			Summa	Procent
Gruvindustri.....	27	—	27	0,5	428	3 307	1 626	5 361	99,4	4	0,1	5 392	100,0
Malmgruvor.....	27	—	27	0,5	317	3 307	1 626	5 250	99,4	4	0,1	5 281	100,0
Kolgruvor.....	—	—	—	—	111	—	—	111	100,0	—	—	111	100,0
Företag med 1—25 arb....	—	—	—	—	13	10	—	23	85,2	4	14,8	27	100,0
» 26—100 »	—	—	—	—	97	166	54	317	100,0	—	—	317	100,0
» 101—200 »	27	—	27	3,0	232	438	211	881	97,0	—	—	908	100,0
» 201—500 »	—	—	—	—	86	501	361	948	100,0	—	—	948	100,0
» över 500 »	—	—	—	—	—	2 192	1 000	3 192	100,0	—	—	3 192	100,0
Stor-Stockholm.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborg.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga landet.....	27	—	27	0,5	428	3 307	1 626	5 361	99,4	4	0,1	5 392	100,0

Tabell 3: 3. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1959 inom metall- och verkstadindustrin.
Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent	
	Lör-dagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent			
										Lördagar maj—sept.	Procent	
<i>Metall- o. verkstadsindustri</i>	896	2 772	3 668	1,7	68 298	108 357	15 120	191 775	20 373	9,4	215 816	100,0
Järn-, stål- o. kopparverk	—	594	594	2,1	2 435	13 642	2 789	18 866	8 777	31,1	28 237	100,0
Järn- o. stålmanufaktur	30	132	162	0,7	6 604	12 093	2 051	20 748	1 770	7,8	22 680	100,0
Mekaniska verkstäder	385	998	1 383	1,5	35 501	44 795	3 636	83 932	6 544	7,1	91 859	100,0
Reparationsverkstäder	361	200	561	5,7	1 541	269	5 672	7 482	1 856	18,7	9 899	100,0
Skeppsvarv	120	30	150	0,6	7 388	16 527	170	24 085	40	0,2	24 275	100,0
Elektroteknisk industri	—	90	90	0,3	10 741	16 496	304	27 541	697	2,5	28 328	100,0
Annan metallindustri	—	728	728	6,9	4 088	4 535	498	9 121	689	6,5	10 538	100,0
Företag med 1—25 arb.	640	1 041	1 681	11,6	5 191	3 420	3 582	12 193	668	4,6	14 542	100,0
» » 26—100 »	151	662	813	2,6	10 762	12 361	4 822	27 945	1 950	6,4	30 708	100,0
» » 101—200 »	105	135	240	1,3	4 869	11 759	460	17 088	1 250	6,7	18 578	100,0
» » 201—500 »	—	420	420	1,2	11 724	18 533	1 614	31 871	2 373	6,9	34 664	100,0
» » över 500 »	—	514	514	0,4	35 752	62 284	4 642	102 678	14 132	12,1	117 324	100,0
Stor-Stockholm	325	1 342	1 667	5,5	15 420	10 285	940	26 645	2 043	6,7	30 355	100,0
Göteborg	160	67	227	1,0	10 082	7 577	873	18 532	4 900	20,7	23 659	100,0
Malmö	—	—	—	—	347	8 705	481	9 533	—	—	9 533	100,0
Övriga landet	411	1 363	1 774	1,2	42 449	81 790	12 826	137 065	13 430	8,0	152 269	100,0

Tabell 3: 4. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1959 inom jord- och stenindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb. dagar förkortade			Hellediga dagar			Vissa arb. dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent		
	Lör- dagar	Övriga dagar	Sum- ma	Lördagar maj— sept.	Lördagar maj— sept, heltdags- aftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Pro- cent				
									Summa	Procent		
	2 128	574	2 702	6 471	4 684	3 449	14 604	62,6	6 018	25,8	23 324	100,0
Jord- och stenindustri.....	—	303	303	90	85	153	328	52,0	—	—	631	100,0
Torvindustri.....	203	—	203	429	755	257	1 441	49,5	1 264	43,5	2 908	100,0
Stenindustri.....	47	—	47	336	62	145	543	80,8	82	12,2	672	100,0
Kalk- och kritbruk.....	85	—	85	361	480	962	1 803	94,0	30	1,6	1 918	100,0
Cementfabriker.....	198	22	220	682	1 772	502	2 956	88,1	181	5,4	3 357	100,0
Cementvarufabriker.....	412	48	460	1 353	574	1 101	3 028	66,8	1 046	23,1	4 534	100,0
Tegelbruk.....	—	20	20	2 539	555	—	3 094	67,7	1 460	31,9	4 574	100,0
Porslins-, kakel- och lergods- industri.....	1 183	181	1 364	342	131	329	802	19,5	1 955	47,4	4 121	100,0
Glasindustri.....	—	—	—	339	270	—	609	100,0	—	—	609	100,0
Annan jord- och stenindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Företag med 1—25 arb.....	110	—	110	1 056	1 240	1 153	3 449	83,4	578	14,0	4 137	100,0
» » 26—100 »	1 022	198	1 220	1 384	1 346	848	3 578	56,0	1 589	24,9	6 387	100,0
» » 101—200 »	341	356	697	381	620	646	1 647	42,6	1 526	39,4	3 870	100,0
» » 201—500 »	570	—	570	1 272	1 478	410	3 160	73,5	568	13,2	4 298	100,0
» » över 500 »	85	20	105	2 378	—	392	2 770	59,8	1 757	37,9	4 632	100,0
Stor-Stockholm.....	—	—	—	120	485	35	640	100,0	—	—	640	100,0
Göteborg.....	—	—	—	—	84	—	84	73,7	30	26,3	114	100,0
Malmö.....	47	—	47	40	—	—	40	19,3	120	58,0	207	100,0
Övriga landet.....	2 081	574	2 655	6 311	4 115	3 414	13 840	61,9	5 868	26,2	22 363	100,0

Tabell 3: 5. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1959 inom träindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb. dagar förkortade			Hellediga dagar					Vissa arb. dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent
	Lör-dagar	Övriga dagar	Pro-cent	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Pro-cent	Summa	Procent		
											Summa	Procent
Träindustri	517	401	2,2	16 367	13 034	4 862	34 263	83,4	5 921	14,4	41 102	100,0
Sågverk och hyvlerier	507	365	4,9	4 671	4 331	2 735	11 737	66,0	5 171	29,1	17 780	100,0
Lådfabriker	—	—	—	630	118	—	748	96,8	25	3,2	773	100,0
Fäner- o. plywoodfabriker	10	—	1,0	241	520	3	764	72,4	281	26,6	1 055	100,0
Byggnadssnickfabriker	—	—	—	3 278	4 474	947	8 699	96,9	274	3,1	8 973	100,0
Möbelfabriker	—	—	—	5 570	2 325	1 038	8 933	99,6	40	0,4	8 973	100,0
Svarveri- o. skidfabriker	—	—	—	960	754	10	1 724	100,0	—	—	1 724	100,0
Annan trävaruindustri	—	36	2,0	1 017	512	129	1 658	90,9	130	7,1	1 824	100,0
Företag med 1—25 arb.	85	25	1,1	5 467	2 040	1 479	8 986	89,1	984	9,8	10 080	100,0
» » 26—100 »	77	66	0,9	6 664	5 503	1 624	13 791	91,0	1 224	8,1	15 158	100,0
» » 101—200 »	127	40	2,8	1 912	1 837	621	4 370	72,5	1 490	24,7	6 027	100,0
» » 201—500 »	210	54	3,1	1 891	3 066	1 138	6 095	71,3	2 188	25,6	8 547	100,0
» » över 500 »	18	216	18,1	433	588	—	1 021	79,2	35	2,7	1 290	100,0
Stor-Stockholm	—	—	—	300	78	—	378	100,0	—	—	378	100,0
Göteborg	—	—	—	103	40	—	143	100,0	—	—	143	100,0
Malmö	—	—	—	35	55	363	453	85,0	80	15,0	533	100,0
Övriga landet	517	401	2,3	15 929	12 861	4 499	33 289	83,1	5 841	14,6	40 048	100,0

Tabell 3. 6. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1959 inom massa- och pappersindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område.

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb. dagar förkortade				Hellediga dagar				Vissa arb. dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent	
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdags-attnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa			Procent
											Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdags-attnar o. d.	
	Summa	Procent	Summa	Procent	Summa	Procent	Summa	Procent	Summa	Procent	Summa	Procent	
Massa- o. pappersind.	1 325	1 721	3 046	8,7	3 649	1 457	22 417	27 523	78,8	4 363	12,5	34 932	100,0
Massafabriker	512	299	811	6,8	856	210	7 363	8 429	70,3	2 752	22,9	11 992	100,0
Pappersbruk o. pappfabriker	784	531	1 315	7,5	901	240	13 647	14 788	84,1	1 472	8,4	17 575	100,0
Wallboard fabriker	—	216	216	12,5	334	—	1 033	1 367	79,4	139	8,1	1 722	100,0
Papp- o. pappersvaruind.	29	675	704	19,3	1 558	1 007	374	2 939	80,7	—	—	3 643	100,0
Företag med 1—25 arb.	—	—	—	—	57	—	25	82	100,0	—	—	82	100,0
» » 26—100 »	29	—	29	1,0	836	669	1 110	2 615	93,2	163	5,8	2 807	100,0
» » 101—200 »	104	10	114	2,4	903	338	3 113	4 354	92,1	258	5,5	4 726	100,0
» » 201—500 »	1 075	796	1 871	13,0	1 024	450	8 853	10 327	72,0	2 158	15,0	14 356	100,0
» » över 500 »	117	915	1 032	7,9	829	—	9 316	10 145	78,3	1 784	13,8	12 961	100,0
Stor-Stockholm	—	—	—	—	171	40	25	236	100,0	—	—	236	100,0
Göteborg	—	—	—	—	207	99	1 200	1 506	100,0	—	—	1 506	100,0
Malmö	—	—	—	—	—	55	—	55	100,0	—	—	55	100,0
Övriga landet	1 325	1 721	3 046	9,2	3 271	1 263	21 192	25 726	77,6	4 363	13,2	33 135	100,0

Tabell 3: 7. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1959 inom grafisk industri. Förtägen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent		
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent				
										Summa	Procent		
<i>Grafisk industri</i>	295	719	1 014	4,5	12 050	4 726	3 324	20 100	89,5	1 348	6,0	22 462	100,0
Bokbinderier.....	—	—	—	—	836	1 549	56	2 441	97,1	74	2,9	2 515	100,0
Bok- o. accidenstryckerier...	295	19	314	2,9	7 448	2 614	191	10 253	93,7	374	3,4	10 941	100,0
Tidningsstryckerier.....	—	700	700	10,5	2 367	—	2 816	5 183	77,8	780	11,7	6 663	100,0
Annan grafisk industri.....	—	—	—	—	1 399	563	261	2 223	94,9	120	5,1	2 343	100,0
Företag med 1—25 arb.....	—	260	260	5,1	3 557	465	450	4 472	88,2	340	6,7	5 072	100,0
» 26—100 ».....	—	422	422	6,2	3 018	1 490	1 160	5 668	83,5	695	10,3	6 785	100,0
» 101—200 ».....	—	—	—	—	1 694	823	294	2 811	100,0	—	—	2 811	100,0
» 201—500 ».....	295	37	332	8,2	1 368	1 398	620	3 386	84,0	313	7,8	4 031	100,0
» över 500 ».....	—	—	—	—	2 413	550	800	3 763	100,0	—	—	3 763	100,0
Stor-Stockholm.....	295	57	352	3,8	5 315	1 627	1 589	8 531	93,1	286	3,1	9 169	100,0
Göteborg.....	—	19	19	1,6	644	260	205	1 109	90,2	101	8,2	1 229	100,0
Malmö.....	—	—	—	—	1 099	480	351	1 930	86,0	313	14,0	2 243	100,0
Övriga landet.....	—	643	643	6,5	4 992	2 359	1 179	8 530	86,9	648	6,6	9 821	100,0

Tabell 3: 8. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1959 inom livsmedels- och dryckesvaru-
industri. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område.

Branch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb. dagar förkortade			Hellediga dagar				Vissa arb. dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent
	Lör- dagar	Övriga dagar	Sum- ma	Pro- cent	Lördagar maj— sept.	Lördagar maj— sept. plus helgdags- aftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Pro- cent		
										Summa	
<i>Livsm.- och dryckesvaruind.</i>	3 121	3 061	6 182	18,2	6 223	5 598	12 218	24 039	70,8	33 976	100,0
Kyvarnar	74	16	90	9,5	163	480	26	669	70,4	950	100,0
Bageriindustri	1 727	1 353	3 080	71,9	—	326	875	1 201	28,1	4 281	100,0
Sockerindustri	—	—	—	—	2 269	—	—	2 269	100,0	2 269	100,0
Choklad- o. konfektind.	—	—	—	—	68	2 712	230	3 010	99,0	3 040	100,0
Mejeriindustri	50	1 423	1 473	31,1	30	56	1 105	1 191	25,2	4 730	100,0
Slakterier o. charkuterier	1 165	—	1 165	15,4	622	1 028	3 560	5 210	68,7	7 583	100,0
Fiskkonserverindustri	—	—	—	—	1 592	211	224	2 027	100,0	2 027	100,0
Fruktkonserverindustri	75	160	235	13,2	30	166	1 347	1 543	86,8	1 778	100,0
Margarinindustri	30	—	30	6,2	60	20	355	435	89,5	486	100,0
Annan livsmedelsindustri	—	70	70	6,8	215	86	473	774	74,9	1 033	100,0
Dryckesvaruindustri	—	10	10	0,2	254	63	4 023	4 340	98,7	4 400	100,0
Tobaksfabriker	—	29	29	2,1	920	450	—	1 370	97,9	1 399	100,0
Företag med 1—25 arb.	455	1 831	2 286	44,2	214	110	1 775	2 099	40,5	5 178	100,0
» 26—100 »	1 679	537	2 216	19,4	1 884	886	5 324	8 094	70,8	11 431	100,0
» 101—200 »	688	238	926	13,4	2 439	1 841	1 217	5 497	79,5	6 911	100,0
» 201—500 »	299	240	539	8,1	1 686	1 541	2 402	5 629	85,0	6 621	100,0
» över 500 »	—	215	215	5,6	—	1 220	1 500	2 720	70,9	3 835	100,0
Stor-Stockholm	271	290	561	9,4	571	1 460	1 582	3 613	60,4	5 979	100,0
Göteborg	409	329	738	25,6	396	440	1 219	2 055	71,4	2 880	100,0
Malmö	305	7	312	14,6	110	907	681	1 698	79,3	2 140	100,0
Övriga landet	2 136	2 435	4 571	19,9	5 146	2 791	8 736	16 673	72,6	22 977	100,0

Tabell 3: 9. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1959 inom textil- och beklädnadsindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar					Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent	
	Lör-dagar	Övriga dagar	Pro-cent	Lördagar maj-sept.	Lördagar maj-sept. plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Pro-cent	Summa	Procent			
											Summa	Procent	
Textil- o. beklädnadsindustri...	947	1 464	2 411	4,6	7 243	28 083	6 390	41 716	79,1	8 599	16,3	52 726	100,0
Ylleindustri.....	—	70	70	1,1	424	5 013	309	5 746	90,9	577	9,0	6 393	100,0
Bomullsindustri.....	—	155	155	1,7	619	6 977	185	7 781	83,7	1 362	14,6	9 298	100,0
Linne- o. juteindustri.....	8	411	419	25,6	—	688	83	771	47,1	447	27,3	1 637	100,0
Trikåfabriker.....	40	294	334	5,0	623	4 416	544	5 583	84,3	711	10,7	6 628	100,0
Sömnadsindustri.....	659	386	1 045	4,8	4 152	8 380	4 376	16 908	77,8	3 779	17,4	21 732	100,0
Hatt- o. mössfabriker.....	200	—	200	15,2	292	424	76	792	60,4	320	24,4	1 312	100,0
Annan textil- o. bekl.ind.....	40	148	188	3,3	1 133	2 185	817	4 135	72,2	1 403	24,5	5 726	100,0
Företag med 1—25 arb.....	200	278	478	17,8	1 366	602	235	2 203	81,9	8	0,3	2 689	100,0
» 26—100 ».....	332	650	982	7,7	2 822	5 371	2 521	10 714	83,5	1 130	8,8	12 826	100,0
» 101—200 ».....	108	85	193	1,9	1 513	6 069	834	8 416	83,0	1 527	15,1	10 136	100,0
» 201—500 ».....	244	—	244	1,5	1 542	9 378	2 020	12 940	76,4	3 745	22,1	16 929	100,0
» över 500 ».....	63	451	514	5,1	—	6 663	780	7 443	73,3	2 189	21,6	10 146	100,0
Stor-Stockholm.....	63	80	143	8,4	472	307	514	1 293	75,4	278	16,2	1 714	100,0
Göteborg.....	199	255	454	9,7	288	1 802	722	2 812	60,2	1 406	30,1	4 672	100,0
Malmö.....	200	—	200	6,0	292	2 040	517	2 849	84,9	307	9,1	3 356	100,0
Övriga landet.....	485	1 129	1 614	3,7	6 191	23 934	4 637	34 762	80,9	6 608	15,4	42 984	100,0

Tabell 3. 10. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1959 inom läder-, hår- och gummi-varuindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent		
	Lör-dagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar maj—sept.	Lördagar maj—sept, plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent				
										Summa	Procent		
<i>Läder-, hår- o. gummi-varuind.</i>	12	580	592	3,0	6 409	7 569	2 527	16 505	85,2	2 285	11,8	19 382	100,0
Garverier.....	—	4	4	0,2	482	151	795	1 428	82,5	300	17,3	1 732	100,0
Päls- o. skinnvarufabriker ...	—	—	—	—	1 774	558	160	2 492	100,0	—	—	2 492	100,0
Skolindustri.....	—	117	117	1,9	2 074	3 384	569	6 027	97,2	57	0,9	6 201	100,0
Andra lädervarufabriker.....	—	174	174	9,7	1 166	365	91	1 622	90,3	—	—	1 796	100,0
Gummi-varufabriker.....	12	285	297	4,5	596	2 978	842	4 416	67,2	1 863	28,3	6 576	100,0
Annan läder-, hår- och gummi-varuindustri.....	—	—	—	—	317	133	70	520	88,9	65	11,1	585	100,0
Företag med 1—25 arb.....	—	—	—	—	1 463	26	95	1 584	84,1	300	15,9	1 884	100,0
» » 26—100 ».....	—	35	35	0,8	2 404	1 513	596	4 513	96,6	122	2,6	4 670	100,0
» » 101—200 ».....	—	295	295	9,3	1 306	1 333	250	2 889	90,7	—	—	3 184	100,0
» » 201—500 ».....	12	250	262	7,6	436	1 943	744	3 123	90,8	53	1,6	3 438	100,0
» » över 500 ».....	—	—	—	—	800	2 754	842	4 396	70,8	1 810	29,2	6 206	100,0
Stor-Stockholm.....	—	90	90	19,8	271	66	28	365	80,2	—	—	455	100,0
Göteborg.....	—	—	—	—	102	168	—	270	100,0	—	—	270	100,0
Malmö.....	—	174	174	16,7	—	737	132	869	83,3	—	—	1 043	100,0
Övriga landet.....	12	316	328	1,8	6 036	6 598	2 367	15 001	85,2	2 285	13,0	17 614	100,0

Tabell 3: 11. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförlängningens genomförande i och med 1959 inom kemisk och kemisk-teknisk industri. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb. dagar förkortade				Hellediga dagar				Vissa arb. dagar förkortade plus hellediga dagar		Summa	Procent	
	Lör- dagar	Övriga dagar	Sum- ma	Pro- cent	Lördagar maj— sept.	Lördagar maj— sept. plus helgdags- aftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Pro- cent	Summa			Procent
											Summa	Procent	
<i>Kemisk o. kem.-teknisk ind.</i>	118	554	672	4,0	5 122	5 515	3 653	14 290	86,1	1 643	9,9	16 605	100,0
Rent kemisk industri.	6	—	6	0,2	401	1 730	729	2 860	89,6	325	10,2	3 191	100,0
Färg-, olje- o. parfymfabr.	—	225	225	5,4	1 476	849	1 616	3 941	94,1	21	0,5	4 187	100,0
Sprängämnesfabriker	—	—	—	—	811	175	—	986	52,3	900	47,7	1 886	100,0
Tändsticksfabriker	—	—	—	—	198	1 135	—	1 333	88,1	180	11,9	1 513	100,0
Annan kem.-tekn. industri.	112	329	441	7,6	2 236	1 626	1 308	5 170	88,7	217	3,7	5 828	100,0
Företag med 1—25 arb.	—	320	320	19,1	1 114	53	130	1 297	77,3	60	3,6	1 677	100,0
» » 26—100 »	—	211	211	5,8	1 742	852	772	3 366	92,9	46	1,3	3 623	100,0
» » 101—200 »	—	23	23	0,7	663	1 509	842	3 014	89,3	337	10,0	3 374	100,0
» » 201—500 »	—	—	—	—	1 028	2 181	946	4 155	100,0	—	—	4 155	100,0
» » över 500 »	118	—	118	3,1	575	920	963	2 458	65,1	1 200	31,8	3 776	100,0
Stor-Stockholm.	—	75	75	2,8	796	848	965	2 609	97,2	—	—	2 684	100,0
Göteborg.	—	51	51	3,2	834	441	264	1 539	96,8	—	—	1 590	100,0
Malmö.	—	180	180	21,0	324	64	209	597	69,6	81	9,4	858	100,0
Övriga landet.	118	248	366	3,2	3 168	4 162	2 215	9 545	83,2	1 562	13,6	11 473	100,0

BILAGA 4

Tabell 4: 1. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom egentlig industri. Företagen fördelade efter industrigrupp, storleksklass och geografiskt område

Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar ¹				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent		
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar april—oktober	Lördagar april—oktober plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa	Procent				
														Summa	Procent
Hela industrin	5 451	7 190	12 641	2,4	42 101	189 896	140 546	372 543	69,4	78 685	14,6	73 162	13,6	537 031	100,0
Gruvindustri	—	—	—	—	580	65	5 066	5 711	90,0	507	8,0	127	2,0	6 345	100,0
Metall- o. verkstadsindustri	20	1 395	1 415	0,6	18 371	143 276	40 281	201 928	80,2	28 771	11,4	19 720	7,8	251 834	100,0
Jord- o. stenindustri	427	528	955	3,7	1 857	4 258	8 739	14 854	58,3	7 023	27,6	2 643	10,4	25 475	100,0
Träindustri	160	241	401	0,8	4 490	13 677	17 452	35 619	70,3	10 427	20,6	4 188	8,3	50 635	100,0
Massa- o. pappersindustri	776	275	1 051	2,9	1 291	984	22 002	24 277	67,3	7 773	21,6	2 968	8,2	36 069	100,0
Grafisk industri	66	746	812	3,2	3 648	4 510	5 956	14 114	56,5	2 190	8,8	7 865	31,5	24 981	100,0
Livsm- o. dryckesvaruind.	4 002	2 945	6 947	18,1	1 571	1 607	13 469	16 647	43,3	5 494	14,3	9 317	24,3	38 405	100,0
Textil- o. beklädnadsind.	—	1 024	1 024	1,7	5 401	13 668	15 986	35 055	57,2	9 708	15,9	15 436	25,2	61 223	100,0
Läder-, hår- o. gummivind.	—	30	30	0,1	2 188	5 533	4 301	12 022	51,4	3 849	16,5	7 473	32,0	23 374	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	—	6	6	0,0	2 704	2 318	7 294	12 316	65,9	2 943	15,8	3 425	18,3	18 690	100,0
Företag med 1—25 arb.	1 275	2 459	3 734	6,5	7 653	11 894	14 179	33 726	58,8	4 048	7,1	15 816	27,6	57 324	100,0
» 26—100 »	1 804	1 794	3 598	3,3	10 826	29 267	32 227	72 320	65,1	12 674	11,4	22 469	20,2	111 061	100,0
» 101—200 »	763	882	1 645	2,4	6 518	20 742	18 299	45 559	66,6	10 129	14,8	11 037	16,2	68 370	100,0
» 201—500 »	1 583	563	2 146	2,0	6 311	36 637	31 034	73 982	69,0	19 576	18,2	11 589	10,8	107 293	100,0
» över 500 »	26	1 492	1 518	0,8	10 793	91 356	44 807	146 956	76,2	32 258	16,7	12 251	6,3	192 983	100,0
Stor-Stockholm	466	707	1 173	1,8	5 110	27 973	10 485	43 568	68,0	6 181	9,7	13 125	20,5	64 047	100,0
Göteborg	728	490	1 218	3,0	2 403	20 678	6 699	29 780	73,0	6 267	15,4	3 520	8,6	40 785	100,0
Malmö	231	188	419	1,9	716	8 534	4 889	14 139	65,3	2 722	12,6	4 363	20,2	21 643	100,0
Övriga landet	4 026	5 805	9 831	2,4	33 872	132 711	118 473	285 056	69,4	63 515	15,5	52 154	12,7	410 556	100,0

¹ Ej lediga lördagar under hela året.

Tabell 4: 2. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom gruvindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb. dagar förkortade			Hellediga dagar ¹				Vissa arb. dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent
	Lör-dagar	Övriga dagar	Summa	Pro-cent	Lördagar april—oktober	Lördagar april—oktober plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Pro-cent	Summa	Pro-cent		
<i>Gruvindustri</i>	—	—	—	—	580	65	5 066	5 711	90,0	127	2,0	6 345	100,0
Malmgruvor	—	—	—	—	573	65	5 064	5 702	91,4	28	0,5	6 237	100,0
Kolgruvor	—	—	—	—	7	—	2	9	8,3	99	91,7	108	100,0
Företag med 1—25 arb.	—	—	—	—	3	—	10	13	76,5	—	—	17	100,0
» 26—100 »	—	—	—	—	85	65	217	367	65,3	28	5,0	562	100,0
» 101—200 »	—	—	—	—	178	—	747	925	85,6	15	1,4	1 080	100,0
» 201—500 »	—	—	—	—	314	—	679	993	78,0	84	6,6	1 273	100,0
» över 500 »	—	—	—	—	—	—	3 413	3 413	100,0	—	—	3 413	100,0
Stor-Stockholm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga landet	—	—	—	—	580	65	5 066	5 711	90,0	127	2,0	6 345	100,0

¹ Ej lediga lördagar under hela året.

Tabell 4: 3. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom metall- och verkstadsindustrin.
Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar ¹				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent		
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar april—oktober	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa	Procent					
											Lördagar april—oktober	Lördagar april—oktober plus helgdagsaftnar o. d.			
<i>Metall- o. verkstadsind.</i>	20	1 395	1 415	0,6	18 371	143 276	40 281	201 928	80,2	28 771	11,4	19 720	7,8	251 834	100,0
Järn-, stål- o. kopparverk	—	887	887	2,6	4 287	4 901	8 903	18 091	52,3	15 141	43,8	462	1,3	34 581	100,0
Järn- o. stålmanufaktur	20	—	20	0,1	2 320	11 144	4 404	17 868	69,6	2 627	10,2	5 170	20,1	25 685	100,0
Mekaniska verkstäder	—	260	260	0,2	8 261	73 518	13 798	95 577	88,1	4 285	4,0	8 371	7,7	108 493	100,0
Reparationsverkstäder	—	98	98	0,8	70	1 412	7 720	9 202	73,4	2 448	19,5	783	6,3	12 531	100,0
Skeppsvarv	—	—	—	—	2 195	17 237	642	20 074	83,9	3 658	15,3	190	0,8	23 922	100,0
Elektroteknisk industri	—	12	12	0,0	233	27 351	3 358	30 942	91,2	197	0,6	2 779	8,2	33 930	100,0
Annan metallindustri	—	138	138	1,1	1 005	7 713	1 456	10 174	80,1	415	3,3	1 965	15,5	12 692	100,0
Företag med 1—25 arb.	20	209	229	1,3	1 772	5 500	4 611	11 883	65,2	352	1,9	5 748	31,6	18 212	100,0
» 26—100 »	—	125	125	0,3	3 491	16 935	7 345	27 771	76,9	3 197	8,9	5 035	13,9	36 128	100,0
» 101—200 »	—	147	147	0,7	1 980	12 662	3 193	17 835	84,0	1 210	5,7	2 049	9,6	21 241	100,0
» 201—500 »	—	27	27	0,1	1 395	26 787	4 709	32 891	83,4	4 150	10,5	2 379	6,0	39 447	100,0
» » över 500 »	—	887	887	0,7	9 733	81 392	20 423	111 548	81,5	19 862	14,5	4 509	3,3	136 806	100,0
Stor-Stockholm	—	157	157	0,4	2 407	23 577	4 515	30 499	79,6	2 462	6,4	5 225	13,6	38 343	100,0
Göteborg	—	59	59	0,2	174	18 210	1 297	19 681	80,8	3 714	15,2	918	3,8	24 372	100,0
Malmö	—	—	—	—	146	6 733	1 573	8 452	79,5	1 175	11,0	1 011	9,5	10 638	100,0
Övriga landet	20	1 179	1 199	0,7	15 644	94 756	32 896	143 296	80,3	21 420	12,0	12 566	7,0	178 481	100,0

¹ Ej lediga lördagar under hela året.

Tabell 4: 4. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom jord- och stenindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade				Hellediga dagar ¹				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar april—oktober	Lördagar april—oktober plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa	Procent			
												Summa		
Jord- och stenindustri.....	427	528	955	3,7	1 857	4 258	8 739	14 854	58,3	7 023	27,6	2 643	25 475	100,0
Torvindustri.....	—	350	350	68,6	—	—	70	70	13,7	90	17,7	—	510	100,0
Stenindustri.....	—	—	—	—	172	644	872	1 688	54,6	1 350	43,7	52	3 090	100,0
Kalk- och kritbruk.....	—	—	—	—	222	98	166	486	77,5	103	16,4	38	627	100,0
Cementfabriker.....	26	—	26	1,6	—	239	1 171	1 410	84,1	240	14,3	—	1 676	100,0
Cementvarufabriker.....	40	10	50	1,1	472	587	2 127	3 186	70,5	226	5,0	—	4 521	100,0
Tegelbruk.....	241	28	269	5,7	659	494	739	1 892	39,7	1 271	26,7	—	4 760	100,0
Porslins-, kakel- och lergodsindustri.....	—	15	15	0,3	65	1 825	1 722	3 612	79,6	910	20,1	—	4 537	100,0
Glasindustri.....	120	125	245	5,5	78	170	993	1 241	27,9	2 833	63,6	133	4 452	100,0
Annan jord- och stenind...	—	—	—	—	189	201	879	1 269	97,5	—	—	33	1 302	100,0
Företag med 1—25 arb...	—	10	10	0,2	683	1 026	1 394	3 103	61,5	1 008	20,0	927	5 048	100,0
» » 26—100 »	120	503	623	9,1	705	707	2 202	3 614	53,0	2 100	30,8	481	6 818	100,0
» » 101—200 »	—	—	—	—	109	484	1 734	2 327	50,9	1 936	42,3	313	4 576	100,0
» » 201—500 »	281	—	281	6,4	360	642	1 636	2 638	59,9	1 069	24,3	417	4 405	100,0
» » över 500 »	26	15	41	0,9	—	1 399	1 773	3 172	68,5	910	19,7	505	4 628	100,0
Stor-Stockholm.....	—	—	—	—	78	226	348	652	76,6	166	19,5	33	851	100,0
Göteborg.....	—	—	—	—	40	32	191	263	100,0	—	—	—	263	100,0
Malmö.....	—	—	—	—	—	—	124	124	54,4	104	45,6	—	228	100,0
Övriga landet.....	427	528	955	4,0	1 739	4 000	8 076	13 815	57,2	6 753	28,0	2 610	24 133	100,0

¹ Ej lediga lördagar under hela året.

Tabell 4: 5. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom träindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar ¹				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent		
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar april—oktober	Lördagar april—oktober plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa	Procent				
												Summa	Procent		
Träindustri.....	160	241	401	0,8	4 490	13 677	17 452	35 619	70,3	10 427	20,6	4 188	8,3	50 635	100,0
Sågverk och hyvlrier.....	160	101	261	1,1	1 573	3 177	9 004	13 754	60,5	8 086	35,6	631	2,8	22 732	100,0
Lådfabriker.....	—	—	—	—	188	310	259	757	85,7	6	0,7	120	13,6	883	100,0
Fanér- o. plywoodfabr.	—	—	—	—	—	378	431	809	54,0	689	46,0	—	—	1 498	100,0
Byggnadsmöbelfabr.	—	—	—	—	402	3 257	3 985	7 644	75,7	771	7,6	1 691	16,7	10 106	100,0
Möbelfabriker.....	—	120	120	1,1	1 782	5 093	2 686	9 561	84,1	611	5,4	1 074	9,4	11 366	100,0
Svarveri- o. skidfabriker....	—	—	—	—	358	1 134	205	1 697	83,4	120	5,9	217	10,7	2 034	100,0
Annan trävaruindustri.....	—	20	20	1,0	187	328	882	1 397	69,3	144	7,1	455	22,6	2 016	100,0
Företag med 1—25 arb.	160	140	300	2,5	2 346	3 617	2 492	8 455	69,4	1 574	12,9	1 851	15,2	12 180	100,0
» 26—100 ».....	—	26	26	0,1	1 581	4 894	7 856	14 331	76,5	3 393	18,1	989	5,3	18 739	100,0
» 101—200 ».....	—	—	—	—	563	2 147	2 398	5 108	70,0	1 767	24,2	420	5,8	7 295	100,0
» 201—500 ».....	—	75	75	0,7	—	2 719	3 887	6 606	60,3	3 344	30,5	928	8,5	10 953	100,0
» över 500 ».....	—	—	—	—	—	300	819	1 119	76,2	349	23,8	—	—	1 468	100,0
Stor-Stockholm.....	—	—	—	—	180	142	87	322	54,4	120	20,3	150	25,3	592	100,0
Göteborg.....	—	—	—	—	—	140	—	227	80,5	55	19,5	—	—	282	100,0
Malmö.....	—	—	—	—	—	37	84	121	22,2	36	6,6	388	71,2	545	100,0
Övriga landet.....	160	241	401	0,8	4 310	13 358	17 281	34 949	71,0	10 216	20,8	3 650	7,4	49 216	100,0

¹ Ej lediga lördagar under hela året.

Tabell 4: 6. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom massa- och pappersindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar ¹				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent		
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar april—oktober	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa	Procent					
											Lördagar april—oktober	Summa	Procent		
Massa- o. pappersind.	776	275	1 051	2,9	1 291	984	22 002	24 277	67,3	7 773	21,6	2 968	8,2	36 069	100,0
Massafabriker	331	65	396	3,2	71	—	7 885	7 956	64,1	3 856	31,1	203	1,6	12 411	100,0
Pappersbruk o. pappfabr. . .	412	196	608	3,6	453	—	12 387	12 840	76,9	3 014	18,0	243	1,5	16 705	100,0
Wallboardfabriker	—	14	14	0,6	—	246	1 030	1 276	59,2	601	27,9	265	12,3	2 156	100,0
Papp- o. pappersvaruind. . .	33	—	33	0,7	767	738	700	2 205	46,0	302	6,3	2 257	47,0	4 797	100,0
Företag med 1—25 arb. . . .	—	—	—	—	—	—	25	25	13,9	45	25,0	110	61,1	180	100,0
» » 26—100 »	53	—	53	1,5	419	537	1 066	2 022	59,2	123	3,6	1 218	35,7	3 416	100,0
» » 101—200 »	12	106	118	2,5	419	201	3 067	3 687	76,6	792	16,5	214	4,4	4 811	100,0
» » 201—500 »	711	90	801	5,8	428	246	7 609	8 283	59,5	4 483	32,2	353	2,5	13 920	100,0
» » över 500 »	—	79	79	0,6	25	—	10 235	10 260	74,6	2 330	17,0	1 073	7,8	13 742	100,0
Stor-Stockholm	—	—	—	—	—	—	25	25	18,8	—	—	108	81,2	133	100,0
Göteborg	—	—	—	—	348	—	1 224	1 572	79,2	164	8,3	249	12,5	1 985	100,0
Malmö	—	—	—	—	—	65	—	65	28,3	—	—	165	71,7	230	100,0
Övriga landet	776	275	1 051	3,1	943	919	20 753	22 615	67,1	7 609	22,6	2 446	7,2	33 721	100,0

1 Ej lediga lördagar under hela året.

Tabell 4: 7. Antal arbetare med olika sätt för arbetsförlorkningens genomförande i och med 1960 inom grafisk industri. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar ¹				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent	
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Lördagar april—oktober	Lördagar april—oktober plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa	Procent				
											Procent	Summa	Procent	Summa
Grafisk industri.....	66	746	812	3 648	4 510	5 956	14 114	56,5	2 190	8,8	7 865	31,5	24 981	100,0
Bokbinderier.....	—	—	—	319	896	547	1 762	71,1	193	7,8	523	21,1	2 478	100,0
Bok- o. accidenstryckerier..	—	—	—	1 787	3 443	2 016	7 246	53,6	971	7,2	5 293	39,2	13 510	100,0
Tidningsstryckerier.....	66	666	732	922	35	2 903	3 860	57,8	788	11,8	1 296	19,4	6 676	100,0
Annan grafisk industri.....	—	80	80	620	136	490	1 246	53,8	238	10,3	753	32,5	2 317	100,0
Företag med 1—25 arb..	—	470	470	1 126	232	1 161	2 519	45,5	200	3,6	2 350	42,4	5 539	100,0
» 26—100 » ..	66	276	342	1 674	985	1 960	4 619	60,5	1 069	14,0	1 608	21,0	7 638	100,0
» 101—200 » ..	—	—	—	360	587	762	1 709	61,5	—	—	1 071	38,5	2 780	100,0
» 201—500 » ..	—	—	—	488	827	1 251	2 566	57,5	921	20,7	973	21,8	4 460	100,0
» över 500 » ..	—	—	—	—	1 879	822	2 701	59,2	—	—	1 863	40,8	4 564	100,0
Stor-Stockholm.....	—	27	27	1 272	2 861	2 241	6 374	57,7	623	5,6	4 024	36,4	11 048	100,0
Göteborg.....	—	80	80	397	513	286	1 196	65,1	397	21,6	245	13,3	1 838	100,0
Malmö.....	—	80	80	41	324	452	817	43,5	328	17,5	651	34,7	1 876	100,0
Övriga landet.....	66	639	705	1 938	812	2 977	5 727	56,1	842	8,2	2 945	28,8	10 219	100,0

¹ Ej lediga iärdagar under hela året.

Tabell 4: 8. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom livsmedels- och dryckesvaruindustri. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar ¹				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent		
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar april—oktober	Lördagar april—oktober plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa	Procent				
												Summa	Procent		
	Summa	Procent	Summa	Procent	Summa	Procent	Summa	Procent	Summa	Procent	Summa	Procent			
<i>Lisn.- o. dryckesvaruind</i>	4 002	2 945	6 947	18,1	1 571	1 607	13 469	16 647	43,3	5 494	14,3	9 317	24,3	38 405	100,0
Kvarnar	—	19	19	1,8	—	204	562	766	71,9	170	16,0	110	10,3	1 065	100,0
Bageriindustri	3 754	1 456	5 210	74,0	106	—	481	587	8,3	747	10,6	493	7,1	7 037	100,0
Socketerindustri	20	—	20	0,6	—	758	1 371	2 129	65,5	1 445	100,0	—	—	1 445	100,0
Choklad- o. konfektind.	160	1 008	1 168	27,2	—	—	1 365	1 365	31,8	1 754	25,2	283	8,7	3 249	100,0
Mejeriindustri	54	264	318	3,7	—	326	1 769	2 095	24,6	303	40,9	5	0,1	4 292	100,0
Slakterier o. charkuterier	—	—	—	—	120	274	767	1 161	61,9	—	—	716	38,1	8 527	100,0
Fiskkonserverindustri	—	186	186	7,4	40	—	2 260	2 300	91,8	—	—	20	0,8	1 877	100,0
Fruktkonserverindustri	—	—	—	—	—	—	221	221	51,5	—	—	208	48,5	2 506	100,0
Margarinindustri	—	—	—	—	—	45	888	933	57,0	204	12,5	500	30,5	429	100,0
Annan livsmedelsindustri	14	12	26	0,5	—	—	3 628	3 628	74,4	54	1,1	1 171	24,0	1 637	100,0
Dryckesvaruindustri	—	—	—	—	1 305	—	157	1 462	100,0	—	—	—	—	4 879	100,0
Tobaksfabriker	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 462	100,0
Företag med 1—25 arb.	1 095	1 520	2 615	40,9	40	—	2 495	2 535	39,6	648	10,1	600	9,4	6 398	100,0
» 26—100 »	1 565	729	2 294	17,8	184	418	4 692	5 294	41,0	1 045	8,1	4 280	33,1	12 913	100,0
» 101—200 »	751	385	1 136	13,5	662	225	2 424	3 311	39,3	1 403	16,7	2 569	30,5	8 419	100,0
» 201—500 »	591	—	591	9,4	685	530	2 330	3 545	56,3	292	4,6	1 868	29,7	6 296	100,0
» » över 500 »	—	311	311	7,1	—	434	1 528	1 962	44,8	2 106	48,1	—	—	4 379	100,0
Stor-Stockholm	466	468	934	14,4	232	288	2 026	2 546	39,1	1 890	29,0	1 137	17,5	6 507	100,0
Göteborg	728	225	953	26,0	198	80	1 311	1 589	43,4	100	2,7	1 024	27,9	3 666	100,0
Malmö	231	108	339	14,3	464	—	1 238	1 702	72,0	147	6,2	176	7,5	2 364	100,0
Övriga landet	2 577	2 144	4 721	18,2	677	1 239	8 894	10 810	41,8	3 357	13,0	6 980	27,0	25 868	100,0

¹ Ej lediga lördagar under hela året.

Tabell 4: 9. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom textil- och bektädnadsindustrin. Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar ¹				Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent		
	Lördagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar april—oktober	Lördagar april—oktober plus helgdagsaftnar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa	Procent				
												Summa	Procent		
Textil- o. bektädnadsind.	—	1 024	1 024	1,7	5 401	13 668	15 986	35 055	57,2	9 708	15,9	15 436	25,2	61 223	100,0
Ylleindustri.	—	20	20	0,3	673	1 122	4 534	6 329	86,1	465	6,3	533	7,3	7 347	100,0
Bomullsindustri.	—	200	200	1,9	516	5 985	1 846	8 347	78,8	1 818	17,2	2 23	2,1	10 588	100,0
Linne- o. juteindustri.	—	534	534	23,7	815	—	421	1 236	54,8	486	21,5	—	—	2 256	100,0
Trikåfabriker.	—	—	—	—	981	2 331	1 396	4 708	66,3	1 801	25,3	594	8,4	7 103	100,0
Sömnadsindustri.	—	270	270	1,1	1 906	1 864	5 778	9 548	38,2	3 506	14,0	11 650	46,7	24 974	100,0
Hatt- o. mössfabriker.	—	—	—	—	109	—	192	301	34,1	100	11,3	482	54,6	883	100,0
Annan textil- o. bekl.ind.	—	—	—	—	401	2 366	1 819	4 586	56,8	1 532	19,0	1 954	24,2	8 072	100,0
Företag med 1—25 arb.	—	80	80	1,7	349	1 018	864	2 231	48,9	146	3,2	2 106	46,2	4 563	100,0
» 26—100 »	—	129	129	0,9	1 316	2 647	3 937	7 900	52,9	1 113	7,4	5 805	38,8	14 947	100,0
» 101—200 »	—	244	244	2,2	920	3 100	2 300	6 320	56,4	2 493	22,3	2 136	19,1	11 193	100,0
» 201—500 »	—	371	371	2,1	1 781	2 879	5 447	10 107	57,1	4 014	22,7	3 205	18,1	17 697	100,0
» över 500 »	—	200	200	1,6	1 035	4 024	3 438	8 497	66,3	1 942	15,1	2 184	17,0	12 823	100,0
Stor-Stockholm.	—	25	25	0,9	216	218	445	879	33,1	444	16,7	1 311	49,3	2 659	100,0
Göteborg.	—	200	200	3,2	516	1 584	1 556	3 656	58,9	1 712	27,6	642	10,3	6 210	100,0
Malmö.	—	—	—	—	—	1 038	1 035	2 073	60,6	914	26,7	432	12,7	3 419	100,0
Övriga landet.	—	799	799	1,6	4 669	10 828	12 950	28 447	58,1	6 638	13,6	13 051	26,7	48 935	100,0

¹ Ej lediga lördagar under hela året.

Tabell 4: 10. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom läder-, hår- och gummivaruindustrin.
Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb. dagar förkortade			Hellediga dagar ¹				Vissa arb. dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent		
	Lör- dagar	Övriga dagar	Sum- ma	Pro- cent	Lördagar april— oktober	Lördagar april— oktober plus helg- dagsaft- nar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Pro- cent	Summa	Pro- cent				
														Summa	Procent
														Summa	Procent
Läder-, hår- o. gummi- ind..	—	30	30	0,1	2 188	5 533	4 301	12 022	51,4	3 849	16,5	7 473	32,0	23 374	100,0
Garverier	—	—	—	—	142	408	—	550	25,6	8	0,4	1 593	74,0	2 151	100,0
Päls- o. skinnvarufabriker	—	—	—	—	740	340	1 126	2 206	84,0	—	—	419	16,0	2 625	100,0
Skoindustri	—	30	30	0,4	402	1 225	1 234	2 861	39,1	1 422	19,5	2 997	41,0	7 310	100,0
Andra lädervarufabriker	—	—	—	—	298	295	275	868	39,3	—	—	1 342	60,7	2 210	100,0
Gummivarufabriker	—	—	—	—	559	2 931	1 434	4 924	59,9	2 341	28,4	961	11,7	8 226	100,0
Annan läder-, hår- och gum- mivaruind.	—	—	—	—	47	334	232	613	71,9	78	9,2	161	18,9	852	100,0
Företag med 1—25 arb..	—	30	30	1,2	421	80	614	1 115	45,2	18	0,7	1 307	52,9	2 470	100,0
» 26—100 » ..	—	—	—	—	412	1 503	1 723	3 638	62,4	339	5,8	1 854	31,8	5 831	100,0
» 101—200 » ..	—	—	—	—	796	464	527	1 787	48,1	269	7,3	1 656	44,6	3 712	100,0
» 201—500 » ..	—	—	—	—	559	1 558	723	2 840	67,9	295	7,0	1 053	25,1	4 188	100,0
» över 500 » ..	—	—	—	—	—	1 928	714	2 642	36,8	2 928	40,8	1 603	22,4	7 173	100,0
Stor-Stockholm	—	30	30	4,6	219	179	187	585	90,3	—	—	33	5,1	648	100,0
Göteborg	—	—	—	—	28	61	93	182	44,0	—	—	232	56,0	414	100,0
Malmö	—	—	—	—	—	263	24	287	20,4	—	—	1 118	79,6	1 405	100,0
Övriga landet	—	—	—	—	1 941	5 030	3 997	10 968	52,5	3 849	18,4	6 090	29,1	20 907	100,0

¹ Ej lediga lördagar under hela året.

Tabell 4. 11. Antal arbetare med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 inom kemisk o. kemisk-teknisk industri.
Företagen fördelade efter bransch, storleksklass och geografiskt område

Bransch Storleksklass Geografiskt område	Vissa arb.dagar förkortade			Hellediga dagar ¹			Vissa arb.dagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent			
	Lör-dagar	Övriga dagar	Summa	Procent	Lördagar april—oktober	Lördagar april—oktober plus helg-dagsaft-nar o. d.	Andra dagar och/eller annan period	Summa	Procent	Summa			Procent		
											Summa	Procent			
Kemisk o. kem.-tekn. ind.	—	6	6	0,0	2 704	2 318	7 294	12 316	65,9	2 943	15,8	3 425	18,3	18 690	100,0
Rent kemisk industri.	—	—	—	—	461	51	2 250	2 762	76,6	843	23,4	—	—	3 605	100,0
Färg-, olje- o. parfymfabr. .	—	—	—	—	668	483	1 576	2 727	62,5	18	0,4	1 617	37,1	4 362	100,0
Sprängämnesfabr.	—	—	—	—	161	—	763	924	44,0	945	45,0	231	11,0	2 100	100,0
Tändsticksfabriker.	—	—	—	—	—	418	532	950	66,6	477	33,4	—	—	1 427	100,0
Annan kem.-tekn. industri.	—	6	6	0,1	1 414	1 366	2 173	4 953	68,8	660	9,2	1 577	21,9	7 196	100,0
Företag med 1—25 arb.	—	—	—	—	913	421	513	1 847	68,0	53	1,9	817	30,1	2 717	100,0
» 26—100 »	—	6	6	0,2	959	576	1 229	2 764	67,9	128	3,1	1 171	28,8	4 069	100,0
» 101—200 »	—	—	—	—	531	872	1 147	2 550	78,2	119	3,6	594	18,2	3 263	100,0
» 201—500 »	—	—	—	—	301	449	2 763	3 513	75,5	812	17,4	329	7,1	4 654	100,0
» över 500 »	—	—	—	—	—	—	1 642	1 642	41,2	1 831	45,9	514	12,9	3 987	100,0
Stor-Stockholm.	—	—	—	—	506	482	698	1 686	51,6	476	14,6	1 104	33,8	3 266	100,0
Göteborg.	—	6	6	0,3	702	58	654	1 414	80,6	125	7,1	210	12,0	1 755	100,0
Malmö.	—	—	—	—	65	74	359	498	53,1	18	1,9	422	45,0	938	100,0
Övriga landet.	—	—	—	—	1 431	1 704	5 583	8 718	68,5	2 324	18,2	1 689	13,3	12 731	100,0

¹ Ej lediga lördagar under hela året.

BILAGA 5

Tabell 5: 1. Tjänstemän inom egentlig industri under 1957 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Yrkesgrupp	Ordinarie veckoarbetstid i timmar													Summa
	—	38,0—	39,0—	40,0—	41,0—	42,0—	43,0—	44,0—	45,0—	46,0—	47,0—	48,0—	49,0—	
Industrigrupp	37,9	38,9	39,9	40,9	41,9	42,9	43,9	44,9	45,9	46,9	47,9	48,9	49,0	
Storleksklass														
Geografiskt område														
Hela industrin	1,0	2,8	15,5	16,6	7,0	25,8	2,2	1,0	2,7	0,5	0,5	24,3	0,1	
Teknisk personal	0,6	3,5	13,6	19,4	10,2	35,0	2,8	0,7	2,3	0,2	0,1	11,6	0,0	
Arbetsledare	0,2	0,0	0,5	1,4	0,2	2,1	0,3	0,4	2,8	1,2	1,4	89,2	0,3	
Kontorspersonal	1,6	3,9	23,1	22,5	8,9	31,2	2,8	1,1	2,1	0,2	0,2	2,4	0,0	
Försäljningspersonal	1,0	2,8	17,5	18,0	7,2	27,2	2,4	3,2	4,2	1,6	1,2	13,6	0,1	
Övrig personal	0,4	1,9	12,5	11,8	2,1	25,8	1,7	1,2	6,6	0,8	0,6	34,5	0,1	
Gruvindustri	—	11,8	2,3	24,6	18,7	12,6	—	0,2	4,0	0,8	—	25,0	—	
Metall- o. verkstadsindustri	0,8	2,5	12,8	18,9	7,3	30,8	1,7	0,7	2,3	0,3	0,3	21,6	0,0	
Jord- o. stenindustri	0,6	0,2	16,5	16,0	2,6	23,2	2,0	1,1	2,4	0,8	0,1	34,2	0,3	
Träindustri	2,9	0,3	16,3	7,1	6,4	14,7	2,7	0,3	3,1	0,3	1,9	44,0	—	
Massa- o. pappersindustri	0,6	0,6	34,4	9,7	7,3	14,6	0,3	1,0	1,2	0,2	0,1	29,7	0,3	
Gratisk industri	0,5	1,8	26,5	25,4	2,0	18,2	5,8	2,3	4,8	0,4	0,4	11,8	0,1	
Livsmedels- o. dryckesvaruind.	0,6	2,9	14,3	17,3	5,3	17,9	1,3	1,6	3,6	2,3	0,5	32,2	0,2	
Textil- o. beklädnadsindustri	0,8	1,9	11,6	9,3	4,3	24,7	2,6	1,9	5,5	0,6	2,0	34,7	0,1	
Läder-, hår- o. gummitvaruind.	1,0	—	6,2	3,8	4,0	43,2	1,9	1,7	3,5	0,9	0,7	33,1	—	
Kemisk o. kem.-teknisk ind.	2,8	10,6	23,9	10,9	13,7	13,4	5,5	0,8	1,1	0,5	0,1	16,7	—	
Företag med 1—25 arb.	2,1	2,4	12,1	7,1	7,4	14,6	2,1	3,9	5,9	2,2	1,3	38,5	0,4	
» » 26—100 »	1,1	2,4	17,5	11,3	4,4	21,4	2,6	1,7	5,6	0,6	0,9	30,4	0,1	
» » 101—200 »	1,9	3,5	22,0	14,0	8,6	19,2	0,9	0,9	3,5	0,3	0,6	24,6	0,0	
» » 201—500 »	1,3	4,0	15,6	17,0	10,5	23,0	3,9	0,3	1,4	0,4	0,1	22,4	0,1	
» » över 500 »	0,3	2,4	13,3	21,6	5,8	33,2	1,7	0,5	1,2	0,3	0,3	19,4	0,0	
Stor-Stockholm	2,3	5,7	26,6	28,7	8,2	5,6	2,8	1,2	1,6	0,7	0,5	16,0	0,1	
Göteborg	0,5	0,4	23,8	24,4	13,6	8,1	1,0	0,5	2,1	0,7	0,2	24,7	—	
Malmö	0,5	2,5	7,7	8,7	6,8	37,2	5,8	0,7	7,1	0,4	0,2	22,4	—	
Övriga landet	0,6	2,2	11,2	12,1	5,7	34,0	2,0	1,1	2,9	0,5	0,5	27,1	0,1	

Tabell 5: 2. Tjänstemän inom egentlig industri under 1960 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Yrkesgrupp Industrigrupp Storleksklass Geografiskt område	Ordinarie veckoarbetstid i timmar										Summa			
	—	38,0— 38,9	39,0— 39,9	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9		47,0— 47,9	48,0— 48,9	49,0— —
<i>Hela industrin</i>	1,5	3,1	15,7	17,3	7,4	26,1	1,6	0,6	26,2	0,2	0,1	0,2	0,0	100,0
Teknisk personal	0,7	4,2	13,9	20,2	10,4	35,3	1,7	0,5	13,0	0,0	0,0	0,1	0,0	100,0
Arbetsledare	0,2	0,1	0,4	1,5	0,3	3,2	0,4	0,4	92,3	0,3	0,3	0,6	0,0	100,0
Kontorspersonal	2,7	4,1	23,6	23,4	9,4	31,0	1,8	0,6	3,4	0,0	0,0	0,0	—	100,0
Försäljningspersonal	1,4	3,2	17,5	19,0	8,2	27,6	2,9	0,6	17,7	1,7	—	0,2	0,0	100,0
Övrig personal	0,5	2,1	12,5	12,2	3,3	27,1	2,4	1,1	38,3	0,1	0,0	0,3	0,1	100,0
Gruvindustri	—	13,6	3,2	24,6	17,8	11,4	—	—	28,7	—	—	0,7	—	100,0
Metall- o. verkstadsindustri	1,1	2,8	12,9	19,1	7,7	31,4	1,2	0,5	23,0	0,2	0,0	0,1	0,0	100,0
Jord- o. stenindustri	2,2	1,3	15,3	17,7	7,9	18,6	0,5	0,2	35,3	0,2	0,5	0,2	0,1	100,0
Träindustri	4,4	0,8	16,0	8,5	7,7	13,2	1,8	0,7	45,6	1,1	0,0	0,2	—	100,0
Massa- o. pappersindustri	0,8	0,8	34,4	9,9	7,7	12,9	2,8	1,0	27,7	0,8	0,2	0,9	0,1	100,0
Grafisk industri	1,3	2,9	30,7	22,1	2,0	21,1	5,2	0,3	14,2	0,0	—	0,1	0,1	100,0
Livsm.- o. dryckesvaruind.	1,5	2,6	14,3	18,5	5,9	18,3	0,7	0,5	36,6	0,2	0,4	0,5	0,0	100,0
Textil- o. beklädnadsindustri ..	1,2	1,9	11,6	10,7	6,0	23,0	2,5	2,2	40,9	0,0	—	0,0	—	100,0
Läder-, hår- o. gummivaruind.	1,1	0,4	6,5	8,0	4,4	41,3	2,9	—	35,3	—	—	0,1	—	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. industri ..	5,1	10,1	22,2	16,1	11,1	16,1	1,2	0,3	17,8	—	—	—	—	100,0
Företag med 1—25 arb.	4,5	3,9	11,5	8,0	7,8	13,8	2,6	2,3	43,0	1,5	0,4	0,6	0,1	100,0
» 26—100 »	1,9	2,8	17,4	12,9	5,7	21,2	2,8	0,7	34,2	0,2	0,0	0,2	0,0	100,0
» 101—200 »	2,3	5,0	20,4	17,3	8,4	18,1	1,1	0,6	26,1	0,2	0,1	0,4	0,0	100,0
» 201—500 »	2,3	3,5	15,6	18,8	9,0	24,7	2,1	0,4	23,3	0,1	0,0	0,2	0,0	100,0
» över 500 »	0,2	2,4	14,5	20,7	7,0	33,7	0,8	0,3	20,4	0,0	—	0,0	0,0	100,0
Stor-Stockholm	3,4	6,3	28,0	28,6	6,1	7,4	1,7	0,4	18,0	0,1	0,0	0,0	0,0	100,0
Göteborg	0,6	0,6	23,6	24,1	14,4	7,7	1,4	0,2	26,7	0,5	0,0	0,2	—	100,0
Malmö	0,7	3,6	7,5	11,0	10,3	39,9	1,7	0,3	25,0	0,0	—	—	—	100,0
Övriga landet	1,1	2,4	11,1	13,2	6,6	33,8	1,7	0,7	28,9	0,2	0,1	0,2	0,0	100,0

Tabell 5: 3. Tjänstemän inom olika yrkes- och industrigrupper inom egentlig industri under 1957 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Industrigrupp Yrkesgrupp	Ordinarie veckoarbetstid i timmar														Summa
	38,0— 37,9	38,0— 38,9	39,0— 39,9	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9	47,0— 47,9	48,0— 48,9	49,0— 49,0		
<i>Gruvindustri</i>	—	11,8	2,3	24,6	18,7	12,6	—	0,2	4,0	0,8	—	25,0	—	100,0	
Teknisk personal.....	—	23,3	2,7	20,2	35,2	16,4	—	—	2,1	—	—	0,1	—	100,0	
Arbetsledare.....	—	0,1	—	26,0	0,3	2,7	—	0,5	8,6	1,9	—	59,9	—	100,0	
Kontorspersonal.....	—	17,6	3,9	27,6	29,9	20,9	—	—	—	—	—	0,1	—	100,0	
Försäljningspersonal.....	—	—	—	30,0	—	70,0	—	—	—	—	—	—	—	100,0	
Övrig personal.....	—	10,2	15,9	11,6	—	21,7	—	—	—	—	—	40,6	—	100,0	
<i>Metall- o. verkstadsindustri</i>	0,8	2,5	12,8	18,9	7,3	30,8	1,7	0,7	2,3	0,3	0,3	21,6	0,0	100,0	
Teknisk personal.....	0,4	3,0	10,0	22,6	10,3	41,2	2,2	0,4	1,3	0,1	0,1	8,4	—	100,0	
Arbetsledare.....	0,3	—	0,5	0,2	0,2	1,1	0,1	0,0	1,7	0,5	1,7	93,5	0,1	100,0	
Kontorspersonal.....	1,3	3,3	19,8	24,1	8,7	35,5	2,0	0,8	1,8	0,1	0,0	2,7	0,0	100,0	
Försäljningspersonal.....	1,1	2,2	14,6	24,6	6,0	33,5	1,4	2,8	5,7	2,9	0,0	5,1	0,1	100,0	
Övrig personal.....	0,6	1,0	8,2	7,1	2,7	23,5	2,2	1,7	9,5	0,2	0,6	42,6	0,1	100,0	
<i>Jord- o. stenindustri</i>	0,6	0,2	16,5	16,0	2,6	23,2	2,0	1,1	2,4	0,8	0,1	34,2	0,3	100,0	
Teknisk personal.....	0,1	0,1	19,2	23,3	1,7	25,9	6,4	1,3	3,1	1,3	0,1	17,5	—	100,0	
Arbetsledare.....	—	—	—	—	—	3,9	0,1	—	1,6	0,9	0,3	92,3	0,9	100,0	
Kontorspersonal.....	1,1	0,3	26,0	23,3	4,8	31,7	2,1	1,8	2,9	0,8	0,0	5,2	—	100,0	
Försäljningspersonal.....	0,9	—	18,7	23,9	3,2	43,8	1,2	1,1	2,3	—	—	4,9	—	100,0	
Övrig personal.....	0,6	—	18,2	10,9	1,2	24,9	—	—	0,6	—	—	43,6	—	100,0	
<i>Träindustri</i>	2,9	0,3	16,3	7,1	6,4	14,7	2,7	0,3	3,1	0,3	1,9	44,0	—	100,0	
Teknisk personal.....	—	0,6	26,5	9,1	9,7	10,7	9,3	0,2	5,8	—	0,2	27,9	—	100,0	
Arbetsledare.....	0,5	—	—	—	—	1,1	—	—	0,3	0,1	1,5	96,5	—	100,0	
Kontorspersonal.....	5,5	0,4	26,4	13,3	11,4	27,0	2,3	0,6	4,4	0,5	1,2	7,0	—	100,0	
Försäljningspersonal.....	4,9	0,2	24,3	5,8	4,2	20,6	9,2	—	2,1	0,7	11,6	16,4	—	100,0	
Övrig personal.....	—	—	12,5	2,4	4,7	4,1	2,4	—	3,8	—	1,7	63,4	—	100,0	
<i>Massa- o. pappersindustri</i>	0,6	0,6	34,4	9,7	7,3	14,6	0,3	1,0	1,2	0,2	0,1	29,7	0,3	100,0	
Teknisk personal.....	—	—	36,1	12,7	15,4	20,4	1,2	1,6	3,8	0,2	0,3	7,3	0,1	100,0	
Arbetsledare.....	—	—	0,0	—	0,2	9,6	—	2,1	0,9	0,4	0,2	85,9	0,7	100,0	
Kontorspersonal.....	1,2	1,1	59,7	15,6	8,1	13,7	0,2	0,1	0,1	—	—	0,2	—	100,0	
Försäljningspersonal.....	1,3	—	54,5	11,9	21,4	9,9	—	—	1,6	—	—	1,0	—	100,0	
Övrig personal.....	—	0,3	12,3	7,5	1,6	34,4	—	—	1,6	0,5	—	40,5	1,3	100,0	

Tabell 5.3 (forts.) Tjänstemän inom olika yrkes- och industrigrupper inom egentlig industri under 1957 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Industrigrupp Yrkesgrupp	Ordinarie veckoarbetstid i timmar													Summa
	37,9	38,0— 38,9	39,0— 39,9	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9	47,0— 47,9	48,0— 48,9	49,0	
<i>Grafisk industri</i>	0,5	1,8	26,5	25,4	2,0	18,2	5,8	2,3	4,8	0,4	0,4	11,8	0,1	100,0
Teknisk personal.....	—	2,6	17,2	14,5	0,4	4,7	0,5	2,9	5,0	—	—	52,2	—	100,0
Arbetsledare.....	—	—	4,5	3,5	0,2	2,8	2,0	0,3	13,7	1,8	1,1	69,2	0,9	100,0
Kontorspersonal.....	1,0	1,8	31,3	31,0	3,2	14,3	9,2	2,4	4,7	0,2	0,5	0,4	—	100,0
Försäljningspersonal.....	—	1,1	38,2	18,5	3,0	16,7	6,7	9,2	5,0	—	0,4	1,2	—	100,0
Övrig personal.....	—	2,7	24,2	29,4	0,1	39,1	1,6	—	0,7	0,4	—	1,8	—	100,0
<i>Livsmedels- o. dryckesvaruind.</i>	0,6	2,9	14,3	17,3	5,3	17,9	1,3	1,6	3,6	2,3	0,5	32,2	0,2	100,0
Teknisk personal.....	—	2,2	21,9	9,7	0,9	11,2	5,0	0,2	18,7	0,6	0,2	29,3	0,1	100,0
Arbetsledare.....	0,0	—	0,0	0,9	—	1,0	0,3	1,4	2,0	6,8	1,3	85,4	0,9	100,0
Kontorspersonal.....	1,1	4,6	21,0	28,9	9,2	28,0	1,6	1,0	1,7	1,2	0,2	1,5	—	100,0
Försäljningspersonal.....	0,1	2,8	10,1	10,0	3,7	15,0	0,3	5,5	2,7	0,8	0,4	48,6	—	100,0
Övrig personal.....	0,6	—	10,7	8,1	2,4	11,6	—	0,3	7,5	1,6	0,1	56,8	0,3	100,0
<i>Textil- o. beklädnadsindustri</i>	0,8	1,9	11,6	9,3	4,3	24,7	2,6	1,9	5,5	0,6	2,0	34,7	0,1	100,0
Teknisk personal.....	0,3	0,1	13,1	4,5	2,3	19,1	0,5	1,5	9,5	1,4	1,3	46,4	—	100,0
Arbetsledare.....	0,0	—	0,5	0,4	—	2,1	0,6	0,7	6,1	0,5	2,8	86,1	0,2	100,0
Kontorspersonal.....	1,7	2,6	19,1	15,3	7,7	39,8	4,5	2,0	3,4	0,2	0,6	3,1	—	100,0
Försäljningspersonal.....	0,5	2,8	14,1	15,7	5,5	33,0	3,4	3,5	4,4	—	5,0	12,1	—	100,0
Övrig personal.....	0,1	4,7	5,3	6,6	2,2	18,7	1,6	3,0	9,7	2,8	3,2	42,1	—	100,0
<i>Läder-, hår- o. gummivaruindustri</i>	1,0	—	6,2	3,8	4,0	43,2	1,9	1,7	3,5	0,9	0,7	33,1	—	100,0
Teknisk personal.....	0,2	—	5,3	2,2	7,5	40,4	3,8	12,4	1,0	—	—	27,2	—	100,0
Arbetsledare.....	—	—	—	—	—	0,3	—	—	3,4	0,4	0,3	95,6	—	100,0
Kontorspersonal.....	1,7	—	10,3	6,3	4,4	66,8	2,5	0,4	4,5	0,1	—	3,0	—	100,0
Försäljningspersonal.....	1,2	—	6,8	6,4	8,2	52,8	1,9	—	4,3	2,5	6,2	9,7	—	100,0
Övrig personal.....	0,7	—	2,1	0,2	2,3	25,4	1,4	0,5	1,1	5,3	—	61,0	—	100,0
<i>Kemisk o. kem-tekn. industri</i>	2,8	10,6	23,9	10,9	13,7	13,4	5,5	0,8	1,1	0,5	0,1	16,7	—	100,0
Teknisk personal.....	3,5	8,1	29,6	10,4	11,8	21,9	8,1	0,2	1,0	—	—	5,4	—	100,0
Arbetsledare.....	—	0,3	0,2	0,7	1,7	2,7	3,1	0,2	1,6	3,5	1,0	85,0	—	100,0
Kontorspersonal.....	3,7	15,5	28,4	15,5	17,4	11,9	5,0	1,5	0,3	—	—	0,8	—	100,0
Försäljningspersonal.....	1,3	11,5	21,6	8,3	22,7	7,9	4,7	—	0,9	—	—	21,1	—	100,0
Övrig personal.....	0,7	8,0	21,8	4,0	5,6	23,2	2,4	2,6	10,8	—	—	20,9	—	100,0

Tabell 5. 4. Tjänstemän inom olika yrkes- och industrigrupper inom egentlig industri under 1960 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Industrigrupp Yrkesgrupp	Ordinarie veckoarbetstid i timmar													Summa
	— 37,9	38,0— 38,9	39,0— 39,9	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9	47,0— 47,9	48,0— 48,9	49,0— —	
<i>Gruvindustri</i>	—	13,6	3,2	24,6	17,8	11,4	—	—	—	28,7	—	—	—	100,0
Teknisk personal.....	—	26,7	3,6	20,2	32,3	14,9	—	—	—	2,3	—	—	—	100,0
Arbetsledare.....	—	0,1	—	26,0	1,2	3,3	—	—	—	67,6	—	—	—	100,0
Kontorspersonal.....	—	20,2	5,3	27,6	28,3	18,5	—	—	—	0,1	—	—	—	100,0
Försäljningspersonal.....	—	—	30,0	30,0	—	40,0	—	—	—	—	—	—	—	100,0
Övrig personal.....	—	10,1	21,7	11,6	1,5	14,5	—	—	—	40,6	—	—	—	100,0
<i>Metal- o. verkstadsindustri</i>	1,1	2,8	12,9	19,1	7,7	31,4	1,2	0,5	0,2	23,0	0,0	0,1	0,0	100,0
Teknisk personal.....	0,5	3,3	10,3	22,9	10,9	41,2	1,4	0,4	0,0	9,1	0,0	0,0	—	100,0
Arbetsledare.....	0,3	0,0	0,6	0,3	0,2	1,5	0,2	0,1	0,0	96,4	0,1	0,3	—	100,0
Kontorspersonal.....	1,8	3,7	19,8	24,4	9,1	36,0	1,3	0,6	0,0	3,3	0,0	—	—	100,0
Försäljningspersonal.....	1,5	2,7	14,9	25,0	5,9	34,6	1,7	0,8	2,7	10,0	—	—	—	100,0
Övrig personal.....	0,6	1,0	8,7	6,8	3,1	29,9	2,3	1,3	0,2	45,5	—	0,5	0,1	100,0
<i>Jord- o. stenindustri</i>	2,2	1,3	15,3	17,7	7,9	18,6	0,5	0,2	0,2	35,3	0,5	0,2	0,1	100,0
Teknisk personal.....	0,4	0,1	19,0	27,1	8,7	23,4	0,3	—	—	20,9	—	0,1	—	100,0
Arbetsledare.....	—	—	—	0,2	0,1	3,3	0,4	—	—	92,9	1,5	0,7	0,2	100,0
Kontorspersonal.....	4,5	2,9	23,4	25,3	10,9	25,4	0,6	0,5	0,0	6,5	0,0	—	—	100,0
Försäljningspersonal.....	1,4	—	18,7	25,9	17,9	30,0	1,5	—	—	4,6	—	—	—	100,0
Övrig personal.....	0,6	—	18,2	11,5	12,1	18,2	—	—	—	38,8	0,6	—	—	100,0
<i>Träindustri</i>	4,4	0,8	16,0	8,5	7,7	13,2	1,8	0,7	1,1	45,6	0,0	0,2	—	100,0
Teknisk personal.....	1,1	0,6	25,8	12,3	10,6	13,0	5,4	1,3	29,9	—	—	—	—	100,0
Arbetsledare.....	0,5	—	—	—	—	1,6	—	0,2	96,7	0,4	0,1	0,5	—	100,0
Kontorspersonal.....	8,6	1,7	25,9	15,5	13,5	23,2	1,1	1,1	9,0	0,4	—	—	—	100,0
Försäljningspersonal.....	5,8	0,4	23,6	7,4	8,8	16,7	9,0	—	11,6	16,7	—	—	—	100,0
Övrig personal.....	—	—	13,2	2,4	5,4	4,4	2,0	—	—	72,2	—	0,4	—	100,0
<i>Massa- o. pappersindustri</i>	0,8	0,8	34,4	9,9	7,7	12,9	2,8	1,0	0,8	27,7	0,2	0,9	0,1	100,0
Teknisk personal.....	—	1,1	36,4	12,5	15,7	18,0	3,2	1,6	10,9	0,1	0,3	0,1	0,1	100,0
Arbetsledare.....	—	—	0,0	—	0,2	15,2	0,2	2,1	76,7	2,5	0,4	2,6	0,1	100,0
Kontorspersonal.....	1,9	1,3	59,5	16,0	8,7	10,1	2,1	0,1	0,3	—	—	—	—	100,0
Försäljningspersonal.....	1,7	0,3	54,5	13,5	23,4	5,6	—	—	1,0	—	—	—	—	100,0
Övrig personal.....	—	0,3	12,3	6,9	1,6	7,5	20,4	—	—	42,1	0,5	1,1	1,3	100,0

Tabell 5.4. (forts.) Tjänstemän inom olika yrkes- och industrigrupper inom egenlig industri under 1960 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Industrigrupp Yrkesgrupp	Ordinarie veckoarbetstid i timmar													Summa
	— 37,9	38,0— 38,9	39,0— 39,9	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9	47,0— 47,9	48,0— 48,9	49,0— —	
Grafisk industri.....	1,3	2,9	30,7	22,1	2,0	21,1	5,2	0,3	14,2	0,0	—	0,1	0,1	100,0
Teknisk personal.....	0,6	3,4	28,4	3,5	0,1	12,3	2,7	0,4	47,3	—	—	1,3	—	100,0
Arbetsledare.....	—	1,0	3,6	4,3	0,2	10,5	1,6	—	77,7	0,2	—	—	0,9	100,0
Kontorspersonal.....	2,3	3,2	38,7	25,7	2,7	17,0	6,6	0,4	3,4	—	—	—	—	100,0
Försäljningspersonal.....	—	1,8	38,1	19,2	3,2	19,3	15,7	0,1	2,6	—	—	—	—	100,0
Övrig personal.....	0,3	3,5	23,1	29,7	1,4	38,9	0,5	—	2,6	—	—	—	—	100,0
Ljumsmedels- o. dryckesvaruindustri.....	1,5	2,6	14,3	18,5	5,9	18,3	0,7	0,5	36,6	0,2	0,4	0,5	0,0	100,0
Teknisk personal.....	—	5,6	21,8	10,0	4,9	7,7	1,8	—	46,2	0,1	0,1	1,7	0,1	100,0
Arbetsledare.....	0,0	—	0,1	0,9	0,2	1,1	0,1	1,4	93,0	0,5	1,8	0,9	—	100,0
Kontorspersonal.....	2,7	3,5	21,3	30,9	9,7	27,8	1,0	0,4	2,5	0,0	—	0,2	—	100,0
Försäljningspersonal.....	0,1	2,8	9,3	11,2	3,9	20,0	0,3	—	51,4	0,1	—	0,9	—	100,0
Övrig personal.....	1,2	—	10,7	8,5	2,4	11,0	—	—	66,1	—	0,1	—	—	100,0
Textil- o. beklädnadsindustri.....	1,2	1,9	11,6	10,7	6,0	23,0	2,5	2,2	40,9	0,0	—	0,0	—	100,0
Teknisk personal.....	0,2	0,1	13,1	6,0	2,3	18,8	0,2	2,0	57,3	—	—	—	—	100,0
Arbetsledare.....	0,4	—	0,1	0,7	0,1	2,4	0,5	1,1	94,6	0,0	—	0,1	—	100,0
Kontorspersonal.....	2,3	2,7	19,2	17,6	10,7	36,5	4,0	2,4	4,6	—	—	—	—	100,0
Försäljningspersonal.....	0,5	2,9	14,6	16,7	7,0	30,9	3,6	3,2	20,6	—	—	—	—	100,0
Övrig personal.....	0,2	4,7	5,3	8,0	4,9	17,0	2,5	3,1	54,3	—	—	—	—	100,0
Läder-, hår- o. gummivaruindustri.....	1,1	0,4	6,5	8,0	4,4	41,3	2,9	—	35,3	—	—	0,1	—	100,0
Teknisk personal.....	0,2	—	5,6	2,8	7,5	46,7	16,3	—	20,9	—	—	—	—	100,0
Arbetsledare.....	—	—	—	—	—	0,4	—	—	99,2	—	—	0,4	—	100,0
Kontorspersonal.....	1,8	0,7	10,5	12,1	4,8	64,3	1,9	—	3,9	—	—	—	—	100,0
Försäljningspersonal.....	1,3	0,8	8,1	17,3	10,7	40,6	—	—	21,2	—	—	—	—	100,0
Övrig personal.....	0,7	—	2,3	4,9	2,8	21,2	0,7	—	67,4	—	—	—	—	100,0
Kemisk o. kem.-tekn. industri.....	5,1	10,1	22,2	16,1	11,1	16,1	1,2	0,3	17,8	—	—	—	—	100,0
Teknisk personal.....	3,6	11,2	26,8	18,0	6,5	25,8	1,5	0,3	6,3	—	—	—	—	100,0
Arbetsledare.....	—	0,3	0,4	0,7	1,7	3,9	3,1	0,2	89,7	—	—	—	—	100,0
Kontorspersonal.....	8,4	12,3	26,6	22,7	13,9	14,5	0,6	—	1,0	—	—	—	—	100,0
Försäljningspersonal.....	3,5	11,5	20,2	6,4	24,3	10,9	1,1	—	22,1	—	—	—	—	100,0
Övrig personal.....	0,7	8,0	20,9	4,9	12,7	22,8	0,5	4,9	24,6	—	—	—	—	100,0

Tabell 5: 5. Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar för tjänstemän fördelade efter yrkesgrupp inom olika industrigrupper inom egentlig industri under 1957 och 1960 samt den procentuella förändringen av denna arbetstid

Industrigrupp Yrkesgrupp	Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar			Proc. förkortning jämfört med 1957 ²	
	1957	1960	1960 ¹	1960	1960 ¹
<i>Gruvindustri</i>	42,4	41,6	41,7	2,0	1,8
Teknisk personal	40,3	40,2	40,3	0,3	0,0
Arbetsledare	45,4	43,6	43,6	4,0	4,0
Kontorspersonal	40,3	40,2	40,3	0,3	0,0
Försäljningspersonal	41,4	40,5	41,4	2,2	0,0
Övrig personal	43,3	41,9	42,1	3,2	2,8
<i>Metall- o. verkstadsindustri</i>	42,4	41,7	41,8	1,7	1,6
Teknisk personal	41,6	41,3	41,3	0,8	0,6
Arbetsledare	47,7	44,9	44,9	6,0	6,0
Kontorspersonal	40,9	40,7	40,8	0,4	0,2
Försäljningspersonal	41,5	41,3	41,4	0,6	0,5
Övrig personal	44,5	43,0	43,2	3,4	2,9
<i>Jord- o. stenindustri</i>	43,3	42,1	42,3	3,0	2,4
Teknisk personal	42,2	41,4	41,7	1,9	1,3
Arbetsledare	47,7	44,9	44,9	5,8	5,9
Kontorspersonal	41,1	40,5	41,0	1,4	0,4
Försäljningspersonal	41,3	40,8	41,1	1,1	0,4
Övrig personal	43,8	42,3	42,5	3,6	3,0
<i>Träindustri</i>	44,0	42,5	42,6	3,5	3,1
Teknisk personal	42,9	41,8	42,0	2,5	2,0
Arbetsledare	47,8	44,9	44,9	6,1	6,1
Kontorspersonal	41,2	40,6	40,9	1,5	0,6
Försäljningspersonal	42,6	41,8	41,9	1,9	1,7
Övrig personal	45,7	43,7	43,8	4,4	4,2
<i>Massa- o. pappersindustri</i>	42,5	41,6	41,6	2,2	2,2
Teknisk personal	41,1	40,9	40,9	0,5	0,6
Arbetsledare	47,3	44,6	44,7	5,7	5,6
Kontorspersonal	39,7	39,7	39,7	0,1	0,0
Försäljningspersonal	39,9	39,8	39,9	0,3	0,1
Övrig personal	44,1	43,2	42,8	2,1	3,0
<i>Grafisk industri</i>	41,6	40,9	41,2	1,6	0,9
Teknisk personal	44,4	42,4	42,9	4,5	3,5
Arbetsledare	46,6	44,2	44,4	5,1	4,8
Kontorspersonal	40,6	40,2	40,6	1,0	0,0
Försäljningspersonal	40,9	40,6	40,9	0,7	0,1
Övrig personal	40,7	40,6	40,7	0,3	0,1
<i>Livsmedels- o. dryckesvaruindustri</i>	43,2	42,1	42,2	2,6	2,3
Teknisk personal	43,5	42,4	42,6	2,5	2,1
Arbetsledare	47,6	45,0	44,9	5,6	5,7
Kontorspersonal	40,7	40,5	40,6	0,6	0,1
Försäljningspersonal	44,5	42,9	43,0	3,5	3,3
Övrig personal	45,2	43,4	43,4	4,0	4,0

¹ Samma fördelning på veckoarbetstiderna som under 1957.

² Procenttalen uträknade på veckoarbetstider angivna med två decimalers noggrannhet.

Tabell 5:5 (forts.) Ordinarie medelveckoarbetstid i timmar för tjänstemän fördelade efter yrkesgrupp inom olika industrigrupper inom egentlig industri under 1957 och 1960 samt den procentuella förändringen av denna arbetstid

Industrigrupp Yrkesgrupp	Ordinarie medelvecko- arbetstid i timmar			Proc. förkortning jämfört med 1957 ²	
	1957	1960	1960 ¹	1960	1960 ¹
<i>Textil- o. beklädnadsindustri</i>	43,7	42,5	42,7	2,8	2,5
Teknisk personal.....	44,7	43,2	43,3	3,3	3,2
Arbetsledare.....	47,5	44,8	44,9	5,7	5,6
Kontorspersonal.....	41,3	40,9	41,2	0,8	0,3
Försäljningspersonal.....	42,3	41,7	41,8	1,3	1,1
Övrig personal.....	44,7	43,1	43,3	3,4	3,0
<i>Läder-, hår- o. gummivaruindustri</i>	43,9	42,6	42,8	2,8	2,3
Teknisk personal.....	43,7	42,5	42,8	2,7	1,9
Arbetsledare.....	47,9	45,0	45,0	6,0	6,0
Kontorspersonal.....	41,8	41,4	41,7	0,9	0,2
Försäljningspersonal.....	42,7	41,8	42,2	1,9	1,0
Övrig personal.....	45,8	43,8	43,9	4,4	4,1
<i>Kemisk o. kem.-tekn. industri</i>	41,5	40,8	41,0	1,7	1,2
Teknisk personal.....	40,7	40,3	40,6	1,0	0,4
Arbetsledare.....	47,3	44,7	44,7	5,6	5,5
Kontorspersonal.....	40,0	39,7	40,0	0,7	0,1
Försäljningspersonal.....	41,8	41,0	41,1	1,7	1,5
Övrig personal.....	42,5	41,6	41,9	2,1	1,5

¹ Samma fördelning på veckoarbetstiderna som under 1957.

² Procenttalen uträknade på veckoarbetstider angivna med två decimalers noggrannhet.

BILAGA 6

Tabell 6: 1. Antal tjänstemän inom egenlig industri med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 med fördelning efter yrkesgrupp inom olika industrigrupper

Industrigrupp Yrkesgrupp	Vissa arbetsdagar förkortade		Hellediga dagar ¹		Vissa arbetsdagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent
	Antal tjänstem.	Procent	Antal tjänstem.	Procent	Antal tjänstem.	Procent	Antal tjänstem.	Procent		
<i>Gruvindustri</i>	75	8,7	760	88,7	22	2,6	—	—	857	100,0
Teknisk personal	33	67,3	16	32,7	—	—	—	—	49	100,0
Arbetsledare	—	—	680	97,0	21	3,0	—	—	701	100,0
Kontorspersonal	35	56,5	27	43,5	—	—	—	—	62	100,0
Försäljningspersonal	3	100,0	—	—	—	—	—	—	3	100,0
Övrig personal	4	9,5	37	88,1	1	2,4	—	—	42	100,0
<i>Metall- o. verkstadsindustri</i>	345	1,3	22 578	80,9	1 818	6,5	3 160	11,3	27 901	100,0
Teknisk personal	22	0,4	3 817	73,5	153	3,0	1 202	23,1	5 194	100,0
Arbetsledare	83	0,6	11 550	83,4	1 291	9,3	934	6,7	13 858	100,0
Kontorspersonal	116	2,1	4 364	80,8	159	2,9	765	14,2	5 404	100,0
Försäljningspersonal	67	6,8	761	77,1	25	2,5	134	13,6	987	100,0
Övrig personal	57	2,3	2 086	84,9	190	7,7	125	5,1	2 458	100,0
<i>Jord- o. stenindustri</i>	64	2,3	1 754	61,7	376	13,2	648	22,8	2 842	100,0
Teknisk personal	3	0,9	177	54,6	50	15,5	94	29,0	324	100,0
Arbetsledare	44	3,1	969	68,0	259	18,2	153	10,7	1 425	100,0
Kontorspersonal	15	1,7	470	54,0	43	4,9	343	39,4	871	100,0
Försäljningspersonal	2	1,4	80	57,6	2	1,4	55	39,6	139	100,0
Övrig personal	—	—	58	69,9	22	26,5	3	3,6	83	100,0
<i>Träindustri</i>	10	0,3	2 717	79,3	396	11,6	301	8,8	3 424	100,0
Teknisk personal	—	—	182	73,4	11	4,4	55	22,2	248	100,0
Arbetsledare	6	0,3	1 597	76,4	334	16,0	154	7,3	2 091	100,0
Kontorspersonal	3	0,4	608	85,8	26	3,7	72	10,1	709	100,0
Försäljningspersonal	1	0,6	159	90,4	8	4,5	8	4,5	176	100,0
Övrig personal	—	—	171	85,5	17	8,5	12	6,0	200	100,0
<i>Massa- o. pappersindustri</i>	111	4,8	1 729	75,4	345	15,0	110	4,8	2 295	100,0
Teknisk personal	6	4,5	90	68,2	28	21,2	8	6,1	132	100,0
Arbetsledare	70	3,7	1 441	77,1	288	15,4	71	3,8	1 870	100,0
Kontorspersonal	15	12,8	81	69,2	—	—	21	18,0	117	100,0
Försäljningspersonal	3	16,7	14	77,8	—	—	1	5,5	18	100,0
Övrig personal	17	10,8	103	65,2	29	18,3	9	5,7	158	100,0
<i>Grafisk industri</i>	117	3,4	2 041	59,0	84	2,4	1 220	35,2	3 462	100,0
Teknisk personal	48	8,4	322	56,1	8	1,4	196	34,1	574	100,0
Arbetsledare	19	2,0	547	58,3	58	6,2	314	33,5	938	100,0
Kontorspersonal	41	2,6	910	57,7	9	0,6	618	39,1	1 578	100,0
Försäljningspersonal	2	1,0	173	91,1	2	1,0	13	6,9	190	100,0
Övrig personal	7	3,8	89	48,9	7	3,8	79	43,5	182	100,0
<i>Livsm.- o. dryckesvaruind.</i>	1 220	25,4	2 427	50,4	303	6,3	861	17,9	4 811	100,0
Teknisk personal	66	17,7	261	70,2	15	4,0	30	8,1	372	100,0
Arbetsledare	326	14,3	1 182	51,7	192	8,4	584	25,6	2 284	100,0
Kontorspersonal	75	10,3	560	77,0	10	1,4	82	11,3	727	100,0
Försäljningspersonal	601	58,9	225	22,0	79	7,7	116	11,4	1 021	100,0
Övrig personal	152	37,4	199	48,9	7	1,7	49	12,0	407	100,0

¹ Lördagar och/eller andra dagar men ej lördagar under hela året.

Tabell 6:1 (forts.) Antal tjänstemän inom egentlig industri med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 med fördelning efter yrkesgrupp inom olika industrigrupper

Industrigrupp Yrkesgrupp	Vissa arbetsdagar förkortade		Hellediga dagar ¹		Vissa arbetsdagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent
	Antal tjänstem.	Procent	Antal tjänstem.	Procent	Antal tjänstem.	Procent	Antal tjänstem.	Procent		
<i>Textil- o. beklädnadsindustri.</i>	140	2,9	2 880	60,6	778	16,4	954	20,1	4 752	100,0
Teknisk personal.....	3	0,5	428	69,8	90	14,7	92	15,0	613	100,0
Arbetsledare.....	40	1,6	1 439	55,5	535	20,6	577	22,3	2 591	100,0
Kontorspersonal.....	34	4,8	501	71,2	20	2,8	149	21,2	704	100,0
Försäljningspersonal.....	58	20,9	188	67,9	5	1,8	26	9,4	277	100,0
Övrig personal.....	5	0,9	324	57,1	128	22,6	110	19,4	567	100,0
<i>Läder-, hår- o. gummivaruindustri.....</i>	12	0,4	2 174	68,3	250	7,9	746	23,4	3 182	100,0
Teknisk personal.....	—	—	340	76,2	22	4,9	84	18,9	446	100,0
Arbetsledare.....	—	—	589	51,5	223	19,5	331	29,0	1 143	100,0
Kontorspersonal.....	—	—	753	78,4	3	0,3	205	21,3	961	100,0
Försäljningspersonal.....	11	3,9	183	65,4	—	—	86	30,7	280	100,0
Övrig personal.....	1	0,3	309	87,8	2	0,5	40	11,4	352	100,0
<i>Kemisk o. kem.-tekn. industri</i>	24	0,6	2 531	60,1	243	5,8	1 411	33,5	4 209	100,0
Teknisk personal.....	—	—	462	54,2	3	0,4	387	45,4	852	100,0
Arbetsledare.....	—	—	871	62,3	234	16,8	292	20,9	1 397	100,0
Kontorspersonal.....	14	1,0	760	53,0	—	—	661	46,0	1 435	100,0
Försäljningspersonal.....	—	—	325	89,3	—	—	39	10,7	364	100,0
Övrig personal.....	10	6,2	113	70,2	6	3,7	32	19,9	161	100,0

¹ Lördagar och/eller andra dagar men ej lördagar under hela året.

Tabell 6: 2. Antal tjänstemän inom egentlig industri med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 med fördelning efter yrkesgrupp inom olika storleksklasser av företag

Storleksklass Yrkesgrupp	Vissa arbetsdagar förkortade		Hellediga dagar ¹		Vissa arbetsdagar förkortade plus hellediga dagar		Lediga lördagar under hela året		Summa	Procent
	Antal tjänstem.	Procent	Antal tjänstem.	Procent	Antal tjänstem.	Procent	Antal tjänstem.	Procent		
<i>Företag med 1—25 arb.</i>	823	10,5	5 531	70,9	306	3,9	1 145	14,7	7 805	100,0
Teknisk personal.	60	8,2	485	66,5	10	1,4	174	23,9	729	100,0
Arbetsledare.	237	7,2	2 268	68,6	251	7,6	548	16,6	3 304	100,0
Kontorspersonal	154	8,0	1 427	74,2	14	0,7	329	17,1	1 924	100,0
Försäljningspersonal.	323	34,6	518	55,5	30	3,2	62	6,7	933	100,0
Övrig personal.	49	5,4	833	91,0	1	0,1	32	3,5	915	100,0
<i>Företag med 26—100 arb.</i>	830	6,6	8 497	67,5	999	7,9	2 270	18,0	12 596	100,0
Teknisk personal.	59	4,9	840	69,8	42	3,5	263	21,8	1 204	100,0
Arbetsledare.	95	1,6	4 048	68,6	618	10,5	1 141	19,3	5 902	100,0
Kontorspersonal	115	4,1	2 066	73,7	133	4,7	491	17,5	2 805	100,0
Försäljningspersonal.	410	34,1	552	46,0	72	6,0	167	13,9	1 201	100,0
Övrig personal.	151	10,2	991	66,8	134	9,0	208	14,0	1 484	100,0
<i>Företag med 101—200 arb.</i>	164	2,5	4 511	67,8	564	8,5	1 408	21,2	6 647	100,0
Teknisk personal.	36	3,4	711	68,0	73	7,0	226	21,6	1 046	100,0
Arbetsledare.	51	1,5	2 461	70,8	375	10,8	589	16,9	3 476	100,0
Kontorspersonal	58	4,5	808	63,4	58	4,6	350	27,5	1 274	100,0
Försäljningspersonal.	5	1,5	195	59,3	5	1,5	124	37,7	329	100,0
Övrig personal.	14	2,7	336	64,4	53	10,1	119	22,8	522	100,0
<i>Företag med 201—500 arb.</i>	180	1,9	6 750	69,4	1 023	10,5	1 773	18,2	9 726	100,0
Teknisk personal.	26	1,8	957	67,6	54	3,8	379	26,8	1 416	100,0
Arbetsledare.	102	1,8	3 979	72,2	832	15,1	598	10,9	5 511	100,0
Kontorspersonal	18	1,0	1 112	60,3	3	0,2	711	38,5	1 844	100,0
Försäljningspersonal.	10	2,8	320	89,1	8	2,2	21	5,9	359	100,0
Övrig personal.	24	4,0	382	64,1	126	21,2	64	10,7	596	100,0
<i>Företag med över 500 arb.</i>	121	0,6	16 302	77,8	1 723	8,2	2 815	13,4	20 961	100,0
Teknisk personal.	—	—	3 102	70,4	201	4,5	1 106	25,1	4 409	100,0
Arbetsledare.	103	1,0	8 109	80,2	1 359	13,5	534	5,3	10 105	100,0
Kontorspersonal	3	0,1	3 621	76,7	62	1,3	1 035	21,9	4 721	100,0
Försäljningspersonal.	—	—	523	82,6	6	1,0	104	16,4	633	100,0
Övrig personal.	15	1,4	947	86,6	95	8,7	36	3,3	1 093	100,0

¹ Lördagar och/eller andra dagar men ej lördagar under hela året.

Tabell 6: 3. Antal tjänstemän inom egentlig industri med olika sätt för arbetstidsförkortningens genomförande i och med 1960 med fördelning efter yrkesgrupp inom olika geografiska områden

Geografiskt område Yrkesgrupp	Vissa arbets- dagar för- kortade		Hellediga dagar ¹		Vissa ar- betsdagar förkortade plus helle- diga dagar		Lediga lör- dagar un- der hela året		Sum- ma	Pro- cent
	Antal tjänst- tem.	Pro- cent	Antal tjänst- tem.	Pro- cent	Antal tjänst- tem.	Pro- cent	Antal tjänst- tem.	Pro- cent		
<i>Stor-Stockholm</i>	133	1,4	5 155	54,1	454	4,8	3 785	39,7	9 527	100,0
Teknisk personal	2	0,1	620	33,2	26	1,4	1 222	65,3	1 870	100,0
Arbetsledare	60	1,6	2 656	70,2	259	6,8	810	21,4	3 785	100,0
Kontorspersonal	7	0,3	891	36,6	58	2,4	1 477	60,7	2 433	100,0
Försäljningspersonal	45	5,4	615	74,1	43	5,2	127	15,3	830	100,0
Övrig personal	19	3,1	373	61,2	68	11,2	149	24,5	609	100,0
<i>Göteborg</i>	263	6,3	3 148	75,8	606	14,6	137	3,3	4 154	100,0
Teknisk personal	10	2,2	308	66,9	120	26,1	22	4,8	460	100,0
Arbetsledare	21	0,9	1 707	77,9	374	17,1	89	4,1	2 191	100,0
Kontorspersonal	31	4,9	541	85,7	41	6,5	18	2,9	631	100,0
Försäljningspersonal	187	64,3	95	32,6	8	2,7	1	0,4	291	100,0
Övrig personal	14	2,4	497	85,5	63	10,9	7	1,2	581	100,0
<i>Malmö</i>	307	7,0	3 449	78,7	155	3,5	471	10,8	4 382	100,0
Teknisk personal	—	—	803	90,9	5	0,6	75	8,5	883	100,0
Arbetsledare	15	1,4	718	67,7	118	11,1	210	19,8	1 061	100,0
Kontorspersonal	26	1,6	1 511	92,1	9	0,6	94	5,7	1 640	100,0
Försäljningspersonal	151	42,2	149	41,6	2	0,6	56	15,6	358	100,0
Övrig personal	115	26,1	268	60,9	21	4,8	36	8,2	440	100,0
<i>Övriga landet</i>	1 415	3,6	29 839	75,2	3 400	8,6	5 018	12,6	39 672	100,0
Teknisk personal	169	3,0	4 364	78,1	229	4,1	829	14,8	5 591	100,0
Arbetsledare	492	2,3	15 784	74,3	2 684	12,6	2 301	10,8	21 261	100,0
Kontorspersonal	284	3,6	6 091	77,4	162	2,1	1 327	16,9	7 864	100,0
Försäljningspersonal	365	18,5	1 249	63,2	68	3,4	294	14,9	1 976	100,0
Övrig personal	105	3,5	2 351	78,9	257	8,6	267	9,0	2 980	100,0

¹ Lördagar och/eller andra dagar men ej lördagar under hela året.

BILAGA 7

Tabell 7: 1. Anställda inom detaljhandeln m. m. under 1957 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Bransch Personalgrupp	Ordinarie veckoarbetstid i timmar													Summa
	— 37,9	38,0— 38,9	39,0— 39,9	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9	47,0— 47,9	48,0— 48,9	49,0— —	
<i>Hela detaljhandeln m. m.</i>	0,4	0,2	0,9	3,6	0,8	2,0	2,4	2,3	5,4	6,2	10,3	65,3	0,2	100,0
<i>Enskild detaljhandel m. m.</i>	0,4	0,3	1,0	4,0	0,8	2,1	2,7	2,7	6,3	7,2	11,4	60,9	0,2	100,0
<i>Enskild, egentlig detaljhandel</i>	0,6	0,3	1,2	4,6	1,0	2,2	3,2	3,2	7,2	9,2	12,5	54,5	0,3	100,0
Kontorspersonal.....	2,8	1,2	10,9	26,6	7,5	16,9	4,4	2,9	6,7	5,9	3,5	10,7	0,0	100,0
Butikspersonal.....	0,4	0,2	—	0,9	0,3	0,4	2,5	3,5	7,3	9,9	14,2	60,0	0,4	100,0
Hantverkspersonal.....	0,1	0,2	0,0	1,3	0,1	0,4	7,0	3,1	7,3	10,6	9,7	60,2	—	100,0
Lagerpersonal.....	0,0	—	0,8	0,1	0,2	2,0	0,1	2,2	5,5	6,7	16,5	65,9	—	100,0
Chaufförer.....	—	—	0,1	0,1	0,0	—	1,6	0,9	2,9	9,7	17,9	66,6	0,2	100,0
Övriga.....	0,1	—	0,8	48,4	—	0,6	2,1	1,8	16,7	3,1	5,0	21,3	0,1	100,0
<i>Restauranger o. kaféer</i>	0,0	0,0	0,3	3,4	0,1	0,7	0,6	0,8	2,4	0,9	3,0	87,8	0,0	100,0
Tjänstemän.....	0,1	0,0	2,3	1,7	0,3	1,1	0,0	1,4	1,5	0,2	2,2	89,1	0,1	100,0
Serveringspersonal.....	—	—	0,0	3,9	0,0	1,6	1,7	1,8	2,9	1,9	2,9	83,2	0,1	100,0
Ekonomipersonal.....	0,1	—	—	3,6	0,1	—	0,1	—	2,2	0,4	3,3	90,2	0,0	100,0
Övriga.....	—	—	—	—	0,7	—	0,2	—	3,3	—	2,5	93,1	0,2	100,0
<i>Betjädningsställen</i>	—	0,7	0,5	—	0,1	3,7	2,5	2,2	6,1	3,5	18,4	61,9	0,4	100,0
Kontorspersonal.....	—	54,3	3,7	—	13,6	27,2	—	—	1,2	—	—	—	—	100,0
Butiks- o. hantverkspersonal.....	—	0,4	0,5	—	—	3,6	1,3	2,2	6,1	3,6	19,0	62,9	0,4	100,0
Övriga.....	—	—	—	—	—	5,3	52,1	—	6,1	—	—	36,5	—	100,0
<i>Konsumtionsföreningar</i>	0,0	0,1	0,0	1,6	0,8	1,8	0,9	0,2	0,4	0,2	4,1	89,9	0,0	100,0
Kontorspersonal.....	—	1,3	0,2	23,6	12,4	27,0	12,9	3,6	5,3	0,9	0,9	11,9	—	100,0
Butikspersonal.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,6	95,4	—	100,0
Serveringspersonal.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,3	99,7	—	100,0
Ekonomipersonal.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,5	95,5	—	100,0
Lagerpersonal.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,3	—	99,7	—	100,0
Chaufförer.....	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	0,2	5,9	93,0	—	100,0
Övriga.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,3	1,3	95,0	0,4	100,0

Tabell 7: 2. Anställda inom detaljhandeln m. m. under 1960 fördelade procentuellt efter den ordinarie veckoarbetstidens längd

Bransch Personalgrupp	Ordinarie veckoarbetstid i timmar														Summa
	—	38,0— 38,9	39,0— 39,9	40,0— 40,9	41,0— 41,9	42,0— 42,9	43,0— 43,9	44,0— 44,9	45,0— 45,9	46,0— 46,9	47,0— 47,9	48,0— 48,9	49,0	—	
	37,9	38,9	39,9	40,9	41,9	42,9	43,9	44,9	45,9	46,9	47,9	48,9	49,0	—	
<i>Hela detaljhandeln m. m.</i>	1,0	0,2	1,4	3,9	0,9	4,7	3,4	3,6	80,8	0,1	—	—	—	100,0	
<i>Enskild detaljhandel m. m.</i>	1,0	0,3	1,6	4,2	0,9	4,9	4,0	3,8	79,2	0,1	—	—	—	100,0	
<i>Enskild, egentlig detaljhandel</i>	1,2	0,3	2,1	4,7	1,2	5,3	4,9	4,1	76,1	0,1	—	—	—	100,0	
Kontorspersonal.....	7,0	1,9	17,8	20,6	5,5	22,6	5,0	1,6	18,0	—	—	—	—	100,0	
Butikspersonal.....	0,7	0,2	0,0	1,0	0,7	3,3	4,3	4,8	84,8	0,2	—	—	—	100,0	
Hantverkspersonal.....	0,2	0,2	0,2	5,0	0,4	2,8	9,1	1,8	80,3	—	—	—	—	100,0	
Lagerpersonal.....	0,0	—	0,5	0,9	3,1	3,1	2,4	6,7	86,3	—	—	—	—	100,0	
Chaufförer.....	—	—	0,1	0,1	0,1	0,4	4,4	3,7	91,2	—	—	—	—	100,0	
Övriga.....	0,1	—	1,8	49,2	0,6	2,1	1,4	3,1	41,7	—	—	—	—	100,0	
<i>Restauranger o. kaféer</i>	0,6	0,0	0,4	4,2	0,1	1,0	1,2	2,0	90,5	—	—	—	—	100,0	
Tjänstemän.....	0,1	0,0	2,6	1,7	0,4	1,7	0,9	2,0	90,6	—	—	—	—	100,0	
Serveringspersonal.....	0,1	—	0,0	5,1	0,1	2,2	3,0	4,2	85,3	—	—	—	—	100,0	
Ekonomipersonal.....	1,0	—	—	4,4	0,1	0,1	0,1	0,7	93,6	—	—	—	—	100,0	
Övriga.....	—	—	—	0,8	—	—	0,2	—	99,0	—	—	—	—	100,0	
<i>Bejämningsställen</i>	0,4	0,3	—	1,0	0,1	9,1	2,3	4,8	82,0	—	—	—	—	100,0	
Kontorspersonal.....	—	56,5	—	9,4	14,1	18,8	—	1,2	—	—	—	—	—	100,0	
Butiks- o. hantverkspersonal.....	0,4	—	—	1,0	—	7,4	2,4	4,9	83,9	—	—	—	—	100,0	
Övriga.....	—	—	—	—	—	65,2	—	—	34,8	—	—	—	—	100,0	
<i>Konsumtionsföreningar</i>	0,0	0,2	0,0	1,9	1,3	3,5	0,1	2,3	90,7	—	—	—	—	100,0	
Kontorspersonal.....	—	2,7	0,2	26,7	18,7	43,2	0,8	0,9	6,8	—	—	—	—	100,0	
Butikspersonal.....	—	—	—	0,1	—	0,6	—	2,7	96,6	—	—	—	—	100,0	
Serveringspersonal.....	—	—	—	—	—	—	—	—	100,0	—	—	—	—	100,0	
Ekonomipersonal.....	—	—	—	—	—	—	—	0,2	99,8	—	—	—	—	100,0	
Lagerpersonal.....	—	—	—	—	—	—	—	0,7	99,3	—	—	—	—	100,0	
Chaufförer.....	0,9	—	—	—	—	—	—	—	98,2	—	—	—	—	100,0	
Övriga.....	—	—	—	—	—	0,9	—	—	100,0	—	—	—	—	100,0	

**1959 års undersökning av
arbetstidsförkortningens
verkningar**

Stockholm i augusti 1959

Socialdepartementets
utredningslokaler
STOCKHOLM C
Tel. 20 73 21

Nedanstående kommitté har av Kungl. Maj:t fått i uppdrag att undersöka verkningarna av den nu pågående arbetstidsförkortningen. I uppdraget ingår bl.a. att kartlägga hur arbetstidens längd och förläggning i samband med förkortningen har förändrats inom olika industriföretag.

Med anledning härav översänder kommittén föreliggande frågeblankett ang. arbetstiden för arbetare. Denna blankett anhåller kommittén att Ni benäget ville ifylla och snarast återsända till kommittén, om möjligt **senast den 1 sept. 1959**. Ett exemplar av blanketten torde behållas som kopia. Om bifogade svarskuvert används, befordras försändelsen portofritt.

Undersökningen omfattar blott ett begränsat urval av företag. Det är därför av särskild vikt att varje företag som erhåller blanketten ifyller och återsänder densamma.

Skulle Ni ha svårigheter att lämna de begärda uppgifterna, ombeds Ni vända Er till kommittén.

1959 års undersökning av arbetstidsför-
kortningens verkningar

BENT HANSEN

Yngve Åberg

Uppgifter om arbetstiden för arbetare inom industrin

Redovisningen skall endast omfatta arbetare. Den skall avse män och kvinnor, vuxna som minderåriga. Bland arbetare inberäknas förmän som deltar i arbetet samt lagerarbetare och chaufförer. Däremot medtas ej skogs- och jordbruksarbetare, hemarbetare, butikspersonal, städerskor och servitriser.

Olika arbetsställen skall redovisas var för sig på skilda blanketter. Redovisningen skall avse de arbetsställen för vilka Ni lämnar årliga löneuppgifter antingen till Socialstyrelsen eller till Svenska Arbetsgivareföreningen.

Obs! Vissa frågor besvaras genom att X sättes i tillämpliga rutor.

1. Vilken eller vilka för året genomsnittliga ordinarie veckoarbetstider tillämpade Ni för arbetarna under 1957? (Med ordinarie veckoarbetstid menas här den längsta arbetstid för vilken övertidsättning ej utbetalas.)

- 48 tim. 45 1/3 tim. 42 tim. 40 tim.

Annan veckoarbetstid, vilken?

2. Har Ni enligt lag eller avtal förkortat någon eller några av ovan angivna veckoarbetstider under 1958 eller 1959? Ja Nej

Om nej, ifylles ej punkterna 3—5 nedan.

3. Ange nedan vilken eller vilka genomsnittliga ordinarie veckoarbetstider under 1957, som på så sätt förkortats, samt motsvarande förkortade veckoarbetstider under 1958 och 1959. (Obs! Den eller de arbetstider som anges för 1957 skall också ha angetts ovan under punkt 1.)

Genomsnittlig ordinarie veckoarbetstid under		
1957	1958	1959
..... tim./vecka tim./vecka tim./vecka
..... > > >
..... > > >

Kommitténs ant.	
	5
	10
	15
	20

Kommitténs ant.

	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(13)	(14)
10—40								
50								
60								
70								
S:a								
10—40								
50								
60								
70								
S:a								

4. Ange nedan hur förkortningen utlagts under 1958 och 1959 samt det ungefärliga antalet arbetare som berörts av resp. alternativ för utläggningen. Obs! Om olika alternativ tillämpats för olika arbetarkategorier skall detta framgå av redovisningen nedan genom att mer än ett alternativ anges. (Bifoga om möjligt en avskrift av överenskommelsen med arbetstagarparten beträffande förkortningens utläggning under resp. år.)

Kommitténs ant.

A. År 1958.

- a) Förkortades varje arbetsvecka under året? Ja Nej

Om ja, ange på vilket sätt

ange det ungefärliga antalet berörda arbetare

- b) Uttogs förkortningen i form av enbart lediga lördagar, helgdagsaftnar och/eller s. k. håldagar? Ja Nej

Om ja, ange antalet sådana dagar

ange datum för dessa dagar¹⁾

ange det ungefärliga antalet berörda arbetare

5

- c) Uttogs förkortningen på annat sätt?

Om ja, ange vilket

ange det ungefärliga antalet berörda arbetare

B. År 1959.

- a) Förkortas varje arbetsvecka under året? Ja Nej

Om ja, ange på vilket sätt

ange det ungefärliga antalet berörda arbetare

- b) Uttas förkortningen i form av enbart lediga lördagar, helgdagsaftnar och/eller s. k. håldagar? Ja Nej

Om ja, ange antalet sådana dagar

ange datum för dessa dagar¹⁾

ange det ungefärliga antalet berörda arbetare

10

- c) Uttas förkortningen på annat sätt? Ja Nej

Om ja, ange vilket

ange det ungefärliga antalet berörda arbetare

¹⁾ Om lediga dagar ej uttagits samtidigt av samtliga arbetare, anges här i stället de månader under vilka de lediga dagarna uttagits.

4

5. Har drifttiden till följd av arbetstidsförkortningen

- a) förkortats i samma grad som arbetstiden; eller
 b) förkortats i mindre grad än arbetstiden; eller
 c) inte alls förkortats?

	1958	1959 ¹⁾
a)	☐	☐
b)	☐	☐
c)	☐	☐

1) Jämfört med 1958

Om alternativ b) eller c) markerats, ange kortfattat varför drifttiden ej förkortats i samma grad som arbetstiden

under 1958

under 1959

Kommitténs ant.

6. Har det för arbetarna under 1957, 1958 och/eller 1959 förekommit inarbetning av fria sommarlördagar utöver dem som eventuellt uttagits genom arbetstidsförkortningen? Ja Nej

Om ja, ange det ungefärliga antalet arbetare som berörts av inarbetningen under

1957, 1958, 1959

5

7. Anmärkningar

Företagets namn:

Är företaget anslutet till Svenska Arbetsgivareföreningen? Ja Nej

Arbetsställets belägenhet (kommun):

Förfrågningar angående uppgifter på blanketten besvaras av:

Namn: Tel:

Arbetare

Stockholm i september 1960

**1959 års undersökning av
arbetstidsförkortningens
verkningar**

Socialdepartementets
utredningslokaler
STOCKHOLM C
Tel. 20 73 21

Uppgifter om arbetstiden för arbetare inom industrin

Blanketten insändes till 1959 års undersökning av arbetstidsförkortningens verkningar snarast och om möjligt senast den 15 oktober 1960. Om bifogade svarskuvert används, befordras försändelsen portofritt.

Redovisningen på denna blankett skall endast omfatta arbetare. Den skall avse män och kvinnor, vuxna som minderåriga. Bland arbetare inberäknas förmän som deltar i arbetet samt lagerarbetare och chaufförer. Däremot medtas ej skogs- och jordbruksarbetare, hemarbetare, butikspersonal, städerskor och servitriser.

Olika arbetsställen skall redovisas var för sig på skilda blanketter. Redovisningen skall avse de arbetsställen för vilka Ni lämnar årliga löneuppgifter antingen till Socialstyrelsen eller till Svenska Arbetsgivareföreningen.

4. Ange nedan hur förkortningen utlagts under 1960 jämfört med arbetstiden under 1959 samt det ungefärliga antalet arbetare som berörs av resp. alternativ för utläggningen. Obs! Om olika alternativ tillämpas för olika arbetarkategorier skall detta framgå av redovisningen nedan genom att mer än ett alternativ anges. (Bifoga om möjligt en avskrift av överenskommelsen med arbetstagarparten beträffande förkortningens utläggning.)

Kommitténs ant.

a) Förkortas varje arbetsvecka under året? Ja Nej

Om ja, ange på vilket sätt

ange det ungefärliga antalet berörda arbetare

b) Uttas förkortningen i form av **enbart** lediga lördagar, helgdagsaftnar och/eller s. k. håldagar? Ja Nej

Om ja, ange antalet sådana dagar

ange datum för dessa dagar¹⁾

ange det ungefärliga antalet berörda arbetare

c) Uttas förkortningen på annat sätt? Ja Nej

Om ja, ange vilket

ange det ungefärliga antalet berörda arbetare

5. Har driftstiden under 1960 jämfört med 1959 till följd av arbetstidsförkortningen

a) förkortats i samma grad som arbetstiden; eller

b) förkortats i mindre grad än arbetstiden; eller

c) inte alls förkortats?

Om alternativ b) eller c) markerats, ange kortfattat varför driftstiden ej förkortats i samma grad som arbetstiden

6. Har det för arbetarna under 1960 förekommit **inarbetning** av fria sommarlördagar utöver dem som eventuellt uttagits genom arbetstidsförkortningen? Ja Nej

Om ja, ange det ungefärliga antalet arbetare som berörts av inarbetningen

1) Om lediga dagar ej uttas samtidigt av samtliga arbetare, anges här i stället de månader under vilka de lediga dagarna uttas.

4

7. Anmärkningar

Kommitténs ant.

Företagets namn:

Är företaget anslutet till Svenska Arbetsgivareföreningen? Ja Nej

Arbetsställets belägenhet (kommun):

Förfrågningar angående uppgifter på blanketten besvaras av:

Namn: Tel:

1990 års undersökning
arbetsförhållanden
undersökning
1990
Tel: 08 33 33 33

Förfrågningar
Arbetsförhållanden
Kommitténs ant.

**1959 års undersökning av
arbetstidsförkortningens
verkningar**

Socialdepartementets
utredningslokaler
Storkyrkobrinken 7, 1 tr.
Stockholm C

Stockholm i oktober 1960

DA

Nedanstående kommitté har av Kungl. Maj:t fått i uppdrag att undersöka verkningarna av den nu pågående arbetstidsförkortningen. I uppdraget ingår bl. a. att kartlägga hur arbetstidens längd och förläggning i samband med förkortningen har förändrats inom olika handelsföretag.

Med anledning härav översänder kommittén föreliggande frågeblankett angående arbetstiden för anställda inom handeln. Denna blankett anhåller kommittén att Ni benäget ville ifylla och snarast återsända till kommittén, om möjligt **senast den 19 november 1960**. Ett exemplar av blanketten torde behållas som kopia. Om bifogade svarskuvert används, befordras försändelsen portofritt.

Undersökningen omfattar blott ett begränsat urval av företag. Det är därför av synnerlig vikt för undersökningens resultat att varje företag som erhåller blanketten ifyller och återsänder densamma.

Skulle Ni ha svårigheter att lämna de begärda uppgifterna, ombeds Ni vända Er till kommittén (tel.: 21 03 17, sekr. Sundström).

**1959 års undersökning av arbetstidsför-
kortningens verkningar**

BENT HANSEN

Yngve Aberg

Uppgifter om arbetstiden för anställda inom handeln.

De uppgifter som här efterfrågas skall omfatta samma försäljnings/arbets-/ställen som de, för vilka Ni ombeds lämna kvartalsuppgifter till socialstyrelsen angående omsättningen.

Uppgifterna skall avse heltidsanställd kontors-, butiks-, hantverks- och lagerpersonal samt heltidsanställda chaufförer och övriga heltidsanställda vid samtliga till företaget (firman) hörande försäljnings/arbets-/ställen (kontor, butiker, serveringslokaler m. m.), där försäljning till allmänheten (inkl. servering) förekommer. Detta gäller även om försäljnings/arbets-/ställena är belägna på skilda orter.

Deltidsanställd personal skall inte medtas liksom inte heller företagsledare (direktörer, disponenter) och ägare av (eller delägare i) firman och deras familjemedlemmar.

Om Ni inte har någon heltidsanställd personal att redovisa för vare sig maj 1957 eller maj 1960, sätter Ni ett x i vidstående ruta och återsänder blanketten till kommittén utan att i övrigt ifylla densamma.

1. Ange den **ordinarie veckoarbetstidens längd** under **1957** och **1960** samt under **maj 1960** för anställda inom de av nedanstående personalgrupper som återfinns i Edert företag. Om veckoarbetstidens längd är olika under olika delar av året anges den **genomsnittliga** veckoarbetstiden under resp. år. På motsvarande sätt anges den genomsnittliga veckoarbetstiden under **maj 1960**. Ange också antalet anställda i **maj 1957** och i **maj 1960** inom resp. personalgrupper. Om skilda veckoarbetstider råder inom personalgrupperna, anges de olika veckoarbetstiderna och motsvarande antal anställda på skilda skrivrader.

Kommitténs ant.

	Veckoarbetstid, timmar			Antal anställda	
	1957	1960	maj 1960	maj 1957	maj 1960
Kontorspersonal					
Butiks-(serverings-)personal					
Hantverkspersonal (t. ex. skräddare, cykelreparatörer)					
Lagerpersonal					
Chaufförer					
Övriga (t. ex. resande försäljare)					

2. Om veckoarbetstiden enligt redovisningen ovan **förkortats** mellan **1957** och **1960**, ange hur förkortningen uttagits under **1960 jämfört med** arbetstiden under **1957** samt hur många anställda, som fått förkortning inom ifrågasvarande personalgrupper. (I de fall arbetstiden förkortats inom ramen för varje vecka, ange **på vilket sätt** förkortningen skett. I de fall förkortningen uttagits i form av lediga dagar, ange **när** dessa infallit.)

Förkortningssätt

Antal anställda

Kontorspersonal

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

KUNGL BIBL.
25 MAJ 1962
STOCKHOLM

NORDISK UDREDNINGSSERIE (NU) 1962

1. Helsetjeneste for søfarende.
2. Nordiskt samarbete inom radio och television.
3. Vattenkraften i Torne och Kalix älvar.

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Atomansvarighet II. [14]

Utrikesdepartementet

Aspekter på utvecklingsbiståndet. [12]

Försvarsdepartementet

Totalförsvarets personalfrågor. [3]

Socialdepartementet

Skogstillgångarna i Jämtlands län. [1]
Arbetsförlängningens omfattning och utläggning.
[17]

Kommunikationsdepartementet

Statsbidrag till enskild väghållning, m. m. [6]

Finansdepartementet

Finansplan för budgetåret 1962/63 samt Preliminär
nationalbudget för år 1962. [8]
Städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i
förhållande till staten. [9]
1959 års långtidsutredning. 1. Svensk ekonomi 1960
—1965. [10] 2. Svensk ekonomi 1960—1965. Bilagor
1—5. [11]
Skärpta regler för rusdrycksinköp. [13]

Ecklesiastikdepartementet

Vidgad vuxenutbildning på gymnasiestadiet. [5]
Korrespondensundervisningen inom skolväsendet.
[16]

Jordbruksdepartementet

Yrkesutbildningen på trädgårdsområdet. [2]

Handelsdepartementet

Den allmänna näringslagstiftningen. [15]

Inrikesdepartementet

Arbetsuppgifter och utbildning för viss sjukvårds-
personal. [4]
Kommunal beredskap. [7]